

RI
RE

შექსპირი უილიამ იულიუს კეისარი

ხუმოქმედებიანი ტრაგედია
თარგმანი ივანე მაჩაბელისა
მოქმედნი პირნი:
იულიოს კეისარი
ოქტავიოს კეისარი
მარკოს ანტონიოს } ტრიუმვირნი კეისრის სიკვდილის შემდეგ
მარკოს ემილიოს ლეპიდოს
ციცერო
პუბლიოს
პოპილიოს ლენა - სენატორნი
მარკოს ბრუტოს
კასიოს
კასკა
ტრებონიოს
ლიგარიოს
დეციოს ბრუტოს
მეტელოს ციმბერ
ცინი - შეთქმულნი იულიოს კეისრის წინააღმდეგ.
ფლავიოს და მარულოს, ტრიბუნები
არტემიდოროს, ცრუ-ბრძენი კნილოსიდან.
მკითხავი.
ცინა, პოეტი.
მეორე პოეტი
ლუხილიოს
ტიცინიოს
მესალა
ახალგაზრდა კატო
ვილუმნიოს - ბრუტოსისა და კასიოსის მეგობრები
ვარო
კლიტოს
კლავდიოს
სტრატო
ლუციოს
დარდანიოს - ბრუტოსის მსახურნი.
პინდაროს კასიოსის მსახური.
კალფურნია კეისრის ცოლი.
პორცია ბრუტოსის ცოლი.

სენატორნი, მოქალაქენი, დარაჯნი, მხლებელნი და სხვანი.
მოქმედება სწარმოებს უმთავრესად რომში, მხოლოდ შემდეგში სარდისის და ფილიპის
ახლო.

მოქმედნი პირნი:

იულიოს კეისარი

ოქტავიოს კეისარი

მარკოს ანტონიოს } ტრიუმვირნი კეისრის სიკვდილის შემდეგ

მარკოს ემილიოს ლეპიდოს

ციცერო

პუბლიოს

პოპილიოს ლენა - სენატორნი

მარკოს ბრუტოს

კასიოს

კასკა

ტრებონიოს

ლიგარიოს

დეციოს ბრუტოს

მეტელოს ციმბერ

ცინი - შეთქმულნი იულიოს კეისრის წინააღმდეგ.

ფლავიოს და მარულოს, ტრიბუნები

არტემიდოროს, ცრუ-ბრძენი კნილოსიდან.

მკითხავი.

ცინა, პოეტი.

მეორე პოეტი

ლუხილიოს

ტიცინიოს

მესალა

ახალგაზრდა კატო

ვილუმნიოს - ბრუტოსისა და კასიოსის მეგობრები

ვარო

კლიტოს

კლავდიოს

სტრატო

ლუციოს

დარდანიოს - ბრუტოსის მსახური.

პინდაროს კასიოსის მსახური.

კალფურნია კეისრის ცოლი.

პორცია ბრუტოსის ცოლი.

სენატორნი, მოქალაქენი, დარაჯნი, მხლებელნი და სხვანი.

მოქმედება სწარმოებს უმთავრესად რომში, მხოლოდ შემდეგში სარდისის და ფილიპის
ახლო.

მოქმედება პირველი

სურათი I

(შემოდინან ფლავიოს, მარულოს და რამდენიმე მოქალაქე)

ფლავიოს: შინ წადით ეხლავ, შინა-მეთქი, თქვე ზარმაცებო!
უქმეა განა, და არ იცით, რომ ხელოსან კაცს
ნიშანი თავის ხელობისა საქმის დღეს უნდა
მუდამ თან ჰქონდეს? აბა, შენ რა ხელოსანი ხარ?

პირველი მოქალაქე: მე დურგალი ვარ.

მარულოს: სად არის მაშ ან სახაზავი,
ან შენი ტყავის წინსაფარი? რისთვის მორთულხარ
ეგრე მდიდრულად? - შენ ვინდა ხარ, რა ხელობისა?

მეორე მოქალაქე: მე, ბატონო, კაი ხელოსნების მაჩანჩალა გახლავარ.

მარულოს: სწორედ მითხარ, რასაცა გვითხავ, რა ხელობა გიჭირავს-მეთქი.

მეორე მოქალაქე: ისეთი ხელობა მიჭირავს, რომ ლუკმა პურს არავისგან დავიყვედრიებ. მე
ძველ-ძველების ოსტატი გახლავარ.

მარულოს: მერე, რა ჰქვია შენს ხელობას, აღარ იტყვი, შე არამზადა?

მეორე მოქალაქე: ნუ გაცხარდები, მოთმინებას ნუ შემოიცვეთ, თორემ ისევ მე გამიხდები
დასაკერებელი.

მარულოს: როგორ თუ დასაკერებელი? მე უნდა დამაკერო, შე გაუზრდელ, ბრიყვო?

მეორე მოქალაქე: რატომ, განა შენ კი ვერ დაგჯღანავ!

მარულოს: მაშ მეჯღანე ყოფილხარ.

მეორე მოქალაქე: ჩემი ხელობა სადგისია. მე უსადგისოდ არავის საქმეში არ ვერევი, არც
ხელოსნებისაში, არც დედაკაცებისაში. მე ძველი ფეხსაცმელების ექიმი ვარ. როცა
გაუჭირდებათ, მოსარჩენად მე მაბარებენ; და რომელ პატიოსან კაცსაც ხარის ტყავი ფეხ-
ქვეშ ამოუკრავს, არ იქნება, რომ ჩემი ნამუშევარი არ გაეთელოს.

ფლავიოს: მერე, დღეს რატომ არა ზიხარ შენს საჯღანოში,
რისთვის უძღვი წინ ქუჩა-ქუჩა ამოდენა ხალხს?

მეორე მოქალაქე: იმისთვის, ჩემო ბატონო, რომ ფეხსაცმელები დავაცვეთინო და მეტი
საქმე ვიშოვნო. გვინდა კიდევ კეისარი ვნახოთ, იმის ტრიუმფით გავიხაროთ,
ვიდღესასწაულოთ.

მარულოს: რა გამარჯვება გიხარიათ, რას გმატებთ იგი?

ან ვინ მოხარვე ჰყავს რომში, რომ ეტლის თვლები
თვის ბორკილებით დაუმშვენოს? ოჰ, კუნძნო, ქვანო!

უარესებო ამ უგრძნობელ, უტყვ საგნებზედაც!

ოჰ, გულ-წამხდარნო რომაელნო! მაშ დაგავიწყდათ,

აღარ გახსოვთ თქვენ პომპეოსი, რომლის გულისთვის

ვინ უწყს რამდენჯერ ციხეებზე, კოშკის თავებზე,

თვით საკვამლებზეც აცოცილხართ, ბობღვით ასულხართ

და იქ მთელი დღე გილოდნიათ ბავშვებით ხელში,

რომ დაგენახათ მომავალი დიდი პომპეოს!

და როდესაც კი გაარჩევდით შორიდან მის ეტლს,
მორთავდით ისეთს მაღალ ყვირილს ყველანი ერთხმად,
რომ თვითონ ტიბრი, შემწყვდეული თვის ნაპირებში
მათგან მოცემულ ბანზე თრთოდა. ეხლა ირთობით,

დღესასწაულს სდებთ და ყვავილებს ჰფენთ იმის გზაზე,
ვინც მოდის რომში პომპეოსის სისხლით შესვრილი!
გასწით, წადით შინ, დაიჩოქეთ, ევედრეთ ღმერთთა,
რომ აგვამორონ ჭირი, სნება, რაიც უთუოდ
მოჰყვება ესეთს უსაზომო უმადურებას.

ფლავიოს: ჰო, წადით, წადით, მეგობრებო, ჩქარა შეჰყარეთ
თქვენებ ღარიბნი, ვინც რომ ერთად ტაფაში იწვით,
ტიბრის ნაპირზე და ცრემლები ჩაურთეთ მის წყალს,
ვიდრე მდინარე არ მისწვდება თვის მაღალ კიდეთ.
წადით, საჩქაროდ შეინანეთ ეგ შეცოდება. -

(მოქალაქენი გადიან)

ჰხედავ, თვითონ ეს უგრძნობელნიც როგორ აღელდნენ
და დაიშალნენ ხმაგაკმენდით სირცხვილეულნი! -
მე ასე წავალ, შენ იქ წადი, კაპიტოლისკენ
და თუ ქანდაკნი ნახო სადმე დართულნი, მოხსენ
მოკაზმულობა.

მარულოს: ნება გვაქვს კი? ხომ იცი რომ დღეს
ლუპერკალიის დღეობაა.

ფლავიოს: არა უჭირს-რა.

ნურა ქანდაკზე ნუ დატოვებთ ნიშანს კეისრის
გამარჯვებისას. ქუჩა-ქუჩა დავივლი ყველგან
და უბრალო ხალხს ვუბრძანებ, რომ სახლში წავიდეს.

ერთად რომ ნახო თავმოყრილი შენც აგრე ჰქმენი.

თუ წვერს წავაჭრით ახლად შესხმულ კეისრის ფრთებსა,

მაშინ ვერ იფრენს ისე მაღლა; უამისოდ კი

ავა ზეცაში, თვალთ ხედვიდან დაგვეკარგება

და მონობაში გვიყოლიებს შიშით შეპყრობილთ.

(გადიან.)

სურათი II

იგივე ადგილი. მოედანი.

(შემოდიან ლიტანიით და მუსიკით: კეისარი, ანტონიო სარბენლად გამზადებული,
კალფურნია, პორცია, დეციონ, ციცერო, ბრუტოს, კასიოს და კასკა. თან დიდი ხალხი
მოსდევს.

ხალხში მკითხავიც არის).

კეისარი: კალფურნია!

კასკა: სუ! კეისარი რაღაცას ბრძანებს!

(მუსიკა გაჩუმდება).

კეისარი: კალფურნია!

კალფურნია: აქ გახლავარ, ბატონო ჩემო.

კეისარი: ანტონიოსის გზაზე დადექ, რომ იწყებს რბენას. ანტონიოს!

ანტონიოს: მეც აქ გახლავარ.

კეისარი: არ დაგავიწყდეს,

ხელი შეახე კალფურნიას შენის სრბოლის ჟამს.

ძველთ ასე უთქვამთ, თუ უშვილოს შეეხებაო

ამ წმინდა რბენის დროს მსრბოლელი, გადაარჩენსო

უშვილობის სენს.

ანტონიოს: მეხსომება. როს კეისარი

ისურვებს რასმე, აღსრულებაც თან უნდა მოჰყვეს.

კეისარი: აბა, დაიწყეთ, ნურც ერთ წესსა ნუ გამოტოვებთ.:

(მუსიკა უკრავს).

მკითხავი: კეისარო!

კეისარი: ეს ვისი ხმაა?

კასკა: გაჩერდით ყველა, ჩუმადა-მეთქი!

(მუსიკა გაჩუმდება)

კეისარი: ვინ მეძახის? ხალხიდან მომწვდა მე ვიღაცის ხმა

მუსიკაზე უფრო ძლიერი, კეისაროო. კეისარი აი ყურს გიგდებს, გამოდი, ვინ ხარ?

მკითხავი: გაუფრთხილდი მარტის იდებსა. (მარტის თვის ნახევარი)

კეისარი: ვინ ლაპარაკობს?

ბრუტოს: ეს, ბატონო, მკითხავი გახლავს

და მოგახსენებს გაუფრთხილდე მარტის იდებსა.

კეისარი: სახე მაჩვენეთ, აქ მომგვარეთ.

კასიოს: აბა, ძმობილო, წინ წამოდექი,

კეისარს სურს შენი დანახვა.

კეისარი: რასაც ამბობდი ეხლა ჩემზე, გაიმეორე.

მკითხავი: უნდა უფრთხილდე მარტის იდებს.

კეისარი: ოცნებით არის

გატაცებული, დაეხსენით და გაიარეთ.

(მუსიკის ხმა. ბრუტოსისა და კასიოსის გარდა ყველანი გადიან).

კასიოს: ხომ წახვალ რბენის სანახავად?

ბრუტოს: არა, არ წავალ.

კასიოს: გთხოვ, რომ წახვიდე.

ბრუტოს: როდი მიყვარს თამაშობანი, ანტონიოსის ცხოველ სულსა მოკლებული ვარ. მე

გაგშორდები, არ დაგიშლი დროს

გატარებას.

კასიოს: ბრუტოს, ბოლო ჟამს ვეღარ ვამჩნევ შენს ყოფა-ქცევას

იმ სიყვარულსა, რასაც ხანგრძლივ ჩვეული ვიყავ

და უცნაურად მეპყრობი შენს ერთგულ მეგობარს.

ბრუტოს: მაგას ნუ ამბობ, ნუ, კასიოს. თუ მოღრუბლული

დავიარები, ჩემშივეა მაგის მიზეზი.

უკანასკნელ ჟამს მე მალეღვებს სხვადასხვა ფიქრი,

პირადად ჩემი საზრუნავი, რაიც იქნება

ჩემს მოქმედებას ეჭვსა ჰფენდეს, მაგრამ ამისი

ნუ ეფიქრებათ ნურაფერი ჩემ კარგ მეგობრებს,
რომელთა შორის კასიოსიც ჩარიცხულია;
ნურც მიაწერენ სხვა რამ მიზეზს ამ უკმეხობას,
თუ არ იმას, რომ თავის თავსვე საბრალო ბრუტოს
რალაცას ებრძვის და ვერ იცლის მეგობრებისთვის.
კასიოს: დიდად შევმცდარვარ მაშ მე, ძმაო, და ამ შეცდომამ
ბევრი ძვირფასი მოსაზრება, დიადი ზრახვა
დამამარხვინა ღრმად გულშივე. ეს მითხარ, ბრუტოს,
შეგიძლია, რომ დაინახო შენივე სახე?
ბრუტოს: ეგ რა კითხვაა! ან ჩემს სახეს ვით დავინახავ,
თუ არ გამომკრთალს სხვა რაიმე უცხო საგნიდან.
კასიოს: შენ მართალს ამბობ, სამწუხაროც ეგ არის სწორედ,
არა გაქვს სარკე იმგვარი რომ გამოგიკრთომოს
ეგ ღირსეული პიროვნება აწ დამალული;
შენსავ აჩრდილსა ვერა ჰხედავ. მე დავსწრებივარ,

მინახავს, როგორ რომაელნი წარჩინებულნი,
გარდა უკვდავის კეისრისა, რასაკვრელია,
შეწუხებულნი ამდროინდელ მძიმე უღელქვემ,
ამბობდნენ, ნეტა თვალხილული იყოს ბრუტოსო.
ბრუტოს: რა განსაცდელში გსურს ჩამაგდო, გამაგებინე,
რომ მაძებნინებ ჩემში იმას, რაიც არ არის?
კასიოს: მაშ მოემზადე მოსასმენად და რაკი იცი,
რომ უსარკოდ ვერ განიცდი შენს პირისახეს,
მაგვარი სარკე თვით გავხდები და მოკრძალებით
გაჩვენებ შენში მას, რაც არის და კი ვერ ჰხედავ.
მაგრამ ამას გთხოვ, გულში ექვი არ გაიტარო:
სხვების დაცინვით რომ მიყვარდეს თავის შექცევა,
ყოველ გამვლელთან, გამომვლელთან დამეგობრება,
მილაქუცება და გაფიცვა პირმოთნეობით,
რომ გაბრიყვებულს დავატებო თავზე სირცხვილი,
ანუ ვართობდე ხალხს საქვეყნო მასხარასავით, -
მაშინდა მხოლოდ გაფრთხილება გმართებს შენ ჩემგან.
(საყვირის ხმა და ხალხის ყვირილი მოისმის).
ბრუტოს: ეს რა ხმა ისმის? მეშინია, რომაელებმა
თავის ხელმწიფედ კეისარი არ აირჩიონ.
კასიოს: მეშინიანო! მაშ გეტყობა არ გაამება
ხელმწიფედ დასმა კეისრისა.
ბრუტოს: არ მიამება, არა, კასიოს, თუმცა დიდად მიყვარს მე იგი. - ახლა ეს მითხარ, რად
მაჩერებ ამდენ ხანს აქა?
იქნება გინდა საჭირო რამ შემატყობინო.
თუ გწადს რაიმე სასარგებლო ჩვენი ქვეყნისთვის,
არ შევუდრკები, დამერწმუნე, თვითონ სიკვდილსაც,
დავხვდები მედგრად და ნებას კი არავის მივცემ,
ოდნავაც არის შეეხოს ჩემს პატიოსნებას.

ამას თუ ვტყუი, ღმერთთა რისხვა იყოს ჩემს თავსა!
კასიოს: ოჰ, ეგ სიკეთე შენში არის, მე კარგად ვიცი,
ისე, ვით ვიცნობ შენს გარეგანს სახიერებას;
პატიოსნების შესახებვე მსურს გითხრა რამე;
თუ რასა ჰფიქრობთ შენ და სხვანი ჩვენს ცხოვრებაზე,
ვერაფერს ვიტყვი, მაგრამ მე რომ მეკითხებოდეს,
არ ყოფნას ვარჩევ ასეთს ყოფნას, როცა შიშით თრთი
წინაშე შენის მსგავსისავე. კეისარივით.
თავისუფლად ვარ მე შობილი, აგრეთვე შენცა,
ერთის საჭმლით ვარ გამოზრდილნი, ზამთრის სიცივეს
ჩვენ ორივეზე უკეთესად ის ვერ აიტანს:
ერთხელ ავდარში, ქარიან დღეს, როდესაც ტიბრი
გააფთრებული თვის ნაპირებს ეომებოდა,
კეისარმა მე მკითხა, აბა, ვერ გაბედავო
ჩემთან ერთადა ამ ცოფიანს წყალში ჩახტომას

და იმ ნაპირზე გადაცურვას? მერწმუნე, ბრუტოს,
ისე ჩაცმული გადავეშვი და მივაძახე,
მომყევი-მეთქი; ისიც მომყვა. ორივემ მედგრად
მოვუსვით მკლავნი აზვირთებულს მდინარის ტალღებს,
ავყევით ზევით განრისხებულ წყალთან ბრძოლითა,
მაგრამ ვიდრემდე მივალწიეთ დანიშნულს ადგილს,
მესმის კეისრის ხმა: მიშველე, ვილუპებიო!
და როგორც ჩვენმა წინაპარმა ენეას დიდმა
მოხუცსა ანქიზს სტაცა ხელი და ტროადის ცეცხლს
გადაარჩინა, ისე ტიბრის ტალღებისაგან
ღონემიცლილი კეისარი მე გამოვიხსენ.
ეხლა ეს კაცი ღმერთი არის და კასიოს კი
რალაც ქმნილება საცოდავი, რომელიც უნდა
ორკეცად წელში მოიხაროს, თუ კეისარი
აღირსებს თავის ძლივს დაქნევას. ერთხელაც კიდევ
ესპანეთში ყოფნის დროსა ციება შეხვდა
და მე თვით ჩემის თვალით ვნახე, რომ ცახცახებდა;
დიაღ, ეს ღმერთი ცახცახებდა; მის ლაჩარ ტუჩებს
განშორდა მათი ფეროვნება და თვით იმ თვალთაც,
რომელთა ელვა ძრწოლასა ჰგვრის ქვეყნიერებას,
ბრწყინვა დაჰკარგეს; თან მომესმა მე მისი კვნესა
და იმ ენითა, რომლის ნათქვამს გაფაციცებით
ყურს ადევნებენ რომაელნი, წიგნებში სწერენ,
მიკნავებული იმახოდა სნეულ ბავშვივით,
მასვი რამეო, ტიცინიოს! ოჰ, ღმერთნო, მიკვირს,
ვით შეიძინა ესე სუსტმა ეს ძლიერება
და ამ დიდებულ ცისქვეშეთსა დაეპატრონა!
(კიდევ საყვირის ხმა და ხალხის ყვირილი).
ბრუტოს: კიდევ საერთო ყვირილის ხმა! ეს ნიშანია

უთუოდ მისი, რომ კეისარს ახალს ღირსებას
ამღევნ რასმე.

კასიოს: დევივით კი გადაეფოფრა ვიწრო ქვეყანას და მის დიდრონ მუხლების ქვეშე ერთი
ბეწონი დავცოცავთ და იმაზე ვზრუნავთ მხოლოდ, საფლავსა მივებაროთ უღირსსა სადმე.
ხშირად თვის წერის ბატონია ადამიანი
და დამცირება ჩვენი ისევ ჩვენი ბრალია
და არა ბედის ვარსკვლავისა, ძვირფასო ბრუტოს.
კეისარი და ბრუტოს! იგი რითია მეტი?
შენსაზე ძლიერ რად გაისმის იმის სახელი?
დასწერე ერთად, არა შვენის შენი ნაკლებად,
ერთად წარმოსთქვი და ერთგვარად ტუჩით მოუხდებათ.
ასწონე, აბა, თანაბრად თუ არ აიწონონ;
თუნდ მის სახელით, თუნდა შენით რომ გამოიხმონ,
საიქიოდან სულნი მაინც მოვლენ ამ ქვეყნად.
მაშ ეს მაცნობე, ყველა ღმერთებს ერთად გაფიცებ,
რომელმა საზრდომ კეისარი ასე გაზარდა,

გაამლიერა?! ოჰ, დროებავ სირცხვილეულო!
ოჰ, რომო, შენში კეთილშობილთ თესლი ამოსწყდა!
დიდ წარღვნის შემდეგ როდის იყო, როდის მომხდარა,
რომ ყველგან მხოლოდ გაისმოდეს ერთის სახელი!
ვინ გაბედავდა დღემდის რომზე ეს ეთქვა, მისი
ვრცელი კედლები მხოლოდ ერთ კაცს შემორტყმიანო?
არა, ეს რომი აღარ არის, თუ იგი მხოლოდ
ერთადერთ კაცის სადგომადლა გადაქცეულა.
ორთავ გვსმენია უფროსთაგან, რომ აქ ოდესღაც
ერთ სხვა ბრუტოსსა უცხოვრია, ის თურმე რომში
როგორც ეშმაკს ვერ აიტანდა, ისე ხელმწიფეს.
ბრუტოს: შენს სიყვარულში მე, კასიოს, ეჭვი არა მაქვს;
იმასაც მივხვდი, რა გწადია, რას ელი ჩემგან;
მასუკან გეტყვი, თუ რას ვფიქრობ ყოველ ამაზე,
ამ ჩვენს დრო-ჟამზედ. ჯერეთ კი გთხოვ დიდის ვედრებით,
რომ მოთმინება იქონიო. რაიც შენ მითხარ,
მე განვიხილავ, და შემდეგში რაც გაქვს სათქმელი,
მასაც მოვისმენ ყურადღებით; დროსაც ვიპოვით
მაგ მძიმე საქმის გასასინჯად და საპასუხოდ.
იმ ჟამამდე კი დარწმუნებით იმყოფებოდე,
კეთილშობილო მეგობარო, რომ ბრუტოსს უჯობს
უბრალო გლეხად ეგდოს სადმე, ვიდრე რომის ძედ
მოჰქონდეს თავი და იტანდეს იმ სასტიკ ბედსა,
რაც ამ უწყალო დროებამ ჩვენ წილად გვარგუნა.
კასიოს: მიხარია, რომ ჩემმა სუსტმა სიტყვებმა შესძლეს
მაგდენი ცეცხლის გამოკვესა ბრუტოსისაგან.
ბრუტოს: გათავებულა თამაშობა და კეისარიც
აგერ ბრუნდება.

კასიოს: როდესაც კი გამოვივლიან? სახელს დასწიე კასკას; იგი გვიამბობს ყველას თავისებურად დაძმარებულ კილოთი, თუ რამ შესანიშნავი მომხდარა დღეს. (შემოდის კეისარი თავის ამალით).

ბრუტოს: ჰო, კარგი, ვკითხავ, - მაგრამ, კასიოს, შეხე ერთი, კეისარს როგორ მრისხანებითა მოუჭმუხნავს, უღელავს შუბლი; სხვანიც ყველანი რაღასგანაც დამფრთხლებსა ჰგვანან; არ კალფურნიას შერჩენია ლოყებზე ფერი და ციცეროსაც ისე ცეცხლებრ უბრწყინავს თვალნი, როგორც გინახავს კაპიტოლში, როს სენატორნი ჰკადრებენ რასმე წინააღმდეგს.

კასიოს: კასკა გვიამბობს ჩვენ ყოველიფერს.

კეისარი: ანტონიოს,

ანტონიოს: რა გსურს, ბატონო?

კეისარი: იმას ეცადე, გვერდით სრული ხალხი მეხვიოს,

გულით სადანი და ღამით ძილგაუტეხელნი.

ეგ კასიოს კი პირ-ხმელია, სულ მშიერსა ჰგავს

და ბევრსაც ჰფიქრობს; მაგისტანებს უნდა ერიდო.

ანტონიოს: ნუ გეშინია, კეისარო, შენ კასიოსის,

ეგ ღირსეული, ნიჭით სავსე რომაელია.

კეისარი: ცოტა რომ მოსქო მაინც იყოს!.. მე როდი ვშიშობ,

მაგრამ შიში რამ ჩემს სახელს რომ ეკარებოდეს,

არა კაცთაგანს ისე არ მოვერიდებოდი,

როგორც მაგ პირხმელს, ჭყინტ კასიოსს.

ეგ ბევრს კითხულობს, თვალებს ადევნებს ყოველისფერს და საიდუმლო არა არის რა ისეთი, რომ გამოეპაროს.

არც უყვარს შენებრ, ანტონიოს, დროს გატარება;

მუსიკაცა სძაგს; ძვირად ნახავ მის პირზე ღიმილს

და თუ შეამჩნევ, იმასაც უმს, ნაძალადევსა,

თითქო რცხვენია, გაღიმება ვით ვიკადრეო.

მაგგვარი ხალხი როდი იტანს, რომ იმის გვერდით

იმაზე დიდი იყოს ვინმე. აი ამიტომ

არიან-მეთქი საშიშარნი; ჰო, საშიშარნი

არიან, ვამბობ, საზოგადოდ და არა ჩემთვის, -

მე კეისარი მეწოდება. - აქ მარჯვნით მოდი,

მარცხენა ყურით როდი მესმის და სწორედ მითხარ,

შენ რაღას ჰფიქრობ კასიოზედ, რა აზრისა ხარ?

(კეისარი მთელის ამალით გადის, კასკა უკან რჩება).

კასკა: შენ სახელზე დამწიე, მგონი, გინდა მკითხო რამე?

ბრუტოს: რა მოხდა ნეტა დღეს ისეთი, რომ კეისარი

დაბრუნდა აგრე მოწყენილი?

კასკა: შენც იქ არ იყავ?

ბრუტოს: რომ ვყოფილიყავ, კითხვით აღარ შეგაწუხებდი.

კასკა: კეისარს გვირგვინი მიაართვეს და იმან ასე ხელით აიცილა. ხალხმა რომ ეს დაინახა, სიხარულით ყვირილს მოჰყვა.

ბრუტოს: მეორედ რაღაზე იყო ყვირილი?

კასკა: ისევ იმაზე.

კასიოს: სამჯერ მოისმა ხმაურობა, მესამედ რაღაზე ჰყვიროდნენ?

კასკა: ისევ იმაზედვე.

ბრუტოს: როგორ, გვირგვინი განა სამჯერ მიართვეს?

კასკა: სამჯერ, მაშ! და სამჯერვე აიცილა, თუმცა თანდათან თითქო უფრო ხელი ზედა რჩებოდა. ყოველ ამ აცილებაზე ჩემი პატიოსანი მეზობლები ღრიალს მორთავდნენ ხოლმე.

კასიოს: ვინ მიართვა გვირგვინი?

კასკა: ანტონიოსმა.

ბრუტოს: გვიამბე, ჩემო კასკა, დაწვრილებით ყველაფერი.

კასკა: რომ ჩამომადრჩოთ, ყველაფერს ვერ გაიმბობთ; მასხარაობად მომეჩვენა და ყურადღება კარგად არ მიმიქცევია. ის ვნახე მხოლოდ, რომ მარკოს ანტონიოსმა გვირგვინი მიართვა, - ნამდვილს არც კი ჰგავდა ის გვირგვინი, პაწაწკინტელა იყო - და, როგორც გითხარით, კეისარმა აირიდა, თუმცა შევატყვე, რომ დიდის სიამოვნებით დაიდგამდა თავზე. მეორედაც მიართვა და იმან კიდევ აირიდა, მაგრამ ისე მეჩვენა, თითქო თითები გვირგვინს ზედ ეკრობაო. მესამედაც მიაწოდა და იმან კიდევ უარი სთქვა. ყოველ უარის თქმაზე ხალხი ჰყვიროდა, დაბებრებული ხელებით ტაშსა სცემდა და თავის ოფლიან ჩაჩებს მალა ისროდა. აქაო და კეისარმა გვირგვინზე უარი სთქვაო, იმოდენა ოხშივარი ამოუშვეს პირიდან, რომ კეისარი კინაღამ დაიღრჩო; გულს შემოეყარა და ძირს დაეცა. მე ამ ამბავზე სიცილიც კი ვერ გავბედე: პირი რომ დამელო, სუნნელებით ამევსებოდა.

კასიოს: მოიცა, თუ ღმერთი გწამს, მართლა კეისარს გულს შემოეყარა?

კასკა: იქვე მოედანზე წაიქცა, პირზე დუჟი მოადგა და ენა ჩაუვარდა.

ბრუტოს: რა გასაკვირველია, იმას ბნედა სჭირს.

კასიოს: არა, კეისარს კი არა სჭირს ბნედა, ჩვენა გვჭირს, ჩვენა ვართ, ჩვენა, დაბნედილნი, შენცა, მეც, კასკაც!

კასკა: არ ვიცი, მაგას რაზე ამბობ, მაგრამ ეს კი ნამდვილია, რომ კეისარი გულშემოყრილი ძირს დაეცა. ის წუწკი ხალხი ისე უკრავდა ტაშს, ან ისე უკიჟინებდა, თითქო თეატრის მსახიობს უყურებს და ხან იწონებს იმის თამაშობას, ხან უწუნებსო. თუ ამას ვსტყუოდე, კვლავ ნულარაფერს დამიჯერებთ.

ბრუტოს: რომ მობრუნდა, რა სთქვა?

კასკა: რაკი დაინახა, რომ ხალხს იმის უარი იამა, სანამ დაეცემოდა, დამწია სამოსზე, მთხოვა, გული გადმეღელა მისთვის და დაიძახა, ყელთან გამიჭერიო. მე რომ უბრალო ხელოსანი ვყოფილიყავ, ჯოჯოხეთი გამიჩინეთ ბინად წუწკ ხალხთან ერთად, თუ ეს თხოვნა სიტყვა-სიტყვით არ შემესრულებინა. მასუკან დაეცა; რომ მობრუნდა, სთქვა, თუ გაწყენინეთ რამ, ვთხოვ თქვენ მაღალპატიოსნებას, ეს ჩემ სისუსტეს მიაწეროთო. ჩემ გვერდით სამმა თუ ოთხმა უნამუსო დედაკაცმა წამოიძახა, ვაი საბრალოო! და გულიანად შეუნდეს ყოველისფერი. მაგრამ ისინი რა ხალხში ჩასაგდებნი არიან; ღვიძლი დედები რომ ხანჯლით დაეხოცა, იმასაც კი აპატიებდნენ.

ბრუტოს: მაშ მაგ ამბის გამო იყო ისე შეწუხებული?

კასკა: ჰო.

კასიოს: ციცერომ ილაპარაკა რამე?

კასკა: ილაპარაკა ბერძნულად.

კასიოს: რა სთქვა?

კასკა: თქვენი სახე ნულარ მენახოს ჩემს დღეში, თუ გამეგოს რამე. ვისაც ესმოდა, თავებს იქნევდნენ და ერთი-ერთმანეთს უღიმოდნენ; ჩემთვის კი, ხომ იცით, ბერძნული რა ხილიც არის. კიდევ სხვა ახალ ამბავს გეტყვით: მარულოსსა და ფლავიოსს კეისრის

ქანდაკებიდან მორთულობის მოგლეჯისათვის პირში ბურთო ჩასჩარეს. მშვიდობით!
კიდევ ბევრი სისულელე მოხდა, მაგრამ ყველას ხომ ვერ მოვიგონებ.

კასიოს: კასკა, ამაღამ ვახშმად ჩემთან ვერ მოხვალ?

კასკა: არა, სხვაგანა ვარ მიწვეული?.

კასიოს: ხვალ სადილადა?

კასკა: ხვალ მოვალ, თუ ცოცხალი ვიქნები, შენ შენს გუნებას არ შეიცვლი და შენი სადილიც ჭამად ეღირება.

კასიოს: მაშ, კარგი, გელი.

კასკა: აგრე იყოს. ეხლა კი მშვიდობით. (გადის)

ბრუტოს: რა უგემური რამ შეიქმნა და სკოლაში კი როგორი მკვირცხლი ბავშვი იყო, ხალისიანი.

კასიოს: დღესაც ეგეთი არის სწორედ, თუ კი რომ შეხვდა სასახელო რამ საქმე, თავის გამოსადები.

უკმეხად, ზღაზვნით ეკიდება თითქო ყველაფერს,

თუმც უკმეხოზა ესე არის სანელებელი,

რომ უფრო კარგად მიხვდეთ იმის გონიერ სიტყვას.

ბრუტოს: ეგ მართალია. - ეხლა უნდა გამოგეთხოვო, და ხვალ თუ გინდა ლაპარაკი ჩემთან, მე მოვალ ანუ შენ მოდი, შინ მოგიცდი.

კასიოს: კარგი, მე მოვალ

სანამ იფიქრე, ყველაფერი ასწონ-დასწონე. -

(ბრუტოს გადის)

ბრუტოს, სავსე ხარ შენ სიკეთით, პატიოსნებით, თუმც შესაძლოა, როგორც ვხედავ, წმინდა ლითონი

ეგე წაბილწონ, და ამისთვის საჭირო არის

კეთილშობილ სულს გარს ეხვივნენ თვისნივე მსგავსნი.

ვინ არის ისე მტკიცე, რომ არ მოიხიბვლოდეს?

კეისარი მე არა მწყალობს, ბრუტოს კი უყვარს.

მაგრამ ბრუტოსიც რომ ვიყო მე, იგი - კასიოს,

მაინც ვერას დროს კეისარი ვერ მიმიმხრობდა.

ამაღამ უნდა ბარათები სარკმლით შევუგდო,

სხვადასხვა ხელით დაწერილი, ვითომ მრავალ პირთ

სხვადასხვა გზითა მიეწოდოთ. ამ ბარათებში

ყველგან იმ აზრსა გავატარებ, რომ ბრუტოსისა

დიდი იმედი აქვთ რომაელთ და თან კეისრის

თავმოყვარებას შევეხებით გაკვრით როგორმე.

მაშინ გვიფრთხილდეს კეისარი, კარგად გამაგრდეს,

თორემ ძირს დავცემთ, ან უარეს დღეს შევეყრებით.

(გადის).

სურათი III

იგივე ქალაქი. ქუჩა.

(ჰქუხს და ელავს. სხვადასხვა მხრით შემოდიან კასკა ხმალამოდებული და ციცერო).

ციცერო: ოჰ, გამარჯვება! შინ მიჰყევ შენ კეისარს, კასკა?

რად დაღალულხარ, რად ხარ ეგრე სახეშემკრთალი?

კასკა: შენ კი არ გაკრთობს ეს ამბავი? ვერ ჰხედავ, მთელი

ქვეყნიერება ისე ძრწის, ვით სუსტი ქმნილება.

მე ბევრს ავდარსა დავსწრებივარ, მინახავს, როგორ
გააფთრებულ ქარს გაუპია მაგარი მუხა;
აზვირთებული ოკეანეც მინახავს ბევრჯერ
ამაყად პირზე სიცოფივ ქაფმოკიდებული,
როს საბრძოლველად სწვდებოდა თვით მაღლა ღრუბელთა,
მაგრამ აქამდის ცეცხლის წვიმას არ მოვსწრებივარ.
ანუ სასტიკი ძმათა ბრძოლა არის ზეცაში,
ან ღმერთნი კაცთა ურცხვის ქცევით განრისხებულნი
ცეცხლით დაღუპვას უპირობენ ცოდვილს ქვეყანას.
ციცერო: სხვა რაღა ნახე საკვირველი?
კასკა: კიდევ ერთ მონას, - შენ კარგად იცნობ იმას სახით, - ზე აეშვირა მარცხენა ხელი
სრულიად ცეცხლმოკიდებული;
ოც მაშხალის ტოლს ანათებდა, მაგრამ უვნებლად
რჩებოდა, თითქო ალი არც კი მოხვედრიაო.
კაპიტოლს ახლო შემხვდა კიდევ მე ერთი ლომი, -
მას აქეთ აღარ ჩამიგია ხმალი ქარქაშში, -
შემომხედა და გამიარა უკმეხად გვერდზე,
ისე რომ არა უვნია რა. მერე მივაწყდი
ერთგან ასამდე გაფითრებულს, დამფრთხალს დედაკაცს,
რომელთაც ფიცით დამაჯერეს, ჩვენ თვით ვნახეთო
კაცნი მავალნი ქუჩა-ქუჩა ცეცხლმოდებულნი.
გუშინაც სწორედ შუადღისას ღამის ფრინველი
ჩამომჯდარიყო მოედანზე და გაჰკიოდა.
როცა ამდენი სასწაული ერთბაშად ხდება,
ნურავინ იტყვის, ბუნებრივი მოვლენააო.
თავის მიზეზი ყველას აქვსო; არა, მერწმუნე,
უბედურებას ნიშნავს რასმე, კარგს არ გვიქადის.
ციცერო: ჰო, უცნაური დრო დაგვიდგა, მაგრამ კი ზოგჯერ
კაცთ უყვართ ახსნა მოვლენათა თავისებურად
და ძებნა ისეთ მიზეზისა, რაც არ არსებობს. -
ხვალ კეისარი კაპიტოლში მოვა?
კასკა: ჰო, მოვა. თითონვე უთხრა ანტონიოსს, რომ ეს გაცნობოს.
ციცერო: მშვიდობით, კასკა! ეს ავდარი და მრისხანე ცა
როდი უხდება სეირნობას.
კასკა: მშვიდობით იყავ.
(ციცერო გადის. შემოდის კასიოს).
კასიოს: ვინ არის აქა?
კასკა: რომაელი.
კასიოს: კასკა, შენა ხარ? ხმაზე გიცანი.
კასკა: ყურმახვილი ყოფილხარ სწორედ. -
კასიოს, ჰხედავ, რა ღამეა?
კასიოს: კაცურ კაცთათვის ეს ჩინებული ღამე არის.
კასკა: კვლავ ვის უნახავს მუქარა ცისა ესეთ რისხვით?

კასიოს: მას, ვინც კი იცის, რომ ეს ქვეყანა ბოროტებით არის აღსავსე. მე ქუჩა-ქუჩა დავდიოდი აი ამ ღამეს გულგაღებლილი, შეუმკრთალად, როგორცა მხედავ

და შიშველ მკერდსა ზეცის რისხვას მედგრად ვუშვერდი.

არ შევეპოე თვით ელვასაც, როდესაც იგი

შუა აპობდა ცას წამის-წამ ლაჟვარდ ნათელით

და გადმონატყორცნ ისართათვის მიღებდა მიზნად.

კასკა: რად გიკისრია, ერთი მხირა, ცათა გამოცდა!

არ იცი განა, რომ კაცთ მართებთ შიში და ძრწოლა,

როს ყოვლად შემძლე ღმერთნი ჩვენდა გასაოცებლად

ჰგზავნიან ზეცით ნიშნებს შიშის მომასწავებელთ?

კასიოს: შენში ვერ ვხედავ მე სიცოცხლის ნაპერწკლებს, კასკა,

რაც გულში უნდა უღვიოდეს ყოველ რომაელს,

ან მიმალული თუ გაქვს სადმე! სუსტი ხარ, სუსტი;

თრთი ფერმიხდილი, გაშტერებით შეჰყურებ ცასა

და გიკვირს მისი მრისხანება, ღელვა-მუქარა.

რომ დაუკვირდე მიზეზს ყოველ ამ ქარ-ცეცხლისას,

ნახო, თუ სულნი ქვეყნად რისთვის მიდი-მოდიან.

რისთვის დაჰკარგეს ფრინველთ და მხეცთ მათი იერი,

როდ დასულელდნენ ხნიერნი და ბავშვნი დაბრძენდნენ,

ყველა საგანი და ნივთი რათ გადასხვაგვარდა,

ბუნება თვისი რად იცვალა და რად მიიღო

შესაზარელი, საოცარი ფერი და სახე, -

მაშინ მიხვდები, ცამ ეს მისთვის მოიმოქმედა,

რომ მათის ნიშნით გააფრთხილოს, შიში მოჰგვაროს

და დაანახვოს ამ ქვეყანას მომავლის სარკე.

ეხლა კი, კასკა, მე შენ ერთ კაცს დაგისახელებ,

სწორედ ამ საშიშ ღამის მსგავსსა: იგი ჰქუხს, ელავს,

საფლავებს არღვევს, კაპიტოლში ბრდღვინავს ლომივით;

თუმცა პირადად ვერ გვაჯობებს ვერც შენ და ვერც მე,

მაგრამ საშიშრად გარდაქმნილა სასწაულებრივ

და ამ უცნაურ ღამის ჭექა-გრგვინვას გვაგონებს.

კასკა: შენ კეისარზე ლაპარაკობ, არა, კასიო?

კასიოს: ვინც უნდა იყოს, სულ ერთია. ეს არის, რომ დღეს

მამაპაპური შეგვრჩენია რომაელთ მხოლოდ

სისხლი და ხორცი, ვაჟკაცობა სადღაც გამქრალა.

ვაი, სირცხვილო! ჩვენ ვსულდგმულობთ დედათა

სულით და უღელ-ქვეშე ვიტანჯებით ქალაჩუნურად.

კასკა: მართლა, ხვალ თურმე აპირებენ სენატორები

ხელმწიფედ დასმას კეისრისას. ნება ეძლევა,

რომ იტალიის გარდა ყველგან ზღვასა და ხმელზედ

სამეფო გვირგვინს თავს იდგამდეს.

კასიოს: მაშინ მე ვიცი, სად გავუკვალავ გზას ამ მახვილს; მაშინ კასიოს: თავის თავს

თვითვე გამოიხსნის მონობისაგან.

ოჰ, ღმერთნო, სუსტნი ამ საქმისთვის გააძლიერეთ,

ბოლო მოუღეთ მტარვალობას, დაამხეთ პირქვე!
ძლიერსა და მხნეს ვერ შეხუთავს ვერც ქვის სიმაგრე,
ვერცა კედელი სპილენძისა, ვერც საპყრობილე
წმინდა ჰაერსა მოკლებული, ვერც ბორკილთ ჯაჭვი;
ცხოველი სული ჰპოებს ღონეს მათგან დახსნისას.
მე ვიცი, მაგრამ, მსურს, იცოდეს მთელმა ქვეყანამ,
რომ ძალა შემწევს ამ მონობის მოსაშორებლად. (ჰქუხს)
კასკა: აგრეთვე მეცა: ყოველ მონას თვის ხელთ უპყრია
თავის გამობხნის იარაღი.

კასიოს: მაშ კეისარი რაღამ გარდაქმნა ჩვენს მტარვალად. საბრალო სული! არ იკისრებდა
იგი მგლობას, რომ რომაელნი

ცხვრები არ ვიყოთ: შვლებად გვსახავს და ჰბამავს ლომსა.

ვისაც საჩქაროდ სურს ანთება დიდის ცეცხლისა,
უნდა მიმართოს მცირე ჩაღას. მერე ეს რომი
სხვად აღარ ვარგა, თუ არ ნაყოფ-ჩაღა-ბულადა,
რომ ესეთ ცეცხლის შუქს აყენებს უღირსს კეისარს!
მაგრამ რას ვშვრები, ვისთანა მაქვს ეს ლაპარაკი?
იქნება ერთ-ერთ ყურმოჭრილ და მორჩილ მონასთან,
მაშინ ამ თქმისთვის ხომ მომთხოვენ პასუხი გავცე.
მერე რა! ხმალი გვერდს მარტყია და შიშს არ ვუკრთი.

კასკა: შენს წინ კასკა სდგას, მაბეზღარი არ არის იგი
და არც ეწყობა მითქმა-მოთქმას. აი ეს ხელი;
ეცადე ქვეყნის მორჯულებას, მედგრად იბრძოლე
და მეც შენთან ვარ; კასკა უკან არ ჩამოგრჩება.

კასიოს: პირობა იყოს მაშ შეკრული. იცოდე, კასკა,
რომ რამდენიმე რომაელი კეთილშობილი
დავიყოლიე ერთ დიდებულ საშიშ საქმისთვის;
ეხლა ისინი პომპეოსის კართან მელიან.

დრო მარჯვე არის, ქუჩა-ქუჩა არავინ დადის
ამ საშიშ ღამეს, თითქო განგებ შეფერებულსა
ჩვენს სისხლის მწყურვალ, ცეცხლმოდებულ
განაზრახებთან.

კასკა: პატარა მიდექ, ვილაც მოდის აქეთ საჩქაროდ.

კასიოს: ეგ ცინა არის, ჩვენიანი, ნაბიჯზე ვატყობ. -
(შემოდის ცინა).

სად მირბი, ცინა?

ცინა: მე შენ გეძებ. ეგ ვილა არის, მეტელოს ციმბერ?

კასიოს: არა, ცინა, ეგ არის კასკა

წილჩადებული ჩვენს საქმეში. - იქ მელიან მე?

ცინა: დიდად მიამა. - რა საშიში ღამე დაგვიდგა!

უცნაურს ამბავს დასწრებიან ზოგნი ჩვენგანნი.

კასიოს: მელიან-მეთქი, მე შენ გკითხავ.

ცინა: ჰო, როგორ არა. - ოჰ, ნეტა ბრუტოს კი მოიმხრო ამ ჩვენ საქმისთვის.

კასიოს: ნუ გეფიქრება, ჩემო ცინა; შენ ეს ქალაღდი

პრეტორის სელზე ისე დასდე, ბრუტოსმა ნახოს;
ესეც სარკმელში შეუსროლე და ეს მესამეც
ძველი ბრუტოსის ქანდაკს წმინდა სანთლით დააკარ;
მასუკან მოდი პომპეოსის კართან, იქ გვნახავ.
დეციოს ბრუტოს, ტრებონიოს, ხომ იქ არიან?
ცინა: სულ იქ არიან მეტელოსის გარდა ყველანი
და ისიც შენსას წამოვიდა. მაშ დავაშურებ
და როგორც მითხარ, ამ ქალაღდებს ისე გავფანტავ.
კასიოს: მერე უთუოდ პომპეოსის თეატრთან მოდი.
(ცინა გადის).

ჩვენ, კასკა, უნდა თავის სახლში ვნახოთ ბრუტოსი
გათენებამდე. სამი წილი მისი ჩვენია,
ამ ნახვის შემდეგ სრულად უნდა დავისაკუთროთ.
კასკა: ოჰ, ბრუტოს მეტად მიჩნეული ჰყავთ რომაელთა:
ჩვენ რომ ბოროტი მოვიმოქმედოთ, ქვეყანა დაგვგმობს,
მაგრამ იმისი სახელი ამ ბოროტს გარდაჰქმნის
რღაც თილისმით სათნოებად და კეთილ საქმედ.
კასიოს: შენ სწორედა სჯი მასზედ, იმის ღირსებაზედაც
და ისიც გესმის, თუ მის შველას ვით ვსაჭიროებთ.
ეხლა წავიდე, შუალამე გადასულია,
უნდა ბრუტოსი გავალვიძოთ, სრულად მოვიმხროთ.
გადიან).

სურათი I

რომი. ბრუტოსის ხილის ბაღი
(შემოდის ბრუტოს)

ბრუტოს: ეი, ლუციოს! - ვარსკვლავების სვლაზე ვერ ვარჩევ,
თუ რა დრო არის აწ ღამისა. - ლუციოს-მეთქი! -
მე მაინც მჭირდეს სენი აგრე ტკბილად ძილისა. -
ლუციოს! კმარა, გაიღვიძე, რა დაგემართა!
(შემოდის ლუციოს) ლუციოს
შენ მიბრძანებდი?

ბრუტოს: ლუციოს, ჩემს ოთახში სანთელს
მოუკიდე და მზად რომ იყოს, შემატყობინე.

ლუციოს: ეხლავ, ბატონო.
(გადის)

ბრუტოს: არ იქნება, მაშ, თუ არ მოკვდა.
მერე რას ვერჩი პირადად მე, ან რა მაქვს სამტრო,
თუ არ მიზეზი საზოგადო? მას მეფობა სურს
და როგორ შესცვლის მის ბუნებას თავზე გვირგვინი, -
აი ეს არის საკითხავი. გველს გარეთ მხოლოდ

გამოიტყუებს ნათელი დღე და ვინც ფრთხილია,
ხელიდან კომბალს ნუ გააგდებს. ვთქვათ, მეფედ დავსვით;
მით ხომ გესლიან ნესტარს მივცემთ მას იარაღად
და რამდენიც სურს, იმდენს გვავენებს. საშიშია, თუ
განდიდებული თვის სინიდისს და ძლიერებას
არ შეათანხმებს ერთმანეთთან. კეისრისათვის,
როგორ არა ვთქვა, არას დროს არ შემიმჩნევია,
ჭკუა-გონება გულისთქმისთვის დაემორჩილოს.
ისიც სწორია, ჩვეულებრივ თავმოყვარებას

ახლად გაფურჭქვენის თავმდაბლობა კიბედ მსახურებს:
ჯერეთ ამსვლელი მას შესცქერის და რა მიაღწევს
უმაღლესს წერტილს, ზურგს უბრუნებს მაშინვე ზიზღით
იმავე საფეხურთ და ზე-ღრუბელთ ეპოტინება.
შესაძლო არის, კეისარიც ასე მოიქცეს.
თუ ეს არ გვინდა, წინდაწინვე მივიღოთ ზომა,
და რადგან მიზეზს ვერ ვპოულობთ მასში, რაც არის
ამჟამად იგი, უნდა თვალწინ წარმოვიდგინოთ,
თუ რაოდენსა ვნებას მოგვცემს, როს განდიდდება.
გველის კვერცხს უნდა შევუდაროთ, ნაჭუჭშივ ჩავკლათ,
რომ ვერ გამოძვრეს, ვერ დაგვშხამოს თვის
მოდემისამებრ.

(ლუციოს ბრუნდება).

ლუციოს: ანთებულია შენს ოთახში სანთელი, ბრუტოს,
როცა სარკმელთან დავემებდი ტალკვესს, ხელთ მომხვდა
მე ეს ქაღალდი დაბეჭდილი. (წერილს აძლევს)

ნამდვილად ვიცი,

ვიდრე საძილოდ წავიდოდი, იქ არ დებულა.

ბრუტოს: წადი და ისევ დაიძინე, ჯერ ღამე არის.

ხვალ, ვგონებ, მარტის იდებია, არა, ლუციოს?

ლუციოს: რა მოგახსენო.

ბრუტოს: წადი, ნახე მამ კალენდარში

და აქ მაცნობე.

ლუციოს: გაახლები. (გადის).

ბრუტოს: ეხლა ჰაერში

იმდენი ცეცხლი ტრიალებს, რომ გავარჩევ კიდეც.

(გახსნის წერილს და ცდილობს წაკითხვას).

ბრუტოს შენ გძინავს, გაიღვიძე, სცან შენი სახე,

ჰფერობს განა რომს... და სხვ. სთქვი რამ, დაჰკარ და

აღგვადგინე!

ბრუტოს, გძინავსო, გაიღვიძე, - ეს მოწოდება

აგერ რამდენჯერ დამხვედრია წინ მე ჩემს გზაზედ.

ჰფერობსო რომსა... დავუმატებ მე კიდეც ამას, -

რომ ერთის კაცის უღელ-ქვეშა დრტვინავდეს იგი?

სადღაა რომი! ის სხვა იყო, როცა ტარკვინი

მეფედ ხმობილი წინაპარმა ჩემმა განდევნა
მის კედლებიდან.

სთქვი რამ, დაჰკარ და აღგვადგინე!

მე მთხოვენ ხელის გამოღებას და სიტყვის თქმასა!
ოჰ, პირობას ვდებ, დიდო რომო, შენს აღსადგენად
ბრუტოსი იხმარს უკანასკნელს ძალას და ღონეს
და თხოვნას სრულად შეგისრულებს.

(შემოდის ლუციოს).

ლუციოს: ბატონო ჩემო, მარტის თოთხმეტი დღე გასულა.
(მოისმის კარების ბრახუნნი).

ბრუტოს: კარგია, წადი,

კარებს ვიღაცა აბრახუნებს, ნახე, ვინ არის. -

(ლუციო გადის).

რაც კასიოსმა კეისარზე მე წამაქეზა,
თვალთ ძილი აღარ მეკარება. დრო წარმავალი
საზარელ საქმის ჩასახვიდან შესრულებამდე

მოჩვენებას ჰგავს, ან საზიზღარ რაიმე სიზმარს:
სული კაცისა და სხეული მაშინ ერთად ბჭობს,
ადამიანი ემზგავსება მცირე სამეფოს
ძირით თხემამდე შერჩეულსა და აჯანყებულს.
(ლუციოს ისევ დაუბრუნდება).

ლუციოს: შენს სანახავად მეგობარი შენი კასიოს
მობრძანებულა.

ბრუტოს: მარტო არის?

ლუციოს: არა, იმასთან სხვებიც გახლავან.

ბრუტოს: ვინ არიან, ხომ ვერ იცანი?

ლუციოს.: ვერა, ბატონო. ყურებამდე ჩამოუფხატავთ
თავზე ქუდები და სახეზე წამოსასხამი
ნახევრობამდე აუფარავთ; ვერ გავარჩიე,
თუ ვინ არიან.

ბრუტოს: შემოვიდნენ. - (ლუციოს გადის)

ეს ხომ შეთქმულნი

იქნებიან. ოჰ, შეთქმულობავ! რატომ ვერ ბედავ

და ვერ უსწორებ შენ საშიშ თვალთ თვით ღამესაც თუკი,
რომელიც ბოროტს თავისუფალ ნავარდს არ უშლის.

მაშ დღისით სადღა ჰპოვებ ჯურღმულს იმდენად ბნელსა,
რომ დაგიმალოს ეგ საზარი შეხედულება.

სჯობს არ ეძებო; ღიმილს, ალერსს ამოელარე,

თორემ, რაცა ხარ, თუ სახეზე ის აღგებეჭდა, თვით ერეხოსის მწყვდიადიც კი ვერ
გადაგარჩენს

გამომჟღავნებას.

(შემოდინ კასიოს, კასკა, დეციოს, ცინა, მეტელოს ციმბერ და ტრებონიოს.)

კასიოს: მეტად ადრე მოგადექით კარს.

გისურვებთ, ბრუტოს, კეთილს დილას. ძილი
დაგიფრთხეთ?

ბრუტოს: საათი არის, რაც ზეზე ვარ, არ მძინებია
მე მთელი ღამე. - ამ ყმაწვილებს ვიცნობ მე ყველას?
კასიოს: იცნობ, და არც ერთს არა ჰხედავ აქ იმისთანას,
რომ დიდად პატივს არა გცემდეს; მხოლოდ ისა სურთ,
შენც იგივე აზრი შეადგინო შენს ღირსებაზედ,
რაიც კი ყოველ კეთილშობილ რომაელსა აქვს. -
ტრეპონიოსი არის ესა.

ბრუტოს: ფრიად კეთილი.

კასიოს: ესეც დეციოს ბრუტოსია.

ბრუტოსი: მობრძანდეს ეგეც.

კასიოს: ეს კასკა არის, ესეც ცინა, მეტელოს ციმბერ.

ბრუტოს: წრფელის გულითა ვეგებები. რომელ საზრუნავს
თქვენთა თვალთაგან გაუფრთხია ამ ღამეს ძილი?

კასიოს: სათქმელი რამ მაქვს, ბრუტოს, შენთან.

(ბრუტოს და კასიო ჩუმად ლაპარაკობენ).

დეციოს: აღმოსავლეთი აქეთკენ არის; მგონია, რომ თენდება კიდეც.

კასკა: არა.

ცინა: დიაღაც. აი აქეთ აჭრელეებულა

ღრუბლები მტრედის ფერ ზოლებით. ეს გათენების
ნიშანი არის.

კასკა: ორნივ სცდებით, მერწმუნეთ-მეთქი.

ჰხედავთ, საითაც ხმაღს ვიშვერ მე, იქ ამოდის მზე;

სამხრეთით არის მიწეული წლის დასაწყისში,
ორი თვის შემდეგ ჩრდილოეთით გადაიხრება
და იქ ჰფენს ხოლმე პირველ სხივებს. მაგრამ ნამდვილი
აღმოსავლეთი აქეთ არის, კაპიტოლისკენ.

ბრუტოს: მომეცით ყველამ თქვენი ხელი სათითაოდა.

კასიოს: გავიფიცნეთ, რომ აღვასრულებთ, რაც განვიზრახეთ.

ბრუტოს: ფიცი რად გვინდა! თუ სირცხვილი კაცთა წინაშე,

ამდენ სულთ ტანჯვა, სიბედშავე ჩვენის ყოფისა

წასაქეზებლად არა კმარა, სჯობს დროზე შევდგეთ

და მივეყარნეთ უსაქმურად ჩვენს საწოლებზედ.

დეე, გვზნექავდეს მტარვალობა ქედს წამომჯდარი,

ვიდრე სიცოცხლეს თითო-თითოდ არ მოვაკლდებით.

მაგრამ თუ მასში, რაც ვთქვი, ცეცხლი საკმაო ღვივის, -

და ეს მჯერა მე, - თვით ლაჩართა გასამხნევებლად,

გამკაჟებლად თვით დედაკაცთ დუნე ბუნების,

მაშინ რად გვინდა სხვა მიზეზი, ჩვენიც გვეყოფა,

რომ აჯანყების სული, ძმებო, მკერდში ჩავგებროს.

რა შეგვკრავს ისე მტკიცედ, როგორც ფარული სიტყვა,

რომაელთ შორის დადებული? რა ფიცი გვინდა,

რაკი ვპირდებით ერთმანეთსა პატიოსნურად,

ეს განაზრახი შევასრულოთ, ან გავწყდეთ მისთვის?

ფიცს სდებენ მოგვნი, ლაჩარნი და ცბიერნი სულნი,

ან შეჩვეულნი ტანჯვა-ვარამს ბოროტების ქვე,
ან მოწყვეტილნი, სიბერიითა მისუსტებულნი.
ფიცი სჭირიათ საეჭვო პირთ ავ რამ საქმეში;
ჩვენ კი ნუ წავცხებთ ჩირქს ჩვენს წმინდა და ქველს განზრახვას;
ნურც შეუდრეკელს სიმხნეს ჩვენსას იმ გვარის ფიქრით,
ვითომ უფიცრად საქმეს ბოლოს ვერ მოვადევნებთ.
ეს მამულიშვილს არ ეყოფა ფიცის დადებად,
რომ თუ გადასცდა ცოტაც არის მიცემულ სიტყვას,
ნება გვეძლევა დიდებულად მდინარე სისხლი
რომაელთ გვამში, მის ძარღვებში ნაბიჭვრისად ვცნოთ!
კასიოს: ციცეროზე თქვენ რაღას იტყვით, არ გამოვცადოთ?
ვგონებ მხარს მოგვცემს და ყველასაც გაგვიწევს იგი.
კასკა: უნდა მოვიმხროთ უსათუოდ.
ცინა: რაღა თქმა უნდა.
მეტელოს: უნდა მოვიმხროთ. მისი თმები ვერცხლებრ მზინავი
ჩვენს საქმეს ხალხის გულს მოუგებს და თვით ჩვენზედაც
შეადგენინებს კეთილ აზრსა. მაშინ იტყვიან,
იმის ჭკუით და დარიგებით მოქმედებდნენო
და სიჭაბუკეს აღტაცებულს სიდარბაისლე
ზედ გადეფარვის.
ბრუტოს: დაეხსენით, მას ნურას ეტყვით:

სხვისგან დაწყებულს ის არაფერს არ თანაუგრძნობს.
კასიოს: მაშ სჯობს დავეხსნათ.
კასკა: მართლა, ის არ გამოგვადგება.
დეციოს: კეისარს გარდა სხვას ვისმე ხელს ნურავის ვახლებთ?
კასიოს: შენ სწორედ კარგად გაგახსენდა. ვგონებ კეისარს,
საჭიროა, რომ მივადევნოთ ანტონიოსიც,
როგორც მის გულის საყვარელი; თორემ ხომ იცით,
ავკარგიანი კაცია თუ თუ მოინდომა,
ბევრს გვავენებს თავის ცბიერებით; ამიტომ უნდა
ბოლო მოვულოთ ორსავ ერთად.
ბრუტოს: მაგას ნუ იტყვი,
კაცს თავი მოვჭრათ და მოვკვეთოთ მერე ხელ-ფეხი, -
ეგ ავაზაკთა შესაფერი საქმე იქნება,
თითქო ხორცისა ჯავრი გვჭირდეს და მას ვყრილობდეთ.
ანტონიოსი კეისრისა ნაკვთია მხოლოდ.
არა, კასიოს, ყასბებად კი ნუ გადვიქცევით,
შევიქნეთ მსხვერპლის შემწირველნი. აქ ხომ ყველანი
ვებრძვით კეისრის სულს და სული უსისხლო არის.
ოჰ, რომ შეგვეძლოს ჩვენ ამ სულის დამორჩილება
იმის სხეულის შეუხებლად! მაგრამ რა ვუყოთ,
უსისხლოდ რომ ვერ გადავრჩებით. მაშ, მეგობრებო,
გაბედვით მოვკლათ, მრისხანება ნუ გაგვიტაცებს;
დავჭრათ ისე, ვით სანოვაგე ღმერთთ საკადრისი,

ნუკი ავკაფავთ როგორც მძოვრსა ძაღლთ გასაძღობად.
ზოგიერთივით უნდა ხერხით მოვიქცეთ ჩვენცა,
თავიანთ მსახურთ სხვების სამტროდ რომ აქეზებენ
და მერე თვითვე აყვედრიან, ეგ რათ ჰქმნიო.
ხალხი რა სცნობს, რომ ჩვენ გვაძალებს საჭიროება
და არა შური, კაცის მკვლელებს აღარ გვიწოდებს,
არამედ დამხსნელთ. ანტონიოსს თავი ანებეთ:
იმას იმდენივე შეუძლიან, რაც კეისრის ხელს,
როცა თავი ტანს აღარ ებმის.

კასიოს: მე მაინც ვშიშობ,
მას ძლიერ უყვარს კეისარი.

ბრუტოს: ნუ გეფიქრება,
ჩემო კასიოს. კეისარი თუ უყვარს, მხოლოდ
ის შეუძლიან იწუხოს და თუნდ მოკვდეს მისთვის,
სხვა არაფერი. მისგან ესეც ბევრი იქნება,
ისე ეწყობა ხალხში ტრიალს და შექცევასა.

ტრებონიოს: არა, არ არის საშიშარი, იმას ნუ მოვკლავთ,
დეე იცოცხლოს, მერე თვითვე ამ ამბის გამო
ბევრს გაიცინებს.

(საათი დაჰკრავს).

ბრუტოს: სუ, დავთვალთ, თუ რამდენს დაჰკრავს.

კასიოს: სამი დაჰკრა.

ტრებონიოს: მამ წასვლის ჟამი ყოფილა კიდევ.

კასიოს: საფიქრებელი არის ისიც, მოვა, თუ არა
დღეს კეისარი კაპიტოლში, რადგან ბოლო დროს

ცრუმორწმუნებას აჰყვა იგი, თუმც უწინ სრულად
არა სწამდა რა სიზმრების და მოჩვენებისა.

იქნება დღესაც ამ მოვლენილ სასწაულებმა,
ამაღამდელმა უჩვეულო საშინელებამ,
ან მკითხავეების გაფრთხილებამ არ გამოუშვას.

დეციოს: ნუ გეფიქრებათ, აგრე კიდევ რომ გარდეწყვიტოს,
მე დავაჯერებ. იმას უყვარს ხშირად ასე თქმა:

მარტორქებსაო ხეებითა მოაცთუნებენ,
დათვებს სარკეთი, სპილოებსა ორმოებითა,
ბადეთი ლომებს და კაცთა კი პირფერობითო;
და როდესაც მე ვეუბნები, პირში მოფერე
ხალხი გძულს-მეთქი, მაშინათვე დამემოწმება
და ვერ ამჩნევს, რომ პირფერობა ამ თქმაშივეა.

მე დამანებეთ, ვიცი როგორც წავახალისებ
და კაპიტოლშიც მე მოვიყვან.

კასიოს: ყველანი მოვალთ
წამოსაყვანად.

ბრუტოს: რვა საათზე მამ იქ მოვგროვდეთ?

ცინა: სწორედ აგრე ვქნათ, რვას კი ნულარ გადავაცილებთ.

მეტელოს: ლიგარიოსიც ხომ კეისრის მომდურავია,
მახსოვს, რომ ერთხელ გაეკიცხა, შენ პომპეოსზედ
კარგი რად სთქვიო; მიკვირს, იგი არ მოგაგონდათ.
ბრუტოს: მართლა, მეტელოს, წადი მასთან, აქ გამოგზავნე
მე მას ვუყვარვარ, მეგობრობა გამიწევია.
და მოვახერხებ მობირებას.

კასიოს: აგერ თენდება.
მშვიდობით, ბრუტოს. მეგობრებო, დაიშალენით,
თქმული გახსოვდეთ, გახსოვდეთ, რომ რომაელნი ხართ.
ბრუტოს: მაშ, ყმაწვილებო, მხიარულად და მხნედ იყავით,
ნუ დაგვეტყობა განზრახული პირისახეზედ,
ნურც გამოვიყენო მღელვარებას, ვიყოთ გულმაგრად
მზგავსად რომაელ მსახიობთა; აწ ყოველს თქვენგანს
ვუნატრი დილას მშვიდობისას. -
(ბრუტოსის გარდა ყველანი გადიან)

ეი, ლუციოს!
რა გულიანად სძინავს კიდევ. არა უჭირს რა:
იგემე ტკბილად, ზედ იპკურე ეგ ძილის ნამი.
ან რა დაგიშლის მოსვენებას; შენ არ გაშფოთებს
ცუდთა სიზმართა მოჩვენება, აჩრდილთა გროვა,
რაც საზრუნავით გამსჭვალულის ტვინის ხვედრია.
(შემოდის პორცია).

პორცია: ბატონო ჩემო!
ბრუტოს: ოჰ, პორცია, რისთვის ამდგარხარ?
განა გარგებს, რომ არა ზოგავ შენს სუსტ ბუნებას?
ამ ცივს დილაზე გამოდიხარ, არ ერიდები?
პორცია: არც შენთვის არის, ვგონებ, სარგო. ბრუტოს, რა იყო,
რომ ლოგინიდან ეგრე ჩუმად გამომეპარე?
წუხელის კიდევ ვახშმის დროსაც აიჭერ ზეზე
და ჩაფიქრებით წინ და უკან მოჰყევ სიარულს;

დადიოდი და თან ოხრავდი გულხელდაკრეფით.
მე დაგეკითხე, რა ვარამი გაწუხებს-მეთქი,
შენ უსიამოდ შემომხედე პასუხის ნაცვლად;
გკითხე მეორედ, უცებ თავზე მოისვი ხელი
და მოუსვენრად ფეხი დაჰკარ მაგრა იატაკს.
კიდევ და კიდევ არ მოგეშვი, თუმც ხმა არ გამეც
და ასე ხელით გულმოსულმა, წასვლა მანიშნე.
წამოვედი მეც, შემეშინდა, ჩემის ურჩობით
უარესად არ გამეწყრომე, გამეგულისე;
თან ვიმედობდი, ცუდ გუნების ბრალია-მეთქი,
რაც ზოგჯერ ყველას ემართება, მაგრამ ამ დარდმა
შენ მეტის-მეტად აგიტარა: სულ ჩუმდა ხარ,
აღარც ძილი გაქვს, აღარც მადა, და შენი სახეც
ბუნებასავით რომ შეგცვლოდა, მაშინ ვეღარც კი

გიცნობდი, ბრუტოს. ოჰ, ძვირფასო ჩემო მეუღლე,
შემატყობინე მიზეზი მაგ შენის სევდისა.

ბრუტოს: მიზეზი მარტო ეს არის, რომ ვერა ვარ კარგად.

პორცია: ბრუტოსს იმდენად შესწევს ჭკუა, ავად რომ იყოს,
წამალს მოსძებნის მოსარჩენად.

ბრუტოს: მეც აკი ვემეხ. -

წადი, პორცია, დაწექ ისევ შენსავ ლოგინში.

პორცია: როგორ, ბრუტოსი ავად არის და მკერდგახსნილი
გულ-გვამს იწამლავს ამ ნოტიო დილის ჰაერში!

ავადმყოფი რომ იყოს იგი, რად დასტოვებდა
თბილ ქვეშ საგებელს და სნებიან, ცივ ღამის ბულით
თავის სატკივარს უფრო რისთვის გაამწვავებდა!

არა, მითი ხარ შენ ავად, რომ რაღასაც დარდობ
და მე ნება მაქვს, შევიტყო ამ დარდის მიზეზი,
როგორც მეუღლემ. მუხლმოდრეკით გემუდარები,
გაფიცებ ერთ დროს ჩემსა განთქმულ სიმშვენიერეს,
ყოველს შენს ალერსს, ყოველს ტრფობის ჟამს დაპირებულს
და იმ დიდ აღთქმას, რამაც ერთ ხორც, ერთ სულ გარდაგვქმნა,
რომ გამიმჟღავნო, გაუმჟღავნო თვით შენს გულსავე
შენთანვე შერთულს საუკუნოდ, თუ რა გაწუხებს;

ანუ ამაღამ თუ ვინ კაცნი მოვიდნენ შენთან, -
მე ვიცი კარგად, რომ აქ იყვნენ ექვსნი, თუ შვიდნი,
რომელნიც სახეს თვით ღამესაც კი უმაღავდნენ.

ბრუტოს: ოჰ, რას ჩადიხარ, მუხლს რად იდრეკ?

პორცია: არ მოვიდრეკდი,
ჩემთან რომ ტკბილად ყოფილიყო ბრუტოსი ისევ,
განა ცოლ-ქმრობის განაჩენში ისე სწერია,
რომ საიდუმლო შენი მე არ უნდა ვიცოდე?

განა შევერთდით განსაზღვრულად და პირობებით:
სადილს დავესწრო, სარეცელში გასიამოვნო,
ზოგჯერ გაგართო ლაპარაკით? გინდა მამყოფო

არა შენს გულთან, არამედ გარს, კარმიდამოში?
ეს თუა, ბრუტოსს მამ პორცია ხასად ჰყოლია,
არა მეუღლედ.

ბრუტოს: ოჰ, რას ამბობ, შენა ხარ ჩემი
ტკბილი მეუღლე, გაჩენილი ჩემ საამაყოდ;
ძვირფასი ისე, როგორც წვეთნი წითელ სისხლისა,
რანიც მწუხარე ამ ჩემ გულში მიდი-მოდიან.

პორცია: ეგრე რომ იყოს, მეტყოდი შენს საიდუმლოსაც.
თუმცა ქალი ვარ, მაგრამ ქალი თვით ბრუტოსისგან
თავის მეუღლედ არჩეული. ქალი ვარ-მეთქი,
მაგრამ ქალობა კატოს ასულს ვერას დაუშლის,
როგორ გგონია, ასეთ მამის და ქმრის პატრონი
არ უნდა ვიყო სხვა ქალებზე უფრო ძლიერი?

გამიზიარე შენი ზრახვა და გაძლევ სიტყვას,
 არავის ვუთხრა, არავისთან არ გავამხილო.
 ხომ იცი, ერთხელ რა სიმტკიცე გამოვიჩინე,
 როცა თემოზე ჩემის ნებით დავიკარ დანა.
 თუ ეს ტკივილი მოვითმინე, მას ვერ მოვითმენ,
 რომ შევეუნახო საიდუმლო ჩემს ქმარს და პატრონს?
 ბრუტოს: ოჰ, ღმერთო, ღირსი მყავით ესეთ ძვირფას ცოლისა! -
 (კარების ზრახუნი მოისმის)
 ვიღაცა არის; პატარა ხანს შედი ისევ შინ
 და მალე ყველას გაგიმჟღავნებ ჩემ გულის პასუხს,
 გაცნობებ რაც მაქვს საზრუნავი, ან რა მაწუხებს.
 შინ შედი მალე. -
 (პორცია გადის)
 ლუციოს, კარს ვინ აბრახუნებს?
 (შემოდინა ლუციოს და მერე ლიგარიოს).
 ლუციოს: ავადმყოფია ვიღაცა და შენა გკითხულობს.
 ბრუტოს: ეგ ლიგარიოს თუ იქნება, მეტელოსი რომ
 მეუბნებოდა. - ლუციოს, შენ აქედან წადი. -
 ოჰ, ლიგარიოსს გაუმარჯოს!
 ლიგარიოს: ნება მიბოძე,
 მორჩილის ენით სასიამო დილა გინატრო.
 ბრუტოს: ცუდ დროს აგიკრავს ეგ სახვევი, ნეტა კი ეხლა
 ავად არ იყო.
 ლიგარიოს: არც ვარ ავად, ოღონდ ბრუტოსმა
 აღსასრულებლად ღირსეული მომცეს რამ საქმე.
 ბრუტოს: ეგ აგრეც არის, ლიგარიოს. მაშ მომისმინე,
 თუ კი ყურებიც არა გტკივა.
 ლიგარიოს: ვფიცავ ყველა ღმერთთ,
 რომ განმიგდია სატკივარი, ოჰ, მხნეთა მხნეო,
 კეთილშობილის შტოს ნაყოფო, რომის დიდებავ!
 შენ აღმიდგინე ვით გრძნეულმა ეს მკვდარი სული.
 მიბრძანე, რაც გსურს, და შევიძლებ შეუძლებელსაც.
 რა საქმე არის?
 ბრუტოს: საქმე, რაიც სწეულთ მოარჩენს.
 ლიგარიოს: ვისმე ჯანმრთელსაც ხომ არ უნდა დასწეულება?
 ბრუტოს: შენ სწორედ მიხვდი, ლიგარიოს. მე ყოველისფერს
 აგიხსნი, როცა მოსარჩენთან
 გავემგზავრებით.
 ლიგარიოს: წადი და ახლად სულჩადგმული მეც უკან მოგდევ,
 თუმცა არ ვიცი, რა უნდა ვქნა, მაგრამ ეს კმარა,
 რომ თვით ბრუტოსი წინ მიმიძღვის.
 ბრუტოს: მაშ უკან მომყევ.
 (გადიან).

იგივე ქალაქი. ოთახი კეისრის სასახლეში.
(ქუხავს და ელავს. შემოდის კეისარი საღამურ ტანისამოსში).

კეისარი: არც ცას, არც მიწას წუხელის არ მოუსვენია,
კალფურნიამაც ძილში სამჯერ წამოიძახა,
უმველეთ, ჰკლავენ კეისარსო. - მანდ არავინ ხართ?
(შემოდის მსახური).

მსახური: ბატონო ჩემო, რას მიბრძანებთ?

კეისარი: წადი, მოგვთ უთხარ,
მსხვერპლი შესწირონ და მაუწყე, რასაც გეტყვიან.

მსახური: ეხლავ, ბატონო. -
(მსახური გადის. შემოდის კალფურნია).

კალფურნია: კეისარო, დღეს რას აპირობ?

წასვლას თუ ჰფიქრობ, გადიფიქრე, ისა სჯობიან.

კეისარი: უნდა წავიდეს, როცა მელის საშიში რამე,
ზურგით მოვლას თუ გამიბედავს; მაგრამ მაშინვე
გაჰქრება იგი, რა განიცდის კეისრის სახეს.

კალფურნია: ცრუმორწმუნებას ჯერ არას დროს არ ავყოლილვარ,
მაგრამ ეხლა კი ფრიად ვშიშობ. აქა სდგას ერთი,
იმან გვიამბო, რომ მრავალი საშინელება

უნახავთ დარაჯთ ჩვენგან ნასმენს და ნახულს გარდა:

ძუ ლომს ქუჩაში დაუყრია თავის ლეკვები,

მკვდრები გახსნილთა საფლავთაგან ზე ამოსულან;

ცეცხლმოდებულნი მეომარნი თურმე ღრუბლებში

იბრძოდნენ მედგრად რაზმ-დასტობით დალაგებულნი

ნამდვილის ომის წესისამებრ ლა მათი სისხლი

ზედ დასდიოდა კაპიტოლსა; ბრძოლის კიჟინი

და ხმაურობა, ჭიხვინი ცხენთ, მომაკვდავთ კვნესა

ჰაერში მკაცრად განისმოდა და თვით აჩრდილნი

წივილ-კივილით ქუჩა-ქუჩა შიშით დაძრწოდნენ.

უცნაურია ეს ამბები, ოჰ, კეისარო,

და მისთვის ვშიშობ.

კეისარი: რაც რამ ყოვლად ძლიერთა ღმერთთა

გარდუწყვეტიათ, ვერ წავუვალთ. უნდა წავიდე,

ეგ ყველა ისე შემეხება მე, კეისარსა,

ვით მთელ ქვეყანას.

კალფურნია: გლახანი რომ იხოცებიან,

კუდიან ვარსკვლავთ არა ვხედავთ, მაგრამ დიდებულთ

აღსრულების ჟამს თვითონ ზეცას ცეცხლი ედება.

კეისარი: ლაჩარი სიკვდილს ბევრჯერ გემობს თვით სიკვდილამდე,

მამაცს კი იგი მხოლოდ ერთხელ შეხვდება წილად.

რომ დამეკითხო, გასაოცრად ის მიმაჩნია,

კაცთ ეშინიანთ სიკვდილისა, თუმცა იციან,

ეს ბოლო ერთ ჟამს უსათუოდ ყველას მოგველის.

(მსახური დაბრუნდება)

რა სთქვეს მკითხავთა?

მსახური: შინიდან დღეს ნურსად წახვალო:

როცა ერთს მსხვერპლად დაკლულს პირუტყვს
შიგნეულობა ამოაცალეს, ნახეს, გული არა ჰქონოდა.

კეისარი: მხდლების მასხარად ასაგდებად უქმნიათ ეგ ღმერთთ;

მართლაც უგულო წუწუ პირუტყვად გარდავიქმნები,

რომ შიშით სახლში ჩავიკეტო; მაგას არ ვიზამ;

შიშმა ძალიან კარგად იცის, რომ კეისარი

თვით შიშზე უფრო საშიშია. ორნივ ვართ ლომნი

ერთ დღეს შობილნი, თუმც უფროსიც, ძლიერიც

მე ვარ.

შინ არ დადგება კეისარი.

კალფურნია: ბატონო ჩემო,

ლამის რომ ჩანთქას შენი სიბრძნე ეგეთმა ნდობამ.

ნუ, ნუ წახვალ დღეს, ყველა შენს ცოლს გადმოაბრალებ,

ის შიშობდა-თქო და არა მე; ანტონიოსი

გავგზავნოთ ეხლავ სენატში და ასე აცნობოს,

ვითომ ავად ხარ. მუხლთმოდრეკით გემუდარები,

ასე მოიქეც.

კეისარი: კარგი, კარგი, დეე, წავიდეს

ანტონიოსი, ისე უთხრას ავად არის-თქო;

ხათრს შეგინახავ, აღარ წავალ. -

(შემოდის დეციოს)

აგერ დეციოს. აი ეს ეტყვის.

დეციოს: კეისარო, ღირსებით სრულო,

მოგიძღვნი სალამს და გისურვებ მშვიდობის დილას.

მისთვის გაიხელ, სენატამდე მსურს მიგაცილო.

კეისარი: სწორედ კაი დროს შემოხვედი. წადი, სენატორთ

ჩემი მოკითხვა მოახსენე და ისიც უთხარ,

არ სურს მოსვლა-თქო დღეს კეისარს; ჰო, სწორედ ასე.

რომ სთქვა, ვერ მოვა, ხომ ტყუილი იქნება ეგე;

ვერ ჰბედავს მოსვლას

კიდევ უფრო. მაშ ასე უთხარ,

ჩემო დეციოს, არა სურს-თქო დღეს მას აქ მოსვლა.

კალფურნია: სთქვი, ავად არის.

კეისარი: რაო, ვითომ სიცრუე უნდა

იკადროს კიდევ კეისარმა? ჩემი მარჯვენა

განა იმისთვის ვაგრძნობინე შორეულ მხარეთ,

რომ თეთრ-წვერაებს სიმართლის თქმა ვერ გაუბედო!

არა, უთუოდ ასე უთხარ, არ სურს მოსვლა-თქო.

დეციოს: ყოვლად ძლიერო კეისარო, დამისახელე

რამე მიზეზი, სასაცილოდ რომ არ ამიგდონ.

კეისარი: მიზეზი ჩემი ნება არის, არ მნებავს მისვლა.

სენატისათვის ესა კმარა. მაგრამ შენ კერძოდ,

რადგან მიყვარხარ, გეტყვი კიდევ, არ დაგიმალავე,

კალფურნია მთხოვს, დღეს შინ დავრჩე. წუხელის ამას
სიზმრად უნახავს, რომ ჩემს ქანდაკს ას ნახვრეტიდან

შადრევანივით წმინდა სისხლი გადმოსდიოდა
და რომაელნი მხიარულად პირმოცინარნი
იქ მრავლად თურმე მოდიოდნენ და ხელს იბანდნენ.
უბედურებას ნიშნავსო ეს აუცილებელს
და ამის გამო შემევედრა მუხლმოდრეკილი,
რომ დღეს მე არსად არ წავიდე.

დეციოს: არა, სრულიად

უკუღმა არის ეგ ახსნილი: კალფურნიასგან
სიზმრად ნანახი მოასწავებს მხოლოდ სიკეთეს
და ბედისაგან დიდს წყალობას. შენი ქანდაკი,
რომლიდან უხვად ნადენ სისხლში ვითომ იბანდნენ
რომაელები ხელებს მრავლად მოჯარებულნი,
იმასა ნიშნავს, დიდი რომი შეიწოვს შენგან
უკვდავების სისხლს; დიდებულნი იმისნი ძენი
მოგებვევიან გარს იმისთვის, რომ უწყალობო
ყველას თავ-თავის რამ ნიშანი, ფერი, ღირსება.

კეისარი: შენ სწორედ ახსენ, მართალია, მაგასა ნიშნავს.

დეციოს: და უფრო კიდევ დაიჯერებ, როცა შეიტყობ
ყოველ ჩემ სათქმელს. მაშ იცოდე, რომ სენატსა სურს,
თავზე გვირგვინი დაადგას დღეს ძლიერს კეისარს
და თუ შეუთვლი ვერ მოვალო, შესაძლო არის,
სურვილი მათი შეიცვალოს; მერე ამ ამბავს
გააკეთებენ სასაცილოდ, იტყვიან კიდევ:

სენატის კრება გადასდეთო იმ დროისათვის,
როცა კეისრის ცოლი ნახავს უკეთესს სიზმრებს.

არ მოჰყვებიან განა ჩურჩულს, რაკი რომ სცნობენ
შენს შინ დამალვას, - ჰხედავთ, როგორ ეშინიანო?

ოჰ, მომიტევე, კეისარო, თუ ამას ვამბობ,
ვამბობ შენდამი ერთგულებით და სიყვარულით,
რომლის ძალამა დაიმონა ჩემი გონება.

კეისარი: რა უსაფუძვლო გაფრთხილებას ავყევ მე წელან;
მრცხვენიან სწორედ, კალფურნია, რომ მაგონდება.

აბა, ჩამაცვით, წასვლის დროა. -

(შემოდიან პუბლიოს, ბრუტოს, ლიგარიოს, მეტელოს, კასკა, ტრეპონიოს და ცინა)
ჩემ წასაყვანად

აგერ აქ მოდის პუბლიოსიც.

პუბლიოს: ბატონო, დილა

კარგად ყოფნისა.

კეისარი: მეც აგრეთვე მოგიძღვნი სალამს. -

ადრე ამდგარხარ შენცა, ბრუტოს! - კასკას ვახლავარ. -

როგორცა ვხედავ, ლიგარიოს, ციებ-ცხელება

შენ კეისარზე უარესად გადაგეკიდა.

ეგრე უწყალოდ რამ გაგახმო. - ახლა რა დროა?

ბრუტოს: რვა დაჰკრა.

კეისარი: გმადლობთ გარჯისა და თავაზისათვის ყველას ერთობლივ. -

(შემოდის ანტონიოს)

აგერ ჰხედავთ, ანტონიოსიც,

თუმც მთელ ღამეებს ქეიფებში ატარებს ხოლმე,

ადრე ამდგარა მაინც კიდევ. - მშვიდობის დილას ვინატრი შენთვის, ანტონიოს.

ანტონიოს: აგრეთვე შენთვის,

ყოვლად ძლიერო კეისარო.

კეისარი: წადით, უთხარით,

რომ მოემზადონ. ან ამდენს კი რად ვალოდინებ,

რა კარგი არის! - ოჰ, მეტელოს, ცინა, მობრძანდით. -

ტრეპონიოს, მე შენთან ცოტა სალაპარაკო

მაქვს და დღეს უნდა უსათუოდ აქვე მოხვიდე.

ჩემს ახლო იყავ, რომ სათქმელი არ დავივიწყო.

ტრეპონიოს: ახლო გახლდებით. (იქით) ისე ახლოს, რომ შენთ მეგობართ ინატრონ მერე, ნეტა კი შორს ყოფილიყო.

კეისარი: აბა, მობრძანდით, ყმაწვილებო, ცოტა ღვინო ვსვათ

და გავემგზავროთ ყველა ერთად, ვით მეგობარნი.

ბრუტოს (იქით)

ოჰ, კეისარო, ჩემი გული იმასა სტირის,

რომ ხშირად ვითომ

არა ნიშნავს იგივეობას.

სურათი III

იგივე ქალაქი. ქუჩა კაპიტოლს ახლო.

(შემოდის არტემიდოროს და თან წერილსა ჰკითხულობს).

არტემიდოროს: კეისარო გაუფრთხილდი ბრუტოსს, ერიდე კასიოსს, კასკას ახლო ნუ მიეკარება; ცინაზე თვალი გეჭიროს, ტრეპონიოსს ნუ ენდობი, მეტელოს ციმბერსაც ყური უგდე; დეციოს ბრუტოსს შენ არ უყვარხარ და კასიოს ლიგარიოს შენგან გულნატკენია.

ამათ ყველას ერთი და იგივე ფიქრი უდევთ გულში და ეს ფიქრი კეისრის სავნებლად არის განმზადებული. თუ უკვდავება არ გიწერია, ფრთხილად იყავ. მეტისმეტი უშიშროება შეთქმულობას გზას უფართოებს. ძლიერნი ღმერთნი იყვნენ შენნი მფარველნი. შენი ერთგული არტემიდოროს

ვიდრე გაივლის კეისარი, მე იქ ვიდგები

და მივაწოდებ ხელთ ამ წერილს, ვითომ ვთხოვ რასმე.

გული მიკვდება იმ ფიქრზედ, რომ წარჩინებულ კაცს

უთუოდ უნდა შურის გესლი უკანა სდევდეს.

თუ გადიკითხავ, კეისარო, კიდევ იცოცხლებ,

თუ ვერა, სჩანს, რომ მათთან ერთად ბედიც შეთქმულა.

(გადის).

სურათი IV

იგივე ქალაქი. მეორე ალაგი იმავე ქუჩაზე, ბრუტოსის სახლ-წინ
(შემოდინ პორცია და ლუციოს)

პორცია: ეხლავე წადი, გაიქეცი, ადი სენატში!

ნულარას მეტყვი, რა დროს თქმაა, რაღასა დგახარ?

ლუციოს: რისთვისა მგზავნი, ის მიბრძანე.

პორცია: ვიდრე გეტყოდე,

ხომ მოასწრობთ იქ წასვლასაც, დაბრუნებასაც. -

(იქით) სიმტკიცის ძალავ, მომენიჭე, მომეცი მხარი
და ააყუდე ერთი მთა რამ უშველებელი

ამ ჩემს მკერდსა და ენას შუა. ვაჟკაცის გული
მიცემს აი აქ, თუმცა ღონით ისევ ქალი ვარ.

ოჰ, რა მძიმეა საიდუმლო დედაკაცთათვის! -
კიდევ აქა ხარ?

ლუციოს: რა უნდა ვქნა, მაშ, რომ არ ვიცი:

უნდა გავიქცე კაპიტოლში, მერე დავბრუნდე,
სხვა რაფერი?

პორცია: ჰო, გაიქეც და მომიტანე

შენი ბატონის რამ ამბავი, როგორ ბრძანდება?

კარგად ვერ იყო, რომ წავიდა. ისიც შეიტყე,

თვით კეისარი რას აკეთებს, ვინ ჰყავს მთხოვნელი.

სუ! რაღაც ხმაა.

დუციოს: არაფერი არა მესმის რა.

(შემოდის მკითხავი).

პორცია: აქ მო, ყმაწვილო, ერთი მითხარ, საიდგან მოხვალ?

მკითხავი: ჩემის სახლიდან, ქალბატონო.

პორცია: ეხლა რა დროა?

მკითხავი: მალე ცხრას დაჰკრავს.

პორცია: კეისარი ხომ არ წასულა

ჯერ კაპიტოლში?

მკითხავი: ჯერედ არა. მეც იმისათვის

გიახლები, რომ სადმე დავდგე და ვნახო იგი

იქ მიმავალი.

პორცია: სათხოვარი ხომ არა გაქვს რა?

მკითხავი: დიაღაცა მაქვს, ქალბატონო, და თუ კეისარს

შესტკივა გული კეისრისთვის, მომისმენს კიდევ.

მე ვთხოვ კეისარს სათხოვარსა მისთვისვე სარგოს.

პორცია: რაო, ცუდს რასმე უპირობენ?

მკითხავი: არა ვიცი რა,

თუმც მეშინიან ბოლოს მეტად ბევრი არა ვცნა.

ეხლა მშვიდობით ბრძანდებოდე. კეისარს უკან

მივსდევ ხოლმე, ჩვეულებრივ, სენატორები,

თუ პრეტორები, თუ სხვადასხვა მთხოვნელთა გროვა და აქ კი ქუჩა ვიწრო არის, ისე რომ ჩემებრ სუსტ ადამიანს მთლად გასრესენ. წავალ, მოვნახავ უფრო განიერს ალაგს სადმე და დიდ კეისარს, როცა გაივლის, მოვახსენებ, რაც სათქმელი მაქვს. (გადის).

პორცია: უნდა შევიდე ისეს სახლში. - (იქით) ვაი ჩემს ყოფას! რა სუსტი არის თურმე გული დედაკაცისა. ოჰ, ბრუტოს, ზეცა იყოს შენის საქმის მფარველი! - ხომ ყურს მოჰკრავდა ეს ყმაწვილი! - ბრუტოსის თხოვნას არ შეიწყნარებს კეისარი. - ოჰ, გული მიმდის! - წადი, ლუციოს, მოიკითხე ჩემი მეუღლე და მოახსენე: მხიარულად ვიმყოფები-თქო. ისევ დაბრუნდი; რასაც გეტყვის, შემატყობინე. (სხვადასხვა მხრით გადიან).

მოქმედება მესამე
სურათი I

რომი. ქუჩა კაპიტოლის წინ. სენატი შეკრებილია. (კაპიტოლისკენ მიმავალ ქუჩაზე მრავალი ხალხია. ხალხში მოსჩანან არტემიდოროს და მკითხავი. საყვირის ხმა ისმის. შემოდინ კეისარი, ბრუტოს, კასიოს, კასკა, დეციოს, მეტელოს, ტრებონიოს, ცინა, ანტონიოს, ლეპიდოს, პოპილიოს, პუბლიოს და სხვანი).

კეისარი: მარტის იდები დადგა დღესა.

მკითხავი: დადგა კი, მაგრამ

ჯერ არ გასულა, კეისარო.

არტემიდოროს: სალამს მოგიძღვნი

და ამ ქალღმრთის წაკითხვას გთხოვ.

დეციოს: ტრებონიოსი

გევედრება, რომ მოცლის ჟამსა უმორჩილესი

ეს მისი თხოვნა გადაიკითხო.

არტემიდოროს: არა, ჯერ ჩემი,

რადგანაც იგი შეეხება თვითონ კეისარს.

კეისარი: ჩვენ შესახები საბოლოოდ უნდა გადიდვას.

არტემიდოროს: ოჰ, ნუ გადადებ, კეისარო, ეხლავ გასინჯე.

კეისარი: ეს გიჟი არის?

პუბლიოს: გზა, მმობილო!

კასიოს: გამიგონია

ქუჩაში სინჯვა აზრებისა! აი, შემოდი

კაპიტოლში და იქ მოართვი.

(კეისარი შევა კაპიტოლში; სხვები უკან მისდევენ. ყველა სენატორები ფეხზე წამოდგებიან).

პოპილიოს: ღმერთმა ინებოს,
რომ დღევანდელი თქვენი საქმე კარგად წავიდეს.

კასიოს: რომელი საქმე, პოპილიოს?

პოპილიოს: მშვიდობით იყავ.

(კეისართან მიდის).

ბრუტოს: პოპილიოსმა რაღაც გითხრა.

კასიოს: ინატრა, ღმერთმა

კარგად წარიმართოს დღევანდელი თქვენი საქმეო
და იმას ვფიქრობ, ვაიმე თუ აზრი გაგვიგეს.

ბრუტოს: აგერა მიდის კეისართან, აბა, უყურე.

კასიოს: ჩქარა მოუღე ბოლო, კასკა, თორემა ვშიშობთ,

არას მიგვიხვდნენ, - ბრუტოს, რა ვქნათ? თუკი

შეგვიტყეს,

ან ის და ან მე ვეღარ გავდგამთ აქედან ფეხსა;

თავი ცოცხალი აღარ მინდა.

ბრუტოს: მაგრად იყავი,

პოპილიოსი ჩვენს საქმეზე არ ლაპარაკობს:

ჰხედავ, იცინის, არც კისარს ეშლება სახე.

კასიოს: თავისი ვალი კარგად ახსოვს ტრებონიოსსაც:

ბრუტოს, ხომ ჰხედავ, ანტონიოს აქედან გაჰყავს.

(ანტონიოს და ტრებონიოს გადიან. კეისარი და სენატორები თავთავიანთ ალაგას
სხდებიან).

დეციოს: მეტელოს ციმბერ სად წავიდა? ბარემ წინ წადგეს
და მისცეს არზა კეისარსა.

ბრუტოს: აგერა, ამღევს.

მივიდეთ ახლო, მივეშველოთ.

ცინა: კასკა, პირველად

შენ უნდა დაჰკრა.

კეისარი: აბა, მზადა ვართ? სთქვით, თუ რა არის
განსაგებელი კეისრის და მის სენატისა.

მეტელოს: სახელოვანი კეისარო, ყოვლად ძლიერო,

მეტელოს ციმბერ უმდაბლესად მუხლმოდრეკილი

გიძღვნის თავის გულს (დაიჩოქებს).

კეისარი: ციმბერ, უნდა პირდაპირ გითხრა,

რომ მაგ თავდახრით, დაბლა ხოხვით შესაძლო არის

უბრალო კაცის მობირება, გულის მოგება

და სასაცილოდ აგდება მით განაჩენისა,

რაიც გარდაწყდა საბოლოოდ. ნუ გაქვს იმედი,

ვითომ კეისარს სისხლი ისე ურჩი მდიოდეს,

რომ მის ღირსების შეცვლა შესძლოს, ან გადაადნოს

მანვე, რაც სუსტის ჭკუის პატრონთ შებრალებას ჰგვრის:

მე ვამბობ ტკბილად თქმულ სიტყვაზედ, პირფერობაზედ,

ფენიას მზგავსად ხელთ ლოკვაზე თავდამცირებით.

კანონით არის განდევნილი შენი ძმა და თუ

აღარ დაიშლი აგრე თხოვნას, ძრომას და ლაქუცს,
 ფეხს გკრავ, როგორც ძალს და გადგისვრი ჩემის გზიდანა.
 არც ვისმესა სჯის კეისარი უბრაალ-მიზეზოდ
 და არც არავის აპატიებს, ყველამ იცოდეთ.
 მეტელოს: სთქვით რამე თქვენცა, იქნება რომ კეისრის ყური
 ასიამოვნოს ჩემზე უფრო ღირსეულის ხმამ
 და დამიბრუნოს ისევ უკან განდევნილი ძმა.
 ბრუტოს: ხელზე გემთხვევი, კეისარო, და ამ ხელ-კოცნას
 ნუ ჩამომართმევ პირფერობად. მე ეს მსურს მხოლოდ,
 პუბლიოს ციმბერს მიანიჭო თავისუფლება.
 კეისარი: როგორ, ბრუტოს, შენ!
 კასიოს: კეისარო, გთხოვ, მიუტევო.
 აქვე შენ ფეხთ წინ ქვე გართხმული კასიოსი გთხოვს,
 პუბლიოს ციმბერ შეიწყალო და დააბრუნო. კეისარი
 ავლელდებოდი, თქვენ რომ გგავდეთ, ან ჩვეულებად
 რომ მჭირდეს სხვების შეწუხება თხოვნა-ვედრებით,
 მაშინ სხვის თხოვნაც მომალბობდა, გასჭრიდა ჩემზედ.
 მაგრამ მე მტკიცე ვარ ისე, ვით ჩრდილოთ ვარსკვლავი;
 მხოლოდ ისა სდგას შეურყევლად მთელ სამყაროში:
 ურიცხვ მნათობთა სიმრავლეა ცას მიჭედილი,
 ყველა მათგანი ცეცხლის მსგავსად ჰკრთის და ანათებს
 და მათში მარტო ერთადერთი არის უძრავად.
 აქაც ასეა: სავსე არის კაცით ქვეყანა,
 სისხლი და ხორცი ყველასა აქვს, ყველანი გრძნობენ,
 მაგრამ მე მხოლოდ ერთი ვიცი უძრავად მდგარი,
 რომელსაც ქვეყნის მღელვარება არ ეკარება.
 ეს ერთი მე ვარ; ამ საქმითვე გაჩვენებთ თუნდა:
 მტკიცე ვიყავი, როცა ციმბერ განვადევნინე,
 და არ შევიწინდობ, ამ სიმტკიცეს არ ვუღალატებ.
 ცინა: ოჰ, კეისარო!
 კეისარი: იქით! ოლიმპს უბედავ შეძვრას!
 დეციოს: გთხოვ, დიდებულო კეისარო...
 კეისარი: ვერ ნახეთ, განა,
 რომ თვით ბრუტოსმაც ვერა ჰქნა-რა მუხლმოდრეკილმა!
 კასკა: მაშ, მკლავო ჩემო, ჩემს ნაცვლად შენ ილაპარაკე!
 (კასკა ხანჯალს ჩასცემს. კეისარი მკლავში ხელსა სტაცებს. სხვა შეთქმულნიც სხვადასხვა
 მხრიდან ხმალ-ხანჯალს ჩასცემენ და ყველაზე ბოლოს მარკოს ბრუტოსი).
 კეისარი: ოჰ, შენცა ბრუტოს! კეისარო, ეხლა კი მოკვდი!
 (კვდება. სენატორები და ხალხი აირევიან და გარეთ გადიან).
 ცინა: მოკვდა მტარვალი, მოგვეფინა თავისუფლება!
 გასწით საჩქაროდ, მთელ ქალაქში მოსდევ ამის ხმა.
 კასიოს: ზოგთა მივმართოთ კათედრებსა და ხალხს შევძახოთ:
 თავისუფლება გვეღირსა-თქო, მტარვლისაგან ხსნა.
 ბრუტოს: ნუ გეშინიათ, სენატორნო, ხალხო, ნუ მირბი;
 დამშვიდდით, ღირსად დაისაჯა თავმოყვარება.
 კასკა: ბრუტოს, შენ თითონ კათედრაზე უნდა ახვიდე.

დეციოს: შენცა, კასიოს.

ბრუტოს: პუბლიოსი სადღა წავიდა?

ცინა: აგერ აქა დგას შემკრთალი ამ ამბოხებითა.

მეტელოს: მხარი მხარს მივცეთ ერთმანეთსა და მტკიცედ ვიყოთ, რომ თუ კეისრის მეგობარმა...

ბრუტოს: რა საჭიროა

ეგ ლაპარაკი. - პუბლიოს, შენ ნუ გეშინიან, აქ არც შენს წყენას ფიქრობს ვინმე და არც სხვისას; ეს ჩააგონე რომაელთა.

კასიოს: წადი, პუბლიოს, რომ მოსეულმა ჩვენზე ხალხმა არა ავნოს-რა შენს მოხუცებას.

ბრუტოს: ჰო, აგრე ჰქმენ! მარტო ჩვენ უნდა

ვაგოთ პასუხი ჩვენისავე ნამოქმედარის. -

(შემოდის ტრებონიოს).კასიოს

მითხარ, სად არის ანტონიოს?

ტრებონიოს: სახლში გაიქცა

ზარდაცემული; ქუჩაშიაც კაცნი თუ ქალნი, თვით ბავშვებიც კი მიმორბიან ჰკვადაბნეულნი მოთქმა-გოდებით, თითქო იყოს დღე განკითხვისა.

ბრუტოს: მალე შევიტყობთ, ბედის ჩარხო, რაიც მოგველის.

ვიცი, სიკვდილი არ აგვცდება დღეს არის თუ ხვალ,

და ამ სიკვდილის მოლოდინში ვატარებთ დრო-ჟამს.

კასიოს: და რომელიც, ვთქვათ, ოც წელიწადს გვაკლებს სიცოცხლეს, გვიმოკლებს დროსა, იმდენადვე შიშში სამყოფელს.

ბრუტოს: მაშ თუ აგრეა, მკვლელთ მოკეთე უნდა ვუწოდოთ

და ჩვენც კეისრის კეთილისა მყოფნი ვყოფილვართ,

რაკი სიკვდილის შიშის ხანი ესე მოვუსპეთ, -

დაიხარენით, რომაელნო, ორივ ხელები

კეისრის სისხლში ამოვივლოთ ნიდაყვებამდე,

ხმალნიც დავთხუპნოთ, დავიშალნეთ ქუჩა-ბაზრებში

და ამ სისხლიან იარაღის ჰაერში ქნევით

ერთხმად შევძახოთ: მშვიდობა და თავისუფლება!

კასიოს: აგრე ვქნათ, აგრე! ამ დიდებულ სანახაობას

საუკუნემდე საუკუნით წარმოადგენენ,

ვინ იცის, რამდენს ჯერ არ შობილ სახელმწიფოში,

ანუ რაოდენს ჩვენთვის ჯერეთ უცნობ ენაზედ.

ბრუტოს: ვინ იცის, მართლა, რაოდენჯერ ხალხთ გასართობად

უნდა მოიკლას კეისარი, იგი, რომელიც

აწ პომპეოსის საფეხურთან მტვრად ქცეული წევს.

კასიოს: და რამდენჯერაც ეგ მოხდება, სწორედ იმდენჯერ

ამ ჩვენს მცირე გუნდს უწოდებენ ქვეყნის დამხსნელსა.

დეციონ: აბა, წავიდეთ?

კასიოს: ჰო, წავიდეთ; წინ წავიმძღვართ.

ბრუტოს და ჩვენცა უკან მივყვით, ვით რომის ძენი,
რომელთ ვერავინ შეედრება გამბედაობით.

ბრუტოს: ჩუმად! ვინ მოხვალ? -

(შემოდის მსახური)

მსახურია ანტონიოსის.

მსახური: ასე მიბრძანა დაჩოქება შენ ფეხთ წინ, ბრუტოს,

ანტონიოსმა, ძირს მიწაზე გართხმა მიბრძანა

და აი ამის მოხსენება: კეთილშობილი,

პატიოსანი არის ბრუტოს, ბრძენი, მამაცი;

ძლიერი იყო კეისარი, ხელმწიფის ტოლი,

გულკეთილობით, ვაჟკაცობით გათქმული ყველგან.

მიყვარსო ბრუტოს, პატივს ვცემო და კეისრისა

მეშინოდაო, თუმცა იგიც მივარდა ფრიად,

პატივსაც ვცემ და თუ ბრუტოს ნებას დამრთავსო

მასთან უშიშრად მისვლისასა, მიზეზსაც მეტყვის,

რად ერგო ხვედრად კეისარსა ასე სიკვდილი,

მაშინ მე ცოცხალს ბრუტოსს უფრო შევიყვარებო

მკვდარ კეისარზედ. მორჩილად და ერთგულებითა

ავყვები იმის ბედ-იღბალსა და ამ უცნაურ

ჟამთა ტრიალში ერთ წამსაც არ ვუღალატებო.

აი ამის თქმა დამავალა ჩემმა ბატონმა.

ბრუტოს: შენი ბატონი ღირსეული რომაელია,

ჭკუით აღსავსე, მუდამ ასეც მიმაჩნდა იგი.

მოახსენე, რომ აქ მობრძანდეს, ავუხსნი, რაც სურს

და სახელს ვფიცავ, უვნებლადვე წავა აქედან.

მსახური: იგი ეხლავე გიახლება . - (გადის)

ბრუტოს: მე ასე ვფიქრობ,

დიდ მეგობრობას გაგვიწევს ჩვენ.

კასიოს: ნეტავი აგრე.

თუმც მეშინიან მე იმისი და წინათგრძნობას

ჯერ, როგორც მახსოვს, არას დროს არ შევუცდენივარ.

ბრუტოს: აგერ თვით ისიც.

(შემოდის ანტონიოს)

გამარჯვება შენ, ანტონიოს.

ანტონიოს: სახელოვანი კეისარო, ესლა ხარ ეხლა?

ამად გარდიქცა შენი ძალა, შენი დიდება,

ყოველი შენი გამარჯვება, ან განძი მტრისგან

ნაალაფევად აღებული! ოჰ, ოჰ, მშვიდობით! -

მე ეს არ ვიცი, ყმაწვილებო, რა განზრახვა გაქვთ,

ვინ უნდა მოკვდეს კიდევ, მეტად ვინ მიგაჩნიათ?

თუ მე ვარ, ბარემ გამათავეთ, რადგან კეისრის

სიკვდილის ჟამზე უფრო საფერ დროს ვეღარ ვნახავ,

ვერც ველირსები იარაღსა თქვენის ხმლების მზგავსს,

რომელთ ძვირფასი სისხლი სცხიათ, მთელ ცისქვეშეთში

საუკეთესო. თუ მტრობა გაქვთ ჩემი, ამას გთხოვთ,
გულის წადილი შეისრულოთ, ვიდრე მაგ ხელებს
წითლად შეღებილთ სისხლის კვალი და სუნი ასდის.
ათასი წელი რომ ვიცოცხლო, ვერ შევესწრები
ვერც ჟამს, ვერც ალაგს ასე მარჯვეს სიკვდილისათვის,
როგორც აქ, გვერდით კეისრისა თქვენგან განგმირვით,
ამორჩეულნო, უმჯობესნო ამ დროის ძენო.
ბრუტოს: ოჰ, ანტონიოს, შენს სიკვდილზე ნუ ლაპარაკობ.
თუმც სისხლისმსმელად, ავაზაკად უნდა მიგაჩნდეთ,
რაკი უყურებ ამ ჩვენს საქმეს, ან ამ ხელებსა,
მაგრამ შენ მხოლოდ ხელებს ჰხედავ, მათ ნამოქმედარს,
და გულს კი ვერა. რომისათვის შეგვტკივა იგი,
რომის ვარამი გვაწუხებს ჩვენ; აი, ამ გრძნობამ,
განდევნა ჩვენგან სიბრალული, ვით ცეცხლი ცეცხლმა,
და ეს დამართა კეისარსა. მარკ ანტონიოს,
შენთვის კი ამ ხმლებს ბასრი პირი ჩლუნგად გარდექცათ,
მრისხანე მკლავნი დაგვიდუნდნენ და გულგახსნილებს
პატივისცემით, სიყვარულით ძმად მიგვიღიხარ.
კასიოს: სხვის ხმასთან ერთად თანაბარი ძალა ექნება
შენს ხმასაც, როცა დავარიგებთ ახალ ღირსებებს.
ბრუტოს: მხოლოდ მოთმენით იყავი, ვიდრე დავამშვიდებდეთ
ხალხის ბრბოს, შიშით ატაცებულს, და მაშინ გეტყვი,
თუ მე, რომელსაც კეისარი მიყვარდა ფრიად,
თვით მაშინაც კი, როცა ვკლავდი, ეს რისთვისა ვქმენ.
ანტონიოს: რომ ჭკვიანი ხარ, ვიცი კარგად, ჭკვითაც იქცევი. -
მომეცით ყველამ სისხლიანი თქვენი ხელები:
ჯერ შენი ხელი, მარკოს ბრუტოს, მომეც აქ, მერე
შენი, კასიოს, ახლა შენი, დეციოს ბრუტოს,
შენიც, მეტელოს, ცინა, კასკა, ჩემო მამაცო,
და ბოლოს შენი, ტრებონიოს, აი ამ გულში
დამკვიდრებულო საბოლოოდ. მოდით ყველანი,
მაგრამ ვაი რომ აღარ ვიცი, რა უნდა გითხრათ?
ისე გალიპულ გზაზე ვდგავარ, რომ ორში ერთი
უნდა იფიქროთ თქვენ ჩემზედა: მიმიღოთ ლაჩრად,
ანუ პირმოთნე მოლაქუცედ - ოჰ, კეისარო!
რომ მიყვარდი შენ, არ გადავთქვამ და თუ დაგვცქერის
ეხლა ზემოდან შენი სული, ვგონებ სიკვდილი

არ შეგაკრთობდა ისე ძლიერ, ვით ეს ამბავი,
რომ შენს მტრებს შენი ანტონიოს აქვე შენ გვამ წინ

ძმურად სისხლიან ხელებს ართმევს. სწორუპოვარო.
მე რომ იმდენი თვალი მქონდეს, რაც შენ ჭრილობა?
ცრემლი მდიოდეს მათგან ნადენ სისხლის ოდენი
ის უფრო კარგად, დამერწმუნე, მომიხდებოდა,
ვიდრე მოსისხლე შენ მკვლელებთან დამეგობრება.

ოჰ, მაჰატიე, იულიოს! აქ მოგესივნენ,
აი აქ დაგცეს, შემოგერთყნენ, ვით მშვენიერ შველს
და შენის სისხლით შეღებილთა თავები მოსწონთ. -
ქვეყნიერებათ, ამ მშველისთვის შენ ტყედ გარდიქეც,
ვერ მიხვდი, რომ ეს იყო შენი შველიც და მხსნელიც!
როგორც ნადირი, დიდებულთა ხელით მოკლული,
აქ ძირსა ჰგდინხარ, კეისარო!

კასიოს: მარკ ანტონიოს!

ანტონიოს: რა ვქნა, კასიოს, მომიტევე. თვით მის მტერნიც კი
ამას იტყვიან და მეგობარს როგორ არ ეთქმის,
რომ მკვდარს თავაზა გაუწიოს უბრალო მაინც.

კასიოს: მე როდი გკიცხავ მაგისტვის, რომ კეისარს აქებ,
მაგრამ ეს გვითხარ, რა ვიფიქროთ, როგორ მოგექცეთ:
გსურს ჩვენთან ყოფნა მეგობრად, თუ გვერდს აგიაროთ
და ჩვენ ჩვენსავე გზას დავადგეთ?

ანტონიოს: ავი მაგისტვის

ხელები მტკიცედ ჩამოგართვით სათითაოდა,
და ავირიე მხოლოდ, როცა მკვდარს კვლავ დავხედე.
მე თქვენთანა ვარ, მეგობრებო, მიყვარხართ ყველა,
და იმედიც მაქვს, რომ მაცნობებთ, თუ კეისარი
საშიშ-საფრთხილო რითი იყო.

ბრუტოს: უმაგისოდ ხომ

მხეცთა საფერი იქნებოდა ესეთი საქმე.
ჩვენ იმოდენი მიზეზი გვაქვს პატივსადები,
თვითონ კეისრის ღვიძლი ძეც რომ ყოფილიყავი,
შეიწყნარებდი ამ საქციელს.

ანტონიოს: მაგის ახსნას გთხოვთ,
ვითხოვ აგრეთვე ნებართვას, რომ კეისრის გვამი
გავატანინო მოედანზე და კათედრიდან
ვით წესი არის, მეგობრულად ქება შევასხა.

ბრუტოს: ნება შენია, ანტონიოს.

კასიოს: ბრუტოს, აქ მოდი,

სიტყვა მაქვს შენთან. - (ცალკე) რას სჩადიხარ? ნუ აძლევ ნებას,
რომ დამარხვის წინ სთქვას რაიმე ანტონიოსმა.

არ იცი განა, რომ სიტყვის თქმით შესაძლო არის
ხალხი ერთიან ააღელვოს?

ბრუტოს (ცალკე კასიოსს): ნუ გეშინიან:

მე თვით პირველი კათედრაზე ავალ და ავხსნი
კეისრის მოკვლის ყოველ მიზეზს! იმასაც ვიტყვი,
რომ ანტონიოსს ჩვენ მივეცი სიტყვის თქმის ნება;

რომ ჩვენ თვითონ გვსურს მთლად შესრულდეს წესი და რიგი
და ღირსეულად კეისარი დაკრძალულ იქმნას.

ეს არას გვავნებს, ხელს შეგვიწყობს პირიქით უფრო.

კასიოს (ცალკე ბრუტოსს): არ ვიცი, საქმე როგორ წავა; არ მომწონს კია.

ბრუტოს: აი, წაიღე, ანტონიოს, კეისრის გვამი;
მხოლოდ იცოდე, შენს სიტყვაში ჩვენ არ გაგვკიცხო,
კეისარი კი აქე ისე, როგორცა გასურდეს.

სთქვი, რომ ჩვენ დაგრთეთ ლაპარაკის დასტური, თორემ
აგაღებინებთ ხელს და ახლო აღარ მიგიშვებთ.

ჯერედ მე ვიტყვი; რო მოვრჩები, მერე შენ ახვალ
და ხალხს მიმართავ შენსა სიტყვას იმათ კათედრით.

ანტონიოს: მეც სწორედ ეგ მსურს, ეგრე იყოს

ბრუტოს: მაშ მოამზადე

კეისრის გვამი დასაკრძალად და უკან მოგვეყვ
(ანტონიოსს გარდა ყველანი გადიან)

ანტონიოს: ოჰ, მაპატიე, მიწად ქმნილო, სისხლში ამოსვრილო,
რომ მე ამ ყასბებს ასე რბილად, ტკბილად ვექცევი!

შენ ხარ ნანგრევი იმ კაცისა, რომელსაც ტოლი
დასაბამიდან არ ჰყოლია მთელ ქვეყანაზედ.

ვაი იმათ ხელთ, ვინც დაღვარა ეს წმინდა სისხლი!

წინასწარმეტყველად გარდვიქცევი შენ ჭრილობათ წინ,
რომელთ ალისფრად შეღებილი მუნჯი ტუჩები
თითქო ხმას მთხოვენ, მთხოვენ ენას და მეტყველებას.

კაცთა ნათესავს დაატყდება თავს საწყევარი
და იტალიას მუსრს გაავლებს თავით ბოლომდე
მედგარი შფოთი შინაური, ძმათა მტერობა;

ჩვენ შევეჩვევით სისხლს და ცოცვას, საშიშარ ამბებს,
ისე რომ თითონ დედებიც კი არ შეკრთებიან,
რო დაინახვენ მათთა ნაშობთ ოთხად გაპობილთ.

უწყალოება სიბრაულსა განდევნის სრულად
და ამხედრდება მაშინ მალლა კეისრის სული,
ჯოჯობეთიდან გამოიხმობს თვითონ ჰეკათას,
მეფურ ძახილით წამოგვისევს ცოფიან ძაღლებს
და დედამიწას ამ საზიზღარ საქციელისთვის
აედინება მიმოზნეულ კაცთ მძოვრის სუნი,
რომელთ მიწაში ჩაფლვაც კია არ ეღირსებათ. -

(შემოდის მსახური)

შენ, მგონი, ოკტავ კეისარსა ემსახურები.

მსახური: დიაღ, ბატონო.

ანტონიოს: რომში არის ის კეისრისგან
დაბარებული.

მსახური: წერილები მიიღო მართლაც
და გაიხლება. მე მიბრძანა, შენ მოგახსენო...
(დაინახავს კეისრის გვამს)

ოჰ, კეისარი!

ანტონიოს: მიდი იქით, მიდეგ, იტირე;
ვხედავ, რომ გული აგიჩუყდა. გადმდებია

ეგეთი გრძნობა, როგორც ვხედავ: რა დავინახე
მძივსავით ცრემლი შენს თვალებში, მეც კი ავტირდი.

შენი ბატონი მაშ აქ მოდის?

მსახური: რომით შვიდ მილზედ

გაათევს იგი ამ ღამესა.

ანტონიოს: ჩქარა დაბრუნდი,

უამბე ყველა აქ მომხდარი: რომი სტირის-თქო

და უშიშარი აღარ არის ოქტავიოსთვის.

აბა, საჩქაროდ გაემგზავრე. მაგრამ მოიცა,

ჯერ გადვიტანოთ მოედანზე კეისრის გვამი,

იქ ხალხს მივმართავ სიტყვით და ვცდი, როგორ მიიღებს

ამ ჯალათების ნამოქმედარს და შენც შენს ბატონს

ყველას უამბობ, რასაც ნახავ. მოდი, მიშველე.

(გადიან და თან კეისრის გვამი გააქვთ).

სურათი II

იგივე ქალაქი. მოედანი.

(შემოდინან ბრუტოს, კასიოს და მოქალაქეთა გროვა).

მოქალაქენი: შეგვატყობინეთ, ყველაფერი გვინდა შევიტყოთ!

ბრუტოს: მომყევით აქეთ, მეგობრებო, ყური დამიგდეთ.

შენ კი, კასიოს, სხვა ქუჩაზე წასხი ზოგი.

რომელსაც ჩემი ყურის გდება უნდა, აქ დარჩეს,

რომელსაცა სურს მის მოსმენა, გაჰყვეს კასიოსს

და ჩვენ საქვეყნოდ ჩამოგითვლით კეისრის მოკვლის

ყოველ მიზეზსა.

პირველი მოქალაქე: მე ყურს ისევ ბრუტოსს დავუგდებ.

მეორე მოქალაქე: მე კი კასიოსს; შევადაროთ მათი ნათქვამი მერე ორივემ. -

(კასიოს და რამდენიმე მოქალაქე გადიან. ბრუტოს კათედრაზე ადის).

მესამე მოქალაქე: ჩუმად, ჩუმად! კეთილშობილი

ბრუტოსი ადის კათედრაზედ.

ბრუტოს: გთხოვთ მომისმინოთ.

რომაელებო, ჩემის მამულის საყვარელნო შვილნო! ბოლომდე ჩუმად და მოთმინებით ყური მომაპყარით, რომ ყოველისფერი შეიტყოთ. მენდეთ, როგორც პატიოსანს კაცს, და ზრდილად მოექვეცით ჩემს პატიოსნებას, რადგანაც ეჭვს გულში ვერ გაიტარებთ.

განმსაჯეთ, მაგრამ ჯერ გრძნობა-გონება გამოაფხიზლეთ უკეთესის მსჯელობისათვის. თუ აქ, ამ კრებაში არის ვინმე ერთგული მეგობარი კისრისა, მე მას ვეტყვი, რომ ბრუტოსს

კეისარი მასზე ნაკლებ არ უყვარდა. იქნება მკითხოს, რომ ბრუტოსმა კეისარი რად

გამოიმეტაო: აი ჩემი პასუხი: მე კეისარი ნაკლებად არ მიყვარდა, მაგრამ რომი მიყვარდა

მეტად! რას უფრო არჩევდით, იმას, რომ კეისარი ცოცხალი დარჩენილიყო და ჩვენ

ყველანი მონებად დავხოცილიყავით, თუ იმის სიკვდილს და ჩვენს ცოცხლივ

განთავისუფლებას? კეისარს მე ვუყვარდი და ამისთვის მას დავტირი; იგი ბედნიერი იყო

და მე ეს მიხაროდა, იგი იყო მამაცი და ამისთვის პატივსა ვცემდი, მაგრამ მედიდური იყო

და ამისთვის მოვკალ იგი. საყვარელ კაცს ცრემლები ეკუთვნის, ბედნიერს სიხარული,

მამაცს პატივის ცემა და მედიდურს სიკვდილი. ვინ არის თქვენში ისეთი სულმდაბალი,

რომ მონად ყოფნას ნატრობდეს? თუ არის, სთქვას, მე იმისთვის დიაღაც შეურაცხება მიმიყენებია. ვინ არის თქვენში ისეთი ბრიყვი, რომ რომის პეობით არ ამაცობდეს? თუ არის, სთქვას, მე მისთვის დიაღაც შეურაცხება მიმიყენებია. ვინ არის თქვენში ისეთი უგვანი, რომ თავის ქვეყანა არ უყვარდეს? თუ არის, სთქვას, მე მისთვის დიაღაც შეურაცხება მიმიყენებია. აბა, სთქვით-მეთქი, პასუხს ველი.

მოქალაქენი: არავინ არის, ბრუტოს, მაგისტანა, არავინ.

ბრუტოს: მაშ მე არავისთვის არ დამიშავებია. კეისარს ისე მოვექეცე, როგორც თქვენ მოვალენი ხართ მოექცეთ ბრუტოსს. კეითრის სიკვდილის მიზეზები კაპიტოლშია აღბეჭდილი: მისი სახელი და დიდება დამცირებული არის და არც ის ცოდვებია გაზვიადებული, რისთვისაც იგი მოკლულ იქმნა. აგერ კეისარის გვამი აქ მოაქვთ, ზედ ანტონიოს დასტირის. (ანტონიოსს და სხვებს კეისარის გვამი შემოაქვთ). თუმცა მის სიკვდილში მაგას წილი არა ჰქონია, მაგრამ ეგეც ჯეროვანს ალაგს მიიღებს ჩვენს რესპუბლიკაში, როგორც ყველა თქვენგანი, და კეისარის სიკვდილის ნაყოფს ეგეც იგემებს. მე მივდივარ და ბოლოს ამას გეტყვით: რომელი ხანჯლითაც რომის სიკეთისათვის საუკეთესო გულის საყვარელი მოვკალ, იგივე ხანჯალი ამ გულისთვისა მაქვს გამზადებული, თუ ჩემი ქვეყანა ჩემს სიკვდილს დაისაჭიროებს.

მოქალაქენი: იცოცხლე, ბრუტოს! შენ იცოცხლე, იცოცხლე დიდ ანს!

პირველი მოქალაქე: აბა, დიდებით წავიყვანოთ თავის სახლამდე.

მეორე მოქალაქე: წინაპართ გვერდით გავუკეთოთ ამას ქანდაკი.

მესამე მოქალაქე: მოდი, ეს იყოს კეისარი!

მეოთხე მოქალაქე: იმის დიდება

გადმოვიტანოთ ბრუტოსზედა და ეს ვადიდოთ.

პირველი მოქალაქე: შინ გავაცილოთ სიხარულის ყვირილ-კიჟინით.

ბრუტოს: ძმა-მეგობარო...

მეორე მოქალაქე: ჩუმად! ბრუტოს რაღასაც ბრძანებს.

პირველი მოქალაქე: ჩუმად იყავით.

ბრუტოს: ჩემნო თანამემამულენო,

ისა სჯობს მარტო მე წავიდე. ჩემის გულისთვის

ანტონიოსთან დარჩით აქა და კეისარის გვამს

ღირსის პატივით მოეპყარით. ანტონიოსსაც

დაუგდეთ ყური, როცა იგი ილაპარაკებს

კეისარის სულის სადიდებლად. ჩვენ ამის ნება

თვითვე მივეცით. მაშ ჩემს გარდა ნურც ერთი-მეთქი ნუ წახვალთ, ვიდრე არ მოუსმენთ სიტყვას ბოლომდე. (გადის).

პირველი მოქალაქე: აქ დავრჩეთ ბარემ, ანტონიოს, ვნახოთ, რას იტყვის.

მესამე მოქალაქე: ზევით ავიდეს კათედრაზე, დავუგდოთ ყური. -

კეთილშობილო ანტონიოს, იქ ადი, მაღლა

ანტონიოს: გმადლობთ ბრუტოსის მაგიერად. - (ადის კათედრაზე).

მეოთხე მოქალაქე: რა სთქვა ბრუტოსზედ?

მესამე მოქალაქე: ის სთქვა, ბრუტოსის მაგიერად გმადლობთო ყველას.

მეოთხე მოქალაქე: ბრუტოსზე ცუდი არა სთქვას-რა, ის ურჩევნიან.

პირველი მოქალაქე: ეს კეისარი საზარელი მტარვალი იყო.

მესამე მოქალაქე: შენ მართალს ამბობ, მაღლი ღმერთთ, რომ

განვთავისუფლდით.

მეორე მოქალაქე: კარგი, გაჩერდით, მოვუსმინოთ ანტონიოსსაც.

ანტონიოს: კეთილნო, სათნო რომაელნო...

მოქალაქენი: სუ, გაიგონეთ!

ანტონიოს: რომაელებო, ჩემნო თანამემამულენო

და მეგობრებო, მომისმინეთ. მე აქ კეისრის

დასაკრძალავად მოვსულვარ და არა საქებრად.

ადამიანის ავი საქმე მის შემდეგ ცოცხლობს,

კეთილი ხშირად იმარხება იმის ძვლებთანვე, -

ეს იყოს ხვედრი კეისრისაც. კეთილშობილმა

ბრუტოსმა გითხრათ, მედიდური იყოვო იგი,

მედიდურება საშინელი ნაკლია და თუ

ასეთი იყო, საშინლადაც ავი დასაჯეს.

აქ ბრუტოსის და მის მეგობართ ნება-დართვითა, -

პატიოსანი არის ბრუტოს, ეს კარგად იცით,

აგრეთვე სხვებიც, სხვებიც ყველა, რაღა თქმა უნდა, -

მე მსურს კეისრის დამარხვის წინ სიტყვით მოგმართოთ.

ის იყო ჩემი მეგობარი სწორი, ერთგული,

თუმცა ბრუტოსი აბრალებს მას მედიდურებას

და ბრუტოსი ხომ არის კაცი პატიოსანი.

კეისარს რომში მრავალი ტყვე მოუყვანია,

ეს სახელმწიფო გავსილა მათ შესასყიდ ფულით

და იქნება ეს ამტკიცებდეს მედიდურებას!

როს გაჭირვებულს განიცდიდა, ცრემლით სტიროდა,

ცრემლი მედიდურ ბუნების კაცს, ვჰგონებ, არ ჰფერობს,

მაგრამ ბრუტოსი ამბობს იყო მედიდურიო,

და ბრუტოსი ხომ არის კაცი პატიოსანი.

ლუპერკალიის დღეობაში თქვენ ნახეთ, სამჯერ

მეფის გვირგვინი მივაწოდე და მან სამჯერვე

უარი მითხრა; ნიშნავს ეს მის მედიდურებას?

მაგრამ ბრუტოსი ამბობს იყო მედიდურიო,

და ბრუტოსი ხომ არის კაცი პატიოსანი.

ბრუტოსის ნათქვამს არც ვამტყუნებ, მას ვამბობ მხოლოდ;

რაც თვით მე ვიცი. კეისარი გიყვარდათ ერთ დროს;

ალბად მიზეზიც გქონდათ მისთვის. აწ რაღა გიშლით;

რომ ცრემლი მაინც დააყაროთ? ოჰ, კაცის ჭკუავ,

შენი სამყოფი გაგიშვია და გადასულხარ

ნადირ-მხეცებში. - პატარა ხანს, გთხოვ, დამაცადოთ,

გული და გრძნობა გამეპარა კეისრის გვამთან.

უნდა ველოდო, ვიდრე უკან დამიბრუნდება.

პირველი მოქალაქე: საბუთიანად ლაპარაკობს.

მეორე მოქალაქე: შენ რა გგონია,

თუ სწორედ განვსჯით, ცუდი საქმე უყვეს კეისარს.

მესამე მოქალაქე: ვითომ თუ არა! ოსტატებო, იცით, რას გეტყვით,

უარესი კი არ დაბრძანდეს იმის ადგილას.

მეოთხე მოქალაქე: კარგად გაიგეთ, გვირგვინზე რომ უარი უთქვამს, სჩანს, მედიდური არ ყოფილა.

პირველი მოქალაქე: თუ ეგ დამტკიცდა,

ზოგიერთთ ძვირად დაუჯდებათ.

მეორე მოქალაქე: შეხე საბრალოს,

ნაღვერდალსავით დაუწითლა ცრემლმა თვალები.

მესამე მოქალაქე: ანტონიოსზე უკეთესი რომში არ არის.

მეოთხე მოქალაქე: ისევ აპირობს ლაპარაკსა, ყური დავუგდოთ.

ანტონიოს: კეისრის სიტყვა გუშინ სძრავდა მთელ დედამიწას,

დღეს კი აქ გდია უპატრონოდ და თვით გლახაკნიც

არ კადრულობენ პატივი სცენ მის უსულო გვამს.

ოჰ, რომ შემეძლოს აღელვება თქვენთა გრძნობათა,

თქვენის გონების აღტყინება, ვავნებდი რასმე

ბრუტოსს, კასიოსს, კაცთ აღსავსეთ პატიოსნებით!

მაგრამ არა, მათ არას ვავნებ, ისა სჯობს ვავნო

თვით კეისრის გვამს, თვითონ ჩემს თავს, ანუ თქვენ ყველას,

ვიდრე ვნება რამ დავმართო იმ პატიოსან პირთ.

მაგრამ აი აქ მაქვს ეტრატი კეისრის ბეჭდით, -

ზედ ანდერძია წაწერილი; იმის ოთახში

ვიპოვე მე ეს, ბოდიშს ვიხდი, ვერა ვკითხულობ,

მაგრამ იგი რომ მოგესმინათ, დაემხობოდით,

დაუკონიდიტ მკვდარ კეისარს ჭრილობა-წყლულებს,

ამოავლებდით ხელსახოცებს მის წმინდა სისხლში,

თმებს თითო ბეწვად სამახსოვროდ დაირიგებდით

და სიკვდილის ჟამს გადასცემდით თქვენ ჩამომავალთ,

ვით წმინდა ნაწილს, ვით სიმდიდრეს ფასდაუდებელს!

მეოთხე მოქალაქე: გთხოვთ, ანტონიოს, წაგვიკითხო ჩვენ ეგ ანდერძი.

მოქალაქენი: გთხოვთ, გთხოვთ ანდერძი კეისრისა მოგვასმენინე.

ანტონიოს: ვერ წავიკითხავ, მეგობრებო, ნუ შემომვედრებთ.

რა საჭიროა რომ იცოდეთ, როგორ უყვარდით

თქვენ მიცვალებულს! არ ხართ ხენი, არა ხართ ქვანი,

ადამიანის სახე გმევთ და რომ წაგიკითხოთ,

დაჰკარგავთ ჭკუას და ცეცხლივით აბრიალდებით.

არა, ისა სჯობს, არ იცოდეთ, რომ კეისარმა

გამოგაცხადათ თვის მემკვიდრედ. ოჰ, რომ შეიტყოთ,

ვინ იცის მაშინ რა მოხდება.

მეოთხე მოქალაქე: არა, ანდერძი

უნდა უთუოდ მოვისმინოთ. გთხოვ წაგვიკითხო.

ანტონიოს: აღარ მოითმენთ? შევცდი ფრიად, რომ ეს წამომცდა;

ვშიშობ, ვაი თუ ვავნო რამე პატიოსან პირთ,

რომელთ ხანჯლებმა სასიკვდილოდ განგმირეს იგი.

მოქალაქენი: ჩქარა ანდერძი წაგვიკითხე, ანდერძი-მეთქი!

მეორე მოქალაქე: ოჰ, ავაზაკნი, კაცისმკვლელნი! ანდერძს ვთხოულობთ!

ანტონიოს: მაშ აღარ იშლით, ძალას მატანთ, გსურთ მოისმინოთ?

რადგან აგრეა, წრედ დადექით კეისრის გვამთან,
გარს შემოერთყით თვითონ დამწერს ამ ანდერძისას
და მეც ჩამოვალ, თუ კი თქვენი ნებაც იქნება.

მოქალაქენი: მოდი, მობრძანდი.

მეორე მოქალაქე: აქ ჩამოდი.

მესამე მოქალაქე: ნება შენია.

(ანტონიოს ჩამოდის).

მეოთხე მოქალაქე: წრე გააკეთეთ.

პირველი მოქალაქე: მკვდარს მოშორდით, მოშორდით კუბოს!

მეორე მოქალაქე: გზა ანტონიოსს, ჩვენს დიდებულს ანტონიოსსა!

ანტონიოს: გთხოვთ, რომ პატარა უკან დადგეთ, ზედ ნუ მაწვებით!

მოქალაქენი: დაიწით უკან, გზა, გზა-მეთქი, უკან დადექით!

ანტონიოს: თუ თვალთ ცრემლი გაქვთ, დასადვრელად მოემზადებით:

ამ წამოსასხამს ყველა იცნობთ, მეც კარგად მახსოვს,

პირველად თუ სად წამოისხა. ეს ერთ ზაფხულის

საღამოს იყო მის კარავში, სწორედ იმ დღესა,

როს ნერვიელნი დაამარცხა. აბა, დახედეთ!

კასიოსს ხანჯლით ეს ადგილი გაუხვრეტია.

ჩაუფხრეწია ესეც სრულად ბრაზიან კასკას;

აი აქ კიდევ იმის გულით საყვარელს ბრუტოსს

უკრავს ხანჯალი, და როცა ამ წყეულ იარაღს

უკან იღებდა, ჰხედავთ, თანვე გამოჰყოლია,

თითქო გაღებულ კარებიდან, კეისრის სისხლი, -

რომ უნახო, ნუთუ იგი ასე მედგრად ბრუტოსმა

მომაჯახაო; ხომ იცით, რომ მას კეისარი

სახავდა თავის ანგელოზად. ღმერთნო, თქვენ საჯეთ,

როგორ უყვარდა, რა ძვირფასად მიაჩნდა იგი!

ოჰ, ეს ნაკრავი იყო სხვებზე უსასტიკესი;

იგი კმაროდა დასანახად კეისრისათვის:

მუხთალ ფოლადზე უფრო მჭრელმა უმადურებამ

მოუსპო ღონე და გაუპო შუაზე გული;

მაშინვე სახე გაიხვია წამოსასხამში

და პომპეოსის სისხლ-ნასხურებს ქანდაკის ფეხით

მკვდარი დაეცა კეისარი ყოვლად ძლიერი.

ოჰ, მეგობრებო რა საზარი დაცემა იყო!

მაშინ მეც, თქვენცა, ჩვენ ყველანი დავეცით ძირსა

და სისხლის მსმელთა ღალატი კი დაგვფარვაშებდა.

ტირილს მოჰყევით? სიბრალულის იგრძენით ძალა?

მაშ სჯობს იტიროთ, ეგ ცრემლები მადლიანია.

კეთილნო სულნო, თქვენ ჯერ ჰხედავთ მის დაჭრილობას

და აგრე სტირით! აჰა, ნახეთ ახლა თვით იგი

მუხანათთაგან აჩეხილი!

პირველი მოქალაქე: ოჰ, საცოდავო!

მეორე მოქალაქე: ოჰ, დიდებულო კეისარო!

მესამე მოქალაქე: ოჰ, შავ-ბნელო დღევ!
მეოთხე მოქალაქე: მოღალატენი, ავაზაკნი!
პირველი მოქალაქე: ოჰ, სანახავო
სისხლით მორწყულო!
მეორე მოქალაქე: აბა, ჩქარა, შური ვიძიოთ!
მოქალაქენი: ვიძიოთ შური... ვძებნოთ ყველგან... ვკრათ, მოვკლათ, დავწვათ,
ცეცხლით დავბუგოთ, ნუ ვაცოცხლებთ ნურც ერთ მუხანათს.
ანტონიოს: მამულის-შვილნო, მოითმინეთ.
პირველი მოქალაქე: ჩუმად იყავით,
ანტონიოსს სურს ლაპარაკი, ყური დავუგდოთ.
მეორე მოქალაქე: დავუგდოთ ყური, უკან გავყვეთ, მოვკვდეთ მაგასთან.
ანტონიოს: ჩემო კეთილო მეგობრებო, მე ის არ მინდა,
აგრე უეცრად დაგკრათ ტალღამ აჯანყებისამ.
პატიოსანნი კაცნი ჰქვიათ ამ საქმის მომქმედთ,
და მეც არ ვიცი, სამწუხაროდ, თუ რა პირადმა
წყენამ იგინი აიძულა: მაგრამ არ ვეჭვობ,
ჯეროვან პასუხს მოგცემენ თქვენ, როგორც შეჰფერის
პატიოსანთა და ჭკვიან პირთ. მე, მეგობრებო,
აქ თქვენის გულის მოსაგებად როდი მოვსულვარ,
მე ბრუტოსივით მჭევრმეტყველი, იცით, არა ვარ,
ვარ მხოლოდ ერთი უეშმაკო, უბრალო კაცი,
ერთგული ჩემის მეგობრისა. ეს თვით იმათაც.
კარგად იციან რომელთ დამრთეს სიტყვის თქმის ნება.
მახვილად არ სჭრის ჩემი ჭკუა, ენით ვარ დუნე
და ვერ შევიძლებ, ვერც გამოთქმით, ვერც მიხვრა-მოხვრით
თავგამოჩენით, ან აღმტაცის სიტყვების ძალით
მე თქვენის სისხლის აღელვებას. პირდაპირ ვამბობ
მას, რაც თქვენ თვითონ კარგად იცით და ჩემს მაგივრად
ცვდილობ აი ეს ტკბილ კეისრის მუნჯი ტუჩები,

პირდაღებულნი ჭრილობანი ვალაპარაკო.
მაგრამ ბრუტოსი რომ ვიყო მე, ის - ანტონიოს,

ანტონიოსი მაშინ გულ-გვამს აგიდუღებდათ,
გამოაბამდა ენას ყოველ კეისრის წყლულსა
და თვით რომის ქვებს მათ ნათქვამით ააჯანყებდა.

მოქალაქენი: უნდა ავჯანყდეთ!

პირველი მოქალაქე: ბრუტოსს სახლი გადავუბუგოთ.

მესამე მოქალაქე: წავიდეთ, ჩქარა, შეთქმულები მოვნახოთ ყველგან.

ანტონიოს: ჯერ მომისმინეთ, მეზობლებო, რას გეტყვით კიდევ.

მოქალაქენი: სუ, ანტონიოს ბრძანებს, ჩვენი ანტონიოსი!

ანტონიოს: მიდიხართ და ის კი არ იცით, რისთვის მიდიხართ,

ან კეისარი რად გიყვარდათ აგრე ძლიერად.

არ იცით-მეთქი და მე გეტყვით. - წელან ანდერძი

რომ დაგანახვეთ, დაგავიწყდათ?

მოქალაქენი: მართლა, ანდერძი!

ჯერ ნურსად წახვალთ, წაგვიკითხოთ.

ანტონიოს: აი, კეისრის

ბეჭდით არის ის დაბეჭდილი. ყოველ რომაელს

სამოც და თხუთმეტს დრაჰმას გაძლევთ სათითაოდ.

მეორე მოქალაქე: ოჰ, დიდებულო კეისარო! სიკვდილი მის მკვლელთ!

მესამე მოქალაქე: ხელმწიფის ტოლი კაცი იყო.

ანტონიოს: ჯერ მომითმინეთ.

მოქალაქენი: სუ, ხმა გაკმინდეთ!

ანტონიოს: ამას გარდა თქვენ გიანდერძებთ

თვის სასეირნო მოედნებსა, საზაფხულო სახლთ

და ხილნარ ბაღთა, რაც კი ტიბრის აქეთ პირზეა,

თქვენ ჟა ყოველ თქვენ ჩამომავალს. - გეონდეთო იგი

თავ-გასართობათ, სიამით დროს-გასატარებლად.

ესეთი იყო კეისარი; აბა ახლა სთქვით,

მის მზგავსს როდისღა მოვესწრებით.

პირველი მოქალაქე: ვერა როდის-ღა!

წამოდით, მომყეთ. წმინდა ალაგს დავწვათ მის გვამი

და მუგუზლებით წაუკიდოთ ცეცხლი მათ სახლებს!

მიშველეთ, გვამი გავასვენოთ.

მეორე მოქალაქე: მოიტათ ცეცხლი.

მესამე მოქალაქე: აგლიჯეთ სკამნი!

მეოთხე მოქალაქე: დაამსხვრიეთ ყოველიფერი,

კარიც, ფანჯარაც.

(მოქალაქენი გადიან და კეისრის გვამი გააქვთ).

ანტონიოს: დეე, ახლა თითონ იციან.

აწ ფეხზე დგახარ, მღელვარებავ, დაადეგ შენს გზას. -

(შემოდის მსახური)

შენ რაღას იტყვი?

მსახური: ოქტავიოს რომში მობრძანდა.

ანტონიოს: ეხლა სად არის?

მსახური: კეისრისას ბრძანდება იგი

და ლეპიდოსიც მასთან გახლავს.

ანტონიოს: მამ მეც ეხლავე

აქ წავალ იმათ სანახავად. სწორედ ნატვრაზედ

მოვიდა იგი. როგორც ვატყობ, ბედი გვიღიმის

და არ იქნება, წყალობა რომ არ გაიმეტოს.

მსახური: ასე ბრძანეს მათ, ყური მოვკარ, რომ კასიოსი

და ბრუტოს რომით გიჟებევით ფიცხლად გაჭრილან.

ანტონიოს: ის შეუტყვიათ ალბად, ხალხი რომ ავადელვე.

აბა, წამიძელ, წამიყვანე ოქტავიოსთან.

(გადიან).

სურათი III

იგივე ქალაქი. ქუჩა

(შემოდის პოეტი ცინა)

ცინა: წუხელის სიზმრად ვნახე, ვითომ კეისრის გვერდით

ნადიმზე ვიჯექ; მიღონდება როგორღაც გული,

არ ვაპირობდი გამოსვლას და შინაც ვერ დავდექ.

(მოქალაქენი შემოდიან).

პირველი მოქალაქე: შენ რა გქვიან?

მეორე მოქალაქე: სად მიდიხარ?

მესამე მოქალაქე: სადა სცხოვრობ?

მეოთხე მოქალაქე: ცოლიანი ხარ თუ უცოლო?

მეორე მოქალაქე: ყველას პირდაპირი პასუხი მოგვეც.

პირველი მოქალაქე: პირდაპირი და მოკლე.

მეოთხე მოქალაქე: ჭკვიანურიც.

მესამე მოქალაქე: სწორი პასუხიც, გაიგონე.

ცინა: თქვენა მკითხავთ, რა მქვიან, სად მივდივარ, სად ვცხოვრობ, ცოლიანი ვარ, თუ უცოლო, და გინდათ ყველას პირდაპირი, მოკლე, ჭკვიანური და სწორე პასუხი მოგცეთ?

მამ, კარგი, გეტყვით: როგორც ჭკვიანი კაცი, მე უცოლო ვარ.

მეორე მოქალაქე: მამ, შენის სიტყვით, ცოლიანები სულ სულელები ყოფილან; ჩემგან,

მგონი, მაგ პასუხისათვის კაი-კაი მოგხვდება. განაგრძე. პირდაპირ გვიპასუხე.

ცინა: მე პირდაპირ კეისრის დამარხვის სანახავად მოვდივარ.

პირველი მოქალაქე: როგორც მეგობარი, თუ როგორც მტერი?

ცინა: როგორც მეგობარი.

მეორე მოქალაქე: აი, ეგ პირდაპირი პასუხია.

მეოთხე მოქალაქე: სადა დგახარ? მოკლედ ან სთქვი.

ცინა: მოკლედ გეტყვი, კაპიტოლის გვერდით ვდგავარ.

მესამე მოქალაქე: სახელად რაღა გქვიან? სწორედ გვითხარ.

ცინა: სწორედ გეტყვით, მე ცინა მქვიან.

პირველი მოქალაქე: შუა გავგლიჯოთ, მოვკლათ, ეს მოღალატეა!

ცინა: მე პოეტი ცინა ვარ, პოეტი ცინა.

მეოთხე მოქალაქე: მამ ცუდის ლექსებისათვის მოვკლათ, ცუდის ლექსებისათვის.

ცინა: მე შეთქმული ცინა არა ვარ, არა-მეთქი.

მეოთხე მოქალაქე: ეგ სულ ერთია, ცინა ხომ გქვიან. გულიდან სახელი ამოვგლიჯოთ და ისე გავუშვათ.

მესამე მოქალაქე: მოვკლათ, გავსრისოთ! მოიტათ მუგუზლები, დაჰკარით, დასწვით!

წავიდეთ ბრუტოსთან, კასიოსთან, კადავზუგოთ ყველა, დეციოსიც, კასკაც, ლიგარიოსიც!

წავიდეთ, ჩქარა!

(გადიან).

მოქმედება მეოთხე

სურათი I

რომი. ოთახი ანტონიოსის სასახლეში.

(ანტონიოს, ოქტავიოს და ლეპიდოს მაგიდასთან სხედან).

ანტონიოს: მამ ეს სულ უნდა დაიხოცნენ, ვინც სიაშია.

ოქტავიოს: ლეპიდ, შენი ძმად უნდა მოკვდეს, ხომ თანახმა ხარ?

ლეპიდოს: მე თანახმა ვარ.

ოქტავიოს: ანტონიოს, ჩანიშნე ისიც.

ლეპიდოს: იმ პირობით კი, ანტონიოს, რომ პუბლიოსსაც ნულარ ვაცოცხლებთ, შენს დისწულსა.

ანტონიოს: ნულარ ვაცოცხლებთ.

სწორედ ამ ნიშნით, ჰხედავ, მე მას სასიკვდილოდ ვსჯი.

ლეპიდოს, წადი შენ ეხლავე კეისრის სახლში

და მის ანდერძი მოიტანე. გასინჯვა უნდა,

თუ რაც მეტია იმ ანდერძში, როგორ მოვშალოთ.

ლეპიდოს: აქვე დამხვდებით?

ანტონიოს: ანუ აქვე, ან კაპიტოლში. -

(ლეპიდოს გადის)

ოჰ, მეტისმეტი უღირსი რამ, უფხო კაცია,

ვარგა მისაგზავნ-მოსაგზავნად, სხვა კი არაფრად,

და ქვეყანას რომ სამ წილად ვყოფთ, წარმოიდგინე,

ეგ ბრიყვი უნდა მთელ მესამედს დავაპატრონოთ!

ოქტავიოს: თუ მაგ აზრისა იყავ, როცა ვადგენდით სიას,

ზოგთ სასიკვდილოდ ვსჯიდით, ზოგთა განსადევნელად, ხმას რად აძლევდი?

ანტონიოს: ოქტავიოს, მე შენზე უფრო

მრავალი წელი მიცხოვრია: თუმც ეს ღირსება

ავკიდეთ მაგ კახს, მით ჩვენ თითონ განვთავისუფლდით

ბევრის სამძვიმო ტვირთისაგან. დავეხსნათ, ჰზიდოს,

ვით ვირმა ოქრო, იმ გზით, სითკენ ჩვენ თვით გავიგდებთ

ვაით, ხვნეშით და ოფლის ღვრითა; როცა მიიტანს

ჩვენგან დანიშნულს ალაგს, მაშინ მოვხსნათ ის ბარგი

და თავისუფლად დეე სძოვოს ყურის ბარტყუნით.

ოქტავიოს: შენი ნებაა, მაგრამ უნდა მართალი ითქვას,

იგი მამაცი, გამოცდილი მეომარია.

ანტონიოს: მაგაში ჩემი ცხენიც უკან არ ჩამორჩება

და სწორედ მისთვის ვაძლევ საზრდოს. მე მას ვასწავლი

შებმას, უეცრივ გაჩერებას, მოტრიალებას,

ან მედგრად მისვლას; ერთის სიტყვით, მის მოძრაობას

წინამძღვრობს მხოლოდ ჩემი ჭკუა, და ლეპიდოსიც,

რომ დავუკვირდეთ, ეგეთია: უნდა ლაგამი

ამოსდო პირში, წინ გაიგდო, უხელმძღვანელო.

ტვინთხელა არის, ნასუფრალით საზრდოობს მხოლოდ,

სხვისგან ნაცვეთი ხელახალი ჰგონია ბედკრულს

და მით ამაყოფს. ლაპარაკი არ ღირს მაგაზედ,

იგი უგრძნობო საგანია. - აწ, ოქტავიოს,

დიდი ამბავი მსურს გაუწყო: თურმე კასიოს

და ბრუტოს ლაშქრად გამოსულან და ჯარებს ჰკრეფენ.

უნდა საჩქაროთ შევეშალოთ ხელი როგორმე,

უნდა შევიკრათ კავშირითა და ჩვენთ მეგობართ

თავი სულ ერთად მოვუყაროთ; ნურას დავზოგავთ,
თუ რამე ღონე გაგვაჩნია. წავიდეთ დავსხდეთ,
გავწიოთ ბჭობა, ან ფარული როგორ შევიტყოთ,
ან ცხად განსაცდელს როგორ გავცეთ მარჯვედ პასუხი.
ოქტავიოს: აგრე მოვიქცეთ, თორემ მტერი ბევრი გვარტყია
და გვისისინებს ყოველ მხრიდან; ზოგი გვიღიმის,
მაგრამ ვინ იცის ამ ღიმილ ქვეშ რა გესლს გვიმზადებს.
(გადიან).

სურათი II

ბანაკი სარდისის ახლო. ბრუტოსის კარმიდამო
(დაფდაფების ხმაა. შემოდიან ბრუტოს, ლუცილიოს, ტიცინიოს და ჯარისკაცნი. მათ წინ
პინდაროს შეხვდება. ლუციოს მოშორებით მოსჩანს).

ბრუტოს: დადექ, გაჩერდი!

ლუცილიოს: ნიშანი სთქვი, გაჩერდი, დადეგ!

ბრუტოს: შენ ხომ არ იცი, კასიოს ჯერ კიდევ შორს არის?

ლუცილიოს: არა, ახლოა, აგერ მოდის აქ პინდაროსი,
რომ თვის ბატონის მაგიერად სალამი გიძღვნას.

(პინდაროს ბრუტოსს წერილს აძლევს).

ბრუტოს: მეგობრულ წერილს მწერს. - პინდაროს, შენმა ბატონმა
მიზეზი მომცა სამდურავის. არ ვიცი, თითონ

გამოიცვალა, თუ ხელქვეითთ უნდა დაბრალდეს,

მაგრამ ნეტავი რაც მოხდა, ის არ მომხდარიყო.

ახლო თუ არის, მალე ვნახავ და პასუხს მოვთხოვთ.

პინდაროს: ეჭვი არა მაქვს, დარწმუნდები, რომ იგი ისევ
პატიოსნებით და ღირსებით აღსავსე არის.

ბრუტოს: არც ვინმე ეჭვობს. - ლუცილიოს, სათქმელი რამ მაქვს:
როგორ მიგიღო კასიოსმა, შემატყობინე.

ლუცილიოს: პატივისცემით და თავაზით, თუმც ამ მიღებას
ჩვეულებრივი სიხარული არ ეტყობოდა,

გამოწვეული ტკბილ მეგობართ ერთად შეხვედრით.

ბრუტოს: და ტკბილ მეგობრის გაგრილებას ნიშნავს ეგ სიტყვა.

იცოდე, ჩემო ლუცილიოს, როს სიყვარული

სუსტდება, ჰქრება, ამ სისუსტის მალვას ცდილობენ
ძალდატანებულ თავაზითა და ცრუ ალერსით.

სულის სიწრფელეს ეშმაკობა არ ეჭირვება

და ცბიერნი კი ჰგვანან თვალად ცხარე ბედაურს,

თავმოწონებით თვის ღირსების გამომჩვენებელს,

რომელსაც რაკი მხედრის მწვავე დეზი მოხვდება,

დამაბუნდება, ჯაგლაგით ჩამოჰყრის ყურებს.

ჯარიც ხომ მოსდევს?

ლუცილიოს: დიად, მოსდევს. ამაღამ ზოგი,

მცირე ნაწილი შინ სარდისში დაიბანაკებს,
დანარჩენი კი თან მოჰყავს მას მთელ მხედრობითურთ.
(მარშის ხმა).

ბრუტოს: სუ, აგერ მოდის! მივეგებოთ ნელის ნაბიჯით.
(კასიოს ჯარით შემოდის)

კასიოს: გაჩერდი!

ბრუტოს: დადექ! გადაეცით ჯარს ეს ბრძანება

გარედან ხმები: გაჩერდი, დადექ!

კასიოს: ბრუტოს, ძმაო, სახელოვანო,

შენ მე საშინლად მეწყეინე.

ბრუტოს: თქვენ საჯეთ, ღმერთნო,

მე მტრის წყენასაც ვერიდები, ძმას რად ვაწყენდი!

კასიოს: ეგ გულცივობა ჰფარავს სწორედ ჩემთვის ბევრ საწყენს.
რაკი ასრეა...

ბრუტოს: სჯობს, დამშვიდდე და სამდურავი,
თუ გაქვს რაიმე, დაბლა მითხრა. ერთმანეთს ვიცნობთ,
არ არის კარგი აქ ვიჩხუბოთ ჩვენ მხედრობის წინ,
რომელთ ერთობის მაგალითი უნდა ვუჩვენოთ
და სხვა არა-რა. უბრძანე ჯარს, პატარა მიდგეს,
მოდის ჩემს კარავს, იქ ამიხსენ, რასაც მემდური
და მეც მოგისმენ.

კასიოს: პინდარ, უთხარ ჩვენთა სარდალთა,
ჯარი იქითკენ მიაყენონ.

ბრუტოს: ლუციოს, მიდი

და შენც ეგრე ჰქმენ. ჩვენს კარავში ნურვინ შემოვა,

ვიდრე ბჭობას არ გავათავებთ. ლუცილიოსი

და ტიცინიოს დარაჯებად კარებთან დადგენენ.

(გადიან).

სურათი III

ბრუტოსის კარავი

(შემოდინ ბრუტოს და კასიოს)

კასიოს: აი შენ რითი შეურაცხმყავ: ლუციოს პელა

დაასჯევინე სამარცხვინოდ მხოლოდ იმისთვის,

რომ ვითომ ქრთამებს იღებდაო სარდისეოთგან,

და არ ათხოვე ჩემს წერილებს სრულიად ყური,

რომლითაც მე მას, ვით ჩემს ნაცნობს, ვესარჩლებოდი.

ბრუტოს: მაგგვარ საქმეში გარევით თვით შენივე თავი

შენ შეურაცხჰყავ.

კასიოს: ესეთ ჟამსა კარგია განა,

რომ ყოველ მცირე დანაშაულს სასჯელს ვუჩენდეთ?

ბრუტოს: კიდევ აი რა უნდა გითხრა: შენც ბევრს გკიცხავენ,

ამბობენ, ვითომ ხელმრუდებო და უღირსს პირებს
თანამდებობა-ღირსებასა ფულით ურიგებ.
კასიოს: მე ხელმრუდებო! ოჰ, იცი, რომ ბრუტოსი გქვიან,
თორემ ღმერთს ვფიცავ, მაგ სიტყვასთან გაგათავებდი.
ბრუტოს: და კასიოსის სახელი კი სწმენდავს შენს ბიწსა,
ისე რომ თითონ სასჯელიც კი ველარას ჰხდებო.
კასიოს: რაო, სასჯელი!
ბრუტოს: მოიგონე მარტის იდეები,
ის მოიგონე, ვით გავწირეთ სიმართლისათვის

ჩვენ თითონ დიდი იულიოს. ვინ იქნებოდა
ისე საზიზღი, ხელი ეხლო უამშიზეზოდ!
და ეხლა უნდა ჩვენთაგანმა, რომელთ განვგმირეთ
პირველი კაცი ქვეყანაზე მხოლოდ იმისთვის,
რომ ტაცვა-გლეჯას მფარველობდა, ჩვენ უნდა-მეთქი
მოქრთამეობით შევარცხვინოთ ჩვენი სახელი
და ეს ღირსება, თავმოძწონედ შეძინებული,
უნდა გავცვალოთ ერთ მუჭა ფუჭ საზიზღ ოქროზედ!
ის მირჩევნია ძალი ვიყო, მთვარეს შევყეფდე,
ვიდრე მაგგვარი რომაელი.
კასიოს: მე ნუ მყეფ, ბრუტოს,
ველარ მოგიტმენ! გავიწყდება, მეც ვაჟკაცი ვარ,
ომებში შენზე გამოცდილი და უკეთ ვიცი
ღირსეულ კაცთა გამორჩევა.
ბრუტოს: სტყუი, კასიოს!
კასიოს: არა!, არ ვტყუი.
ბრუტოს: სტყუი-მეთქი.
კასიოს: დამეხსენ, ბრუტოს
ლამის გონება დამეფანტოს; შენს თავს უფროთხილდი,
ნუღარ მაქეზებ.
ბრუტოს: დაიკარგე, იქით, უღირსო!
კასიოს: ოჰ, ეს რა მესმის!
ბრუტოს: გამიგონე, ლაპარაკი მსურს.
ვითომ გგონია, შევუშინდე შენს გაცოფებას!
ანუ გიჟივით თვალთა ბრიალს?
კასიოს: ოჰ, ღმერთნო, ღმერთნო,
უნდა ეს ყველა ავიტანო!
ბრუტოს: და კიდევ მეტიც,
ვიდრე ეგ ზვავი გული შუა არ გაგისკდება.
წადი, შენს მონებს დაენახვე, როგორა ბრაზობ,
ისინი მაინც შეაშინე. მე კი ვერ შემძრავ
და ვერც მაკისრებ, რომ თვალ-წარბში შემოგყურებდე,
გეფინებოდე ფიანდაზად გულმოსვლის ჟამსა.
ისევ შენ უნდა მოინელო ეგ ბრაზის გესლი,
თუნდაც გაგხეთქოს, რადგან დღეის იქით, იცოდე,
როცა მოჰყვები აგრე ბურტყუნს, მე თავს შევიქცევ

და სასაცილოდ არ მეყოფი.

კასიოს: მაშ მანდამდისაც

მივიდა საქმე!

ბრუტოს: უკეთესი ვაჟკაცი ვარო!

ბარემა ვცადოთ, დაამტკიცე შენი ტრაზახი;

არ მეწყინება, ჭეშმარიტად, უკეთესისგან

მაგალითს მაინც ხომ ავიღებ.

კასიოს: არა გრცხვენიან?!

ცდილობ ჩემს წყენას ყოველის გზით: მე როდი მითქვამს,

რომ უკეთესი ვაჟკაცი ვარ, ვთქვი, გამოცდილი

ვარ-მეთქი უფრო; აბა, ბრუტოს, ასე არ იყო?

ბრუტოს: რა მენადვლება, რაც უნდა სთქვა!

კასიოს: თვით კეისარიც!

ვერ გაბედავდა აგრე წყენას ჩემსას.

ბრუტოს: გაჩუმდი!

შენ კი, შენ თითქო გაბედავდი მის აღელვებას!

კასიოს: ვერ გავბედავდი?

ბრუტოს: ვერა-მეთქი.

კასიოს: ვითომ რატომ?

ბრუტოს: თავს დაზოგავდი და იმიტომ.

კასიოს: ოჰ, ჩემს შენდამი

სიყვარულს მაგდენს ნუ ენდობი, თორემ ვაი თუ
ისეთი რამ ვქმნა, რაიც ბოლოს მევე ვინანო.

ბრუტოს: შენ რაც ჰქმენ, ჯერ ის შეინანე. არა, კასიოს,

ვერ შემაშინებ მაგ მუქარით: პატიოსნების

ჯაჭვ-ჯავშანით ვარ შეჭურვილი და ეგ ყოყოჩი

ისე ქარივით მივლის გვერდსა, რომ ვერც კი ვამჩნევ.

ოქრო დამჭირდა, კაცი მისთვის მოვგზავნე შენთან

და შენ უარი მითხარ. რა ვქნა, არ შემიძლიან

ხვეჭა-შემენა უღირსის გზით, ვფიცავ თვით ზეცას,

ამ გულის დაჭრას წვრილ-წვრილ ფულად უფრო ვარჩევდი,

ვარჩევდი-მეთქი მთლად ამ სისხლის დრაჰმებად ქცევას,

ვიდრე გლახთაგან უსამართლოდ გამომერთმია

მათ დაკორძებულ ხელებითა ნაწვავ-ნაშოვნი.

უარი მითხარ ფულზედ, რაიც ლეგიონთათვის

დასარიგებლად მჭირდებოდა. ეგ ეკადრება

განა კასიოსს? ან მე ამგვარს პასუხს მოგცემდი?

თუ მარკოს ბრუტოს გამუნწდება ისე როდისმე,

რომ თვის მეგობართ დაუჭიროს ფუჭი ლითონი,

მაშინ, ოჰ ღმერთნო, ნაჭერ-ნაჭერ დაფლითონ იგი

მეხთა ისრებმა!

კასიოს: მე ფული არ დამიჭერია.

ბრუტოს: სტყუი.

კასიოს: არ ვტყუი. მთლად უჭკუო ყოფილა იგი,

ვინც ეგ პასუხი მოგიტანა. რათ მიკლავ ამ გულს!
მეგობრის ცოდო მეგობარმა უნდა დამალოს
და შენ კი უფრო აზვიადებ, თუ რამ ნაკლი მჭირს.
ბრუტოს: აკი არაფერს არ ვამბობდი, ვიდრე ჩემზედვე
არ გამოვცადე.
კასიოს: სიყვარული არა გაქვს ჩემი.
ბრუტოს: მართლაც არ მიყვარს, რაც კი შენში საწუნარია.
კასიოს: ჩემში წუნს ვერც კი შეამჩნევდა მეგობრის თვალი.
ბრუტოს: არ შეამჩნევდა მხოლოდ იგი, ვინც პირმოთნეობს,
თუნდა ოლიმპის მთის ოდნად ეგ წუნი მოსჩანდეს.
კასიოს: ოჰ, მოდით ჩქარა, ანტონიოს, შენც ოქტავიოს,
ამოიყარეთ კასიოსზე მარტო ეგ ჯავრი,
რადგან სიცოცხლე მას მოსწყინდა. რაღაც იცოცხლოს
შეძლებულმა საყვარელის მეგობრისაგან,
გამოლანძღულმა მონასავით, ძმისგან გმობილმა,
როს ყოველ მის ნაკლს ყურს უგდებენ გაფაციცებით,
სახსოვარ წიგნში სწერენ, სიტყვით იმეორებენ
მასუკან პირში მოსახლეულად! ტირილი მმართვეს,
ტირილი, ვიდრე სულს თვალთაგან არ გამოვიფთხოვ!
აი ხანჯალი, აი ჩემი შიშველი მკერდიც.
აქ მიცემს გული თვით პლუტოსის ძვირფას მადანზედ
უძვირფასესი და საუნჯე მჯობი ოქროსი, -

წაიღე იგი, თუ შენ მართლა რომელი ხარ,
მე გაძლევ ამ გულს, მე, რომელმაც ოქრო არ მოგეც.
დამკარ ისე, ვით კეისარსა, რადგან იმ წუთშიც,
როს უმეტესად გძულდა იგი, მაინც გიყვარდა,
როგორც კასიოს თავის დღეში არ გყვარებია!
ბრუტოს: ჩააგე ქარქაშს ეგ ხანჯალი და ჯავრობით კი
თავი გაირთე რამდენიც გსურს, არ მენაღვლევა.
შენ, ვგონებ, ბატკანს ნათესავად მოხვდები, რომელს
ჯავრი ედება ისე, როგორც კაჟის ქვას ცეცხლი:
წამს აფეთქდება, მეორე წამს ისევ ცივია.
კასიოს: განა ამისთვის ეს სიცოცხლე შევინარჩუნე,
რომ სასაცილოდ გამაკეთოს ბრუტოსმა მაშინ,
როდესაც სევდა გულს მაწვება და სისხლი მიდღულს!
ბრუტოს: და მეც მიდღულდა იგი, როცა აგრე მოგექეც.
კასიოს: როგორ, შენ თითონ აღიარებ? მაშ მომეც ხელი.
ბრუტოს: აი ხელიც და გულიც მასთან.
კასიოს: ოჰ, ჩემო ბრუტოს!
ბრუტოს: რა ამბავია?
კასიოს: არ გიყვარვარ განა იმდენად,
რომ მომითმინო ეს სიცხარე, თავდავიწყება,
დედი-ჩემისგან სისხლთან ერთად გადმოცემული?
ბრუტოს: რატომაც არა; დავიხსომებ მაშ დღეის იქით,
რომ როდესაც შენ შენს ძმას ბრუტოსს წაეკიდები,

უნდა დედაშენს დააბრალო და შენ დაგეხსნა.

პოეტი (გარედან): სარდლებთან შესვლა მინდა-მეთქი, ჰხედავთ, ჩხუბობენ და მარტო იმათ დატოვება არ შეიძლება.

ლუცილიოს (გარედან): ვერ მოგცემ ნებას იქ შესვლისას.

პოეტი: მხოლოდ სიკვდილი

თუ შემიკრავს გზას.

(შემოდის პოეტი. უკან ლუცილიოს და ტიცინიოს მოსდევენ).

კასიოს: აქ რა გინდა, რისთვის მოსულხარ?

პოეტი: რას ჩადით მაგას, ჯართ-უფროსნო, არა გრცხვენიათ?

უნდა გიყვარდეთ მეგობრულად თქვენ ერთმანეთი,

ეს დამიჯერეთ, მიცხოვრით მე თქვენზე მეტი.

კასიოს: ეს ბრიყვიც ვითომ ლექსებსა სთხზავს, პოეტი არის.

ბრუტოს: გადი აქედან, დაიკარგე, უზრდელო, მხეცო!

კასიოს: ნუ გაუწყრები. ჩვეულებად სჭირს ეგე მაგას.

ბრუტოს: თავის დრო-ჟამი რომ იცოდეს, მეც მოვუთმენდი,

მაგრამ ომებთან რა ხელი აქვთ მაგ მასხარაებს! -

წადი, ძმობილო.

კასიოს: კარგი, გასწი, გადი აქედან.

(პოეტი გადის).

ბრუტოს: ლუცილიოს და ტიცინიოს, უფროსთ უთხარით,

ამაღამ აქვე მოუმზადონ ჯარებს სადგური.

კასიოს: მერე დაბრუნდით და მესალაც თან მოიყვანეთ;

ეხლავე მოდით.

(ლუცილიოს და ტიცინიოს გადიან)

ბრუტოს: მომიტანე ღვინო, ლუციოს.

კასიოს: არ ვიცოდი, რომ ეგრე ცხარე, გულფიცხი იყავ.

ბრუტოს: ბევრი ვარამი მაწუხებს მე, ჩემო კასიოს.

კასიოს: მაშ რაღად გინდა ფილოსოფოსთ სწავლა-მოდღვრება,

თუკი წყენასაც ვერ აიტან?

ბრუტოს: ოჰ, დამერწმუნე,

საწყინარს ჩემზე უკეთესად ვერვინ აიტანს, -

ჩემო პორცია აღარა მყავს.

კასიოს: რაო, პორცია?!

ბრუტოს: დიად, მომკვდარა.

კასიოს: ვით გადავრჩი მაშ მე თვით სიკვდილს,

როს მაგ ყოფაში წაგეკიდე! ოჰ, საშინელი,

აუტანელი ამბავია! რითი მომკვდარა?

ბრუტოს: ვერ გაუძლია ჩემთან გაყრა და რა უცვნია

გაძლიერება ანტონიოს-ოქტავიოსი, -

ესეც გვაუწყეს მის სიკვდილის ამბავთან ერთად, -

ჭკვაზე შემცდარა, მარტო თავი დაუგულია

და ნაკვერჩხლები გადუყლაპავს.

კასიოს: მაგით მომკვდარა,

ბრუტოს: დიად, ამითი.

კასიოს: ჰოი, ღმერთნო, ყოვლად ძლიერნო!

ბრუტოს: მასზე ნუ მეტყვი ნულარაფერს, - მომეცი ღვინო. -

კასიოს, ყოველ ჩვენ შორის შფოთს ამით ვანელეზ.

კასიოს: ამ გულსაც სწყურის, ხმა გასცეს შენს დიდებულ სურვილს.

ჭიქა პირთამდე ღვინით სავსე მომეც, ლუციოს,
თუმცა ბრუტოსის სიყვარულსა სმით ვერ დავიცხრობ.

(სვამს).

ბრუტოს: რად არ შემოხვალ, ტიცინიოს?

(ტიცინიოს და მესალა შემოდინან).

მესალა, შენი

ნახვა მიხარის. აბა სანთელს გარს შემოვუსხდეთ
და ჩვენს საჭირო საქმეებზე რომ მოვისაზროთ.

კასიოს: პორცია მკვდარი უნდა იყოს!

ბრუტოს: ნულარას იტყვი. -

მესალა, ეხლა მომივიდა მე წერილები;

მატყობინებენ, ოქტავიოსს და ანტონიოსს

დიდი ლაშქარი შეუყრიათ ჩვენთან საბრძოლად
და ფილიპისკენ წამოსულან.

მესალა: ჩემს წერილებშიც ეგევ სწერია.

ბრუტოს: სხვაც კიდევ ხომ არა არის-რა?

მესალა: გამოუციათ სამთ კანონი გათახსირების,

ოქტავიოსსა, ანტონიოსს და ლეპიდოსსა,

და მით სიკვდილით დასჯა ასის სენატორისთვის
გადაუწყვეტიათ.

ბრუტოს: მანდ კი ცოტა განსხვავებაა:

სამოც და ათი სენატორი სუერია ჩემში,

მათის ბრძანებით დახოცილი; ერთი მათგანი

არის ციცერო.

კასიოს: ციცეროცა?

მესალა: დიად, ციცეროც

იმავე კანონით დაუსჯიათ. - ბრუტოს, ცოლისგან

წერილი არა მოგსვლია-რა?

ბრუტოს: არა, მესალა.

მესალა: ან სხვის წერილში არაფერი სწერია მასზედ?

ბრუტოს: არა, სრულიად არაფერი.

მესალა: უცნაურია.

ბრუტოს: რისთვისა მკითხავ? შენში მასზე სწერია რამე?

მესალა: არც იქ სწერია.

ბრუტოს: სწორე თქვი, ვით რომაელს ჰფერობს.

მესალა: მაშ შენც რაც გითხრა, აიტანე ვით რომაელმა:

იგი სიკვდილით უცნაურით მომკვდარა თურმე.

ბრუტოს: მშვიდობა მის სულს, ჩვენც, მესალა, დავიხოცებით,

და რაკი ვიცი, რომ სიკვდილი ელოდა ერთ დროს,

მოთმენით ვიტან დღეს ამ ამბავს.

მესალა: სწორედ დიდებულს

პირს აგრე შვენის დანაკარგის დიდის ატანა.

კასიოს: მეც თქვენებრ მტკიცედ ვარ შექმნილი, მაგრამ კი აგრე ვერ აიტანდა მაგვარ ამბავს ჩემი ბუნება.

ბრუტოს: კმარა, შევუდგეთ ჩვენ ჩვენს საქმეს. აბა, რას იტყვით, წავიდეთ ეხლა ფილიპისკენ?

კასიოს: არ ვარჩევ წასვლას.

ბრუტოს: საბუთი გვითხარ.

კასიოს: ვგონებ სჯობდეს მტერმა თვით გვძებნოს;

დევენაში საგზაღს გამოილევს, დაიქანცება.

და ჩვენ კი ჩვენთვის აქ ვიქნებით დამშვიდებულნი,

მზანი, ძალ ღონე მოკრეფილნი მათ დასახვედრად.

ბრუტოს: კარგმა საბუთმა გზა უკეთესს უნდა დაუთმოს:

მცხოვრებნი ამ ჩვენს ბანაკსა და ფილიპს შორის

ნამალადევად მოგვმხრობენ, რადგან სურსათის

მოკრეფამ მეტად შეაწუხა. თუ ამ ქვეყნებზედ

გადმოიარა მტერმა, მაშინ უეჭველია,

მათში ჯარს მოჰკრეფს, წაქეზდება, მოიცემს ღონეს

და ახალ ძალით თავს დაგვესხმის. მაგრამ თუ ჩვენვე

მივალთ ფილიპის, ამ მხარეს ზურგს უკან დავიგდებთ,

მაშინ მოვუსპობთ სახსარს ასე მოქმედებისას.

კასიოს: მეც მომისმინე ეხლა, ძმაო.

ბრუტოს: გთხოვ, დამაცადო. -

ესეც შენიშნეთ, მეგობრები სადაც კი გვყავდა,

ყველამ თავი აქ მოიყარა: რაიც შეგვეძლო

ჯარის მოკრეფა, მოვაგროვეთ და ჩვენი საქმე

მომწიფებული არიას ეხლა, როდესაც ჩვენს მტერს

ყოველ-დღე და ჟამ ემატება ძალი და ღონე.

ჩვენ მწვერვალზე ვართ, დაქანებას ვაპირობთ თავქვე.

კაცთ ბედის ჩარხი ზღვის ტალღების მიმოქცევას ჰგავს:

თუ ზედ-ამავალს პირს მოექცე, ხომ წარიმატებ,

მაგრამ თუ ასცდი, მაშინ შენის ცხოვრების გზაზედ

წინ განსაცდელი, ყველგან საფრთხე გადგელობება.

ეხლა თამამად ზღვის ტალღებში ჩვენ დავცურაობთ,

ხელს ნუ შევიშლით, მივყვეთ მათვე მდინარებასა

და ნუ დავკარგათ ამ შემთხვევას გამარჯვებისას.

კასიოს: მაშ აგრე იყოს, ბრძანე წასვლა და ფილიპისთან დავუხვდეთ მტერსა.

ბრუტოს: ჰხედავთ, ვიდრე ვლაპარაკობდით,

დადამებულა კარგა ძალზედ. ვგონებ ბუნებას

ჩვენსას არ აწყენს მოსვენება და ნურც დავუჭერთ.

აქვს კიდევ ვისმე რამ სათქმელი?

კასიოს: აღარა გვაქვს-რა.

ღამე მშვიდობის. ხვალ სამგზავროდ ადრიან ავდგეთ.

ბრუტოს: ლუციოს, მომეც სადამური ტანისამოსი. -
 მშვიდობის დამე მოგცეს ღმერთმა, ჩემო მესალა,
 შენც, ტიცინიოს. - საყვარელო ძმაო, კასიოს,
 დამე მშვიდობის, მოსვენებით იმყოფებოდე.
 კასიოს: ძვირფასო ძმაო, ეს სადამო ცუდად დაიწყო,
 ნუღარ გვენახოს კვლავ რაიმე შფოთი ჩვენ შორის.
 ბრუტოს: აწ ხომ დავმშვიდდით.
 კასიოს: მოსვენებას ვისურვებ შენთვის.
 ბრუტოს: შენთვისაც, ძმაო.
 ტიცინიოს და მესალა: ჩვენც გისურვებ მშვიდობის დამეს.
 ბრუტოს: ყველას მშვიდობა. -
 (გადიან კასიოს, ტიცინიოს და მესალა. შემოდის ლუციოს; ხელში სადამური ტანისამოსი უჭირავს).
 მომეც აქ ეგ ტანისამოსი.
 შენი საკრავი სადღა არის?
 ლუციოს: კარავში გახლავს.
 ბრუტოს: მიძინარესავით ლაპარაკობ, მაგრამ რა ვუყოთ.
 ბევრი იფხიზლე, საცოდავო, მოგეტევება.
 კლავდიოსს და სხვებს დაუძახე ჩემთა მსახურთა,
 აქ ჩემს კარავში მინდა დაწვნენ.
 ლუციოს: კლავდიოს, ვარო!
 (ვარო და კლავდიოს შემოდიან).
 ვარო: შენ გვიბრძანებდი?
 ბრუტოს: ყმაწვილებო, აქ დაიძინეთ;
 იქნება მალე გაღვიძება დამჭირდეს თქვენი,
 რომ კასიოსთან მიმეგზავნოთ.
 ვარო: ზეზე გახლდებით
 და მოვუცდით შენს ბრძანებასა.
 ბრუტოს: არა, არ მინდა,
 დაწეით ისევ, იქნება რომ არც კი მიგგზავნოთ. -
 ჰხედავ, ლუციოს, წელან რომ წიგნს ვეძებდი, თურმე
 აგერ ჯიბეში ჩამიდვია.
 (ვარო და კლავდიოსი წვებიან).
 ლუციოს: აკი, ბატონო?
 მოგახსენე, რომ ჩემთვის ეგ არ გიბოძებია.
 გულმავიწყი ვარ, მომიტევე, ჩემო ლუციოს:
 ვერ შეიმაგრებ ძილისაგან ცოტა ხანს თავსა,
 არ შეგიძლიან ერთი ორჯერ ჩამოჰკრა სიმებს?
 ლუციოს: ეხლავე, თუ კი სურვილი გაქვს.
 ბრუტოს: დიადაცა მსურს,
 მაგრამ გაწუხებ, ძალას ვატან შენს მორჩილებას.
 ლუციოს: ეს მორჩილება ვალად მძევს, ბატონო ჩემო.
 ბრუტოს: მე თვით არ უნდა დაგავალო, რაც არ ძალგიძს.

ყმაწვილ კაცთათვის მოსვენება საჭირო არის.

ლუციოს: აკი კიდევაც მეძინა მე.
 ბრუტოს: კარგად გიქნია.
 აღარ გაფხიზლებ დიდხანს, ისევ სჯობს დაიძინო.
 თუ კი ვიცოცხლე, შენს სამსახურს არ დავივიწყებ.
 (ლუციოს უკრავს და მღერის, მაგრამ ბოლოს ჩაეძინება).
 ეს მოსვენების კილო არის. უწყალო ძილო!
 რათ გამიბრუე მე ეს ბავშვი, ტკბილად დამკვრელი,
 მაგ ტყვიასავით მძიმე კვერთხით! - ღამე მშვიდობის.
 არ გაგაღვიძებ, ჩემო კარგო, არ აგაშფოთებ,
 მაგრამ თვლემის დროს ეს საკრავი რომ არ გაგიტყდეს,
 აჰა, მოგაცლი; მოისვენე, მიეც ძილს თავი. -
 აბა, ეხლა ეს წიგნი ვნახოთ. აგერ ფურცელი
 გადაკეცილი; სჩანს აქამდე წამიკითხია.
 (შემოდის კეისრის აჩრდილი)
 სანთელი როგორ ცუდად ბჟუტავს! ეს ვიღა მოდის?
 ალბათ თვალეზი დამისუსტდა და მიტომ ვხედავ
 მე ამ საზარელს სანახავსა. აქ მოდის ჩემთან.
 მითხარ, ღმერთი ხარ, ანგელოზი თუ ტარტაროზი?
 ვინა ხარ-მეთქი, რომ ყინულად მიქციე სისხლი
 და ამიბურძენე შიშით ეს თმა, სთქვი, ვინ ხარ, რა ხარ?
 აჩრდილი: ბრუტოს, იცოდე, მე ბოროტი სული ვარ შენი.
 ბრუტოს: რისთვის მოსულხარ?
 აჩრდილი: მსურს გითხრა, რომ ფილიპის ახლო
 მნახავ შენ კიდევ.
 ბრუტოს: როგორ, კიდევ უნდა გნახო შენ!
 აჩრდილი: დიად, ფილიპის ახლო-მეთქი.
 ბრუტოს: მაშ კარგი, გნახავ.
 (აჩრდილი გადის)
 ძლივს გავიმაგრე გული და შენ ეხლა მიდიხარ.
 ბოროტო სულო, შენთან კიდევ სიტყვის თქმა მწადდა. -
 ეი, ლუციოს, გაიღვიძე! ვარო, კლავდიოს!
 კლავდიოს-მეთქი!
 ლუციოს: სიმი სტყუის, ბატონო ჩემო.
 ბრუტოს: ამას ჰგონია, კიდევ უკრავს. - ლუციო, ადეგ!
 ლუციოს: ბატონო ჩემო!
 ბრუტოს: რათ ყვიროდი, სიზმარი ნახე?
 ლუციოს: მე არ მახსოვს, რომ დამეყვიროს.
 ბრუტოს: ყვიროდი-მეთქი, რა მოგეზმანა?
 ლუციოს: არაფერი მომზმანებია.
 ბრუტოს: მაშ ისევ ისე დაიძინე. - ეი, კლავდიოს!
 (ვაროს) არ გაიღვიძებ?
 ვარო: რას მიბრძანებ?
 კლავდიოს: ბატონო ჩემო!
 ბრუტოს: რისთვის ყვიროდით ისე ძილში?
 ვარო და კლავდიოს: ჩვენა ვყვიროდით?
 ბრუტოს: ჰო, სწორედ თქვენ, სიზმარში ხომ არა ნახეთ რა?

ვარო: მე არაფერი არ მინახავს, ბატონო ჩემო.
კლავდიოს: არც მე მინახავს.
ბრუტოს: მოიკითხეთ, წადით, კასიოს,
უთხარით, ადრე აჰყაროს მან თავის ლაშქარი

და ჩვენც მივყვებით.
ვარო და კლავდიოს: გაიხლებით, ბატონო ჩემო. (გადიან).

მოქმედება მეხუთე
სურათი I

დაცემული ადგილი ფილიპის ახლო
(შემოდინა ოქტავიოს და ანტონიოს თავიანთი ჯარებით).
ოქტავიოს: რასაც ველოდი, ანტონიოს, სწორედ ის მოხდა.
შენ სთქვი, რომ მტერი მაღლობიდან არ ჩამოვაო,
არ მოშორდება მთა-გორაკებს, მაგრამ გამტყუნდი:
მათი ჯარები აქ არიან, ფილიპის ახლო,
და გვიპირებენ ბრძოლას მიზეზ-მიუცემლადაც.
ანტონიოს: აბა, რას ამბობ! სხვაა მათი გულისპასუხი,
რადაც მოიქცნენ აგრე, მესმის: იმათა სწადდათ
სულ სხვა მხარისკენ გამგზავრება და თუ აქ გაჩნდნენ,
იმის სურვილით მოსდით, თავი მხნედ დაგვისახონ
და დაგვარწმუნონ, ვითომ არას გვეპოებიან;
მაგრამ ეგ ეგრე როდი არის. -
(შემოდის შიკრიკი).

შიკრიკი: მოემზადენით,
ჯართ-უფროსებო, მწყობრად მოდის მტერი ჩვენზედა,
წინ საომარი უფრიალებს თამამად დროშა
და საჭიროა, რომ ეხლავე შეუდგეთ საქმეს!
ანტონიოს: მაშ, ოქტავიოს, შენი ჯარი ნელის ნაბიჯით
ამ მინდვრის მარცხნივ წაიყვანე.

ოქტავიოს: მე მარჯვნივ წავალ,
მარცხნივ შენი წადი.

ანტონიოს: ეხლა რა დროს ცილობა არის!

ოქტავიოს: არ გეცილები. მარჯვნივ წასვლა მსურს-მეთქი, ვამბობ!
(მუსიკა მარშს უკრავს. მეორე მხრიდან მოისმის დაფდაფის ხმა. შემოდინა ბრუტოს,
კასიოს და მისი ჯარი; ლუცილიოს, ტიცინიოს, მესალა და სხვანი)
ბრუტოს: ლაპარაკი სურთ, რაკი შედგნენ.

კასიოს: მაშ ჩვენც წინ წავდგეთ
სალაპარაკოდ. - ტიცინიოს, შესდგეს ლაშქარი.

ოქტავიოს: ხომ არ ვანიშნოთ, ანტონიოს, ბრძოლის დაწყება?

ანტონიოს: არა, ჯერ ამათ დავაცადოთ, წინ წავდგეთ, აბა.

მათ სარდლებს რაღაც აქვთ სათქმელი.

ოქტავიოს: ნულარ დაიძვრით

ჯეროვან ნიშნის მოცემამდე.

ბრუტოს: ჯერედ სიტყვები,

მერე კვითება, ესე, ჩემნო მამულის-შვილნო?

ოქტავიოს: თანახმა ვართ, მაგრამ არა მისთვის, ვითომ ვარჩევდეთ
თქვენებრ სიტყვების მიმოსროლას.

ბრუტოს: ოჰ, ოქტავიოს,

ავად კვეთებას ბევრითა სჯობს კარგი სიტყვები.

ანტონიოს: ავი კვეთება შენი ავი შეჰკაზმე სიტყვით,

და როს კეისარს გულს უპობდი, ენით შესძახე,

იცოცხლოს დიდ ხანს კეისარმა, იდღეგრძელოსო!

კასიოს: ჯერ არ გვიცდია, ანტონიოს, ვით ეკვეთები,

მაგრამ სიტყვებით თვითონ ჰიბლას ფუტკრისთვის თაფლი
შენ მოგიპარავს, დაგიგდია უსაზრდოოდა.

ანტონიოს: არა უნესტროდ.

ბრუტოს: უნესტროდაც, თითქმის უხმოდაც.

დაისაკუთრე მის ბზუილი დ ბზუი განგებ,

მოიმარჯვებდე ვიდრე ნესტარს.

ანტონიოს: ოჰ, ავაზაკნო.

თქვენ როდი ჰქმენით აგრე, როცა თქვენი ხანჯლები

ერთი-ერთმანეთს შეეჯახნენ კეისრის გულთან.

კბილებს იკრეჭდით მაიმუნებრ და ლაქუცობდით,

ყმასავით წელში იხრებოდით, ულოკდით ფეხთა

და ამ დროს კასკამ, იმ წყეულმა, წუწკ ქოფაკსავით

კისერში ჩაჰკრა უკანიდან. ოჰ, პირმოთენო!

კასიოს: ჩვენ ვართ პირმოთენე! - ბრუტოს, ეს ხომ შენი ბრალია:

რომ დაგეჯერა კასიოსთვის, ველარ შესძლებდა

მაგისი ენა ესრედ ჩვენსა შეურაცხებას.

ოქტავიოს: კარგია, კარგი, საქმე ვნახოთ. თუ ლაპარაკმა

ასე გაგვწურა ოფლში, მაშინ რაღა იქნება,

როცა ეს ოფლი წითელ სისხლად გადაიქცევა.

აქ შემომხედეთ, ამ ხმაღს ვიღებ ორგულთ საჟლეტად,

და როდის ჩავა ისევ ქარქაშს, როგორ გგონიათ?

ან მაშინ, როცა ოცდაცამეტ კეისრის წყლულის

სამაგიეროს გადავიხდი, ან მუხანათნი

როცა მეორე კეისარსაც ხმაღს ააგებენ.

ბრუტოს: შენ არ მოკვდები, კეისარო, მუხანათთ ხელით,

თუ მუხანათნი შენთანვე არ მოგიყვანია.

ოქტავიოს: მეც იმედი მაქვს: იმისთვის კი არ გავჩენილვარ,

ბრუტოსის ხმაღმა მომაკვდინოს.

ბრუტოს: ყმაწვილო კაცო,

საუკეთესოც რომ იყო შენს გვარტომობაში,

ვერა დროს უფრო სახელოვნად ვერ მოკვდებოდი.

კასიოს: და არც ღირსია მაგ სიკვდილისთვის-ნება ბავშვი,

კავშირ-შეკრული მოქეიფე არამზადასთან.

ანტონიოს: კასიოს, ჩუმაღ იყო, გიჯობს. ჩუმაღ, ბებერო!

ოქტავიოს: აქ რაღას ვდგავართ, ანტონიოს. - მუხანათებო,

საომრად გითხოვთ, შიგ კბილებში გესვრით ამ ძახილს.

თუ დღეს გაბედავთ ჩვენთან ბრძოლას, მობრძანდით
მინდვრად,
თუ ვერა, როცა მოინელებთ შიშსა და ძრწოლას.
(ოქტავიოს, ანტონიოს და იმათი ჯარი გადიან).
კასიოს: იქროლე ქარო, აზვირთდი ზღვავე, გემო იცურე!
დადგა ავდარი და ყოველივე ბედზე ჰკიდია.
ბრუტოს: სათქმელი რამ მაქვს, ლუცილიოს, აქეთკენ მოდი.
ლუცილიოს: ბრძანე.
(ბრუტოს და ლუცილიოს ცალკე ჩუმად ლაპარაკობენ).

კასიოს: მესალა.

მესალა: რას მიბრძანებ, ჩემო სარდალო?

კასიოს: დღეს სწორედ ჩემი დაბადების დღეა, მესალა.
აქ მომაწოდე შენი ხელი და მოწმედ იყავ,
რომ როგორც ერთხელ პომპეოსი, ისე მე ვარ დღეს
იძულებული მთელი ჩვენი თავისუფლება
მხოლოდ ერთ ბრძოლას დავამყარო ჩემს უნებურად.
ეპიკუროსის სწავლას, იცი, მე მტკიცედ ვადებ,
მაგრამ ეხლა კი შევიცვალე აზრი და მჯერა
ცოტათი მაინც მოჩვენება წინასწარ ნიშანთ.
სარდისიდან რომ მოვდიოდით, ჩვენს მოწინავე
დროშებზე ორი დიდროვანი არწივი დაჯდა
და ჩვენ ჯარისკაცთ ხელით უხვად იკვებებოდა;
აქამდე მოგყვნენ, ფილიპამდე. მაგრამ დღეს დილით
ვნახეთ, რომ სადღაც გაფრენილან და მათ მაგივრად
თავს დაგვყურებენ, დავჩხავიან ძერა-ყორანნი,
ვით განმზადებულს საალაფოს. იმათი ჩრდილი
გადაჰფარვია შავ-ბედიტად ჩვენს ჯარის რაზმებს,
თითქო მის ნიშნად, აქ სიკვდილი წილად გხვდებათო.
მესალა: ნუ გწამს ეგენი.

კასიოს: მაინც ყველა მე როდი მჯერა,
რადგანაც ისევ სულით მხნე ვარ და მზა, რომ ყოველს
განსაცდელს მედგრად წინ დავუხვდე.

ბრუტოს: ჰო, ლუცილიოს.

კასიოს: ძვირფასო ბრუტოს, დღეს ჩვენ ღმერთნი მწყალობლებად გვყავს.

ნეტავი ასე ტკბილად ვიყოთ სიბერემდისაც.

მაგრამ რადგანაც კაცის საქმე ცვალებადია.

სჯობს, რომ უარესს მოველოდეთ თუ კი გვაჯობეს,

უკანასკნელი უნდა იყოს ეს ლაპარაკი

მე და შენ შორის. მაშინ რა ვქნათ?

ბრუტოს: სწორედ იმავე

მიყვები სწავლა-მოდვრებასა, რომლის ძალითაც

ვკიცხავდი კატოს, თავი როგორ მოიკლა-მეთქი.

მე მიმაჩნია სილაჩრედ და სიმცირ-სიმდაბლედ

მომავლის შიშით შემოკლება ბედით ნარგუნის

სიცოცხლის ჟამის; მოთმინებით აღვიჭურვები
და ველოდები უმაღლეს ძალთ განგება-სურვილს.
კასიოს: მაშ თუ დავმარცხდით, დასთანხმდები, რომ მტრის ტრიუმფის
დასამშვენებლად გაგატარონ რომის ქუჩაზედ?
ბრუტოს: არა, კასიოს, არა-მეთქი, მაგას ნუ ჰფიქრობ,
კეთილშობილო რომაელო, ბრუტოს როდისმე
ბორკილით რომში მიიყვანონ. არ დაიმცირებს
ის მანამდე თავს, და სწორედ დღეს უნდა დასრულდეს
მარტის იდეებში დაწყებული. ეს აღარ ვიცი,
თუ კვლავ როდისმე ერთმანეთს ვნახავთ მე და შენ,
და სჯობს ამიტომ სამუდამოდ გამოგეთხოვო.

ოჰ, სამუდამოდ! ძვირფასო ძმავ, თუ კიდევ შევხვდით,
გაგველიმება ამ ამბავზედ, და თუ ვეღარა,

უკანასკნელი მისალმება იყოს ეს ჩვენი!
კასიოს: მშვიდობით, ბრუტოს, სამუდამოდ! იყავ მშვიდობით.
თუ კიდევ შევხვდით, პირს ღიმილი მოგვივა მართლაც,
და თუ ვეღარა, საუკუნო გაყრად ეს დარჩეს.
ბრუტოს: აბა, წავიდეთ! ოჰ, ნეტა კი შესაძლებელი
იყოს შეტყობა, ეს დღე თუ ვით დაბოლოვდება;
მაგრამ ბოლოც ხომ მალე მოვა და მის შედეგი
გამოცხადდება. - ნუ ვაყოვნებთ, წავიდეთ ჩქარა!
(გადიან).

სურათი II

იგივე ალაგი. ბრძოლის მინდორი.
(ომის ხმაურობაა. შემოდინან ბრუტოს და მესალა)

ბრუტოს: გასწი, მესალა, გაეშურე და ეს ბრძანება
მეორე მხარის ლეგიონებს გადაეცე ჩქარა.
უნდა ერთბაშად მიესიონ; აქედან ვატყობ,
ოქტავიოსის ჯარი მეტად არეულია
და უეცარი იერიში სრულად განაზნევეს.
თავზე დაესხას სწრაფად მტერსა! გასწი, მესალა! (გადიან).

სურათი III

იგივე ალაგი. მინდვრის მეორე მხარე.
(ომის ხმაურობაა. შემოდინან კასიოს და ტიცინიოს)

კასიოს: ნახე, გაიქცნენ, ტიცინიოს, ის საზიზღარნი,
მე თვით მოსისხლე მტრად გავუხდი ჩემთა ჯარისკაცთ.
აი ეს დროშა გამოვტაცე ამ ხელით მოკლულს
ლაჩარ მედროშეს, რომელმაც მტერს ზურგი უჩვენა.
ტიცინიოს: ბრუტოს აჩქარდა, მეტად ადრე გასცა ბრძანება,

გული მოიცა, რაკი ნახა, რომ ოქტავიოსს
თითქო სჯობნიდა. ხელი მიჰყო მარცვას მის ჯარმა
და ჩვენ კი იმ დროს ანტონიოს გარს შემოგვერტყა.
(შემოდის პინდაროს).

პინდაროს: გაიქეც ჩქარა, ჩქარა-მეთქი, ბატონო ჩემო,
შენს კარვებშია ანტონიოს, ჩქარა, კასიოს!

კასიოს: სერი შორს არის. - ტიცინიოს, ერთი შეხედე,
ის ცეცხლი ჩემის კარვებიდან მოჩანს, მგონია?

ტიცინიოს: დიად, აგრეა.

კასიოს: ტიცინიოს, თუ კი გიყვარვარ,
შეჯექ ჩემს ცხენზედ, გაუყარე გვერდში დეზები,
გაფრინდა აიმ რაზმებისკენ, წამს აქვე გაჩნდი
და ეს მაცნობე, მოყვრისაა, თუ მტრის ის ჯარი.

ტიცინიოს: ეხლავე წავალ, ელვასავით მივირბ-მოვირბენ.
(გადის).

კასიოს: ადი, პინდაროს, იმ გორაკზე და ერთი ნახე, -
მე ხომ ბეცი ვარ, შორ მანძილზე არ მიჭრის თვალი, -
როგორ მოივლის ტიცინიოს საომარ ველსა;
ყველა მაცნობე. - (პინდაროს გორაზე ადის)

მე პირველად ამოვისუნთქე
დღევანდელ დღესა; დრომ თავისი წრე შეოიფარგლა
და სად დავიწყე, იქვე უნდა დავაბოლოვო;

ჩემი სიცოცხლის სარბიელი დღეს დასრულდება. -
რა ამბავია?

პინდაროს (მალლიდან): ოჰ, ბატონო!

კასიოს: რაო, რა იყო?

პინდაროს (მალლიდანვე): უკან მოსდევდნენ ტიცინიოსს ცხენიანები...

თავებს არ ზოგვენ... ტიცინიოს, აწ კი მშვიდობით...

ზოგნი ჩამოხდენ ცხენებიდან... ისიც ჩამოდის...

ოჰ, ხელი სტაცეს! (მოისმის კიჟინის ხმა).

სიხარულის კიჟინა გესმის?

კასიოს: კარგი, ჩამოდი, დაანებე ყურებას თავი. -
სირცხვილი ესეთ სილაჩრესა! მე ცოცხალი ვარ
და უკეთესს ჩემს მეგობარს კი თვალ-წინ მართმევენ!
(პინდაროს ჩამოდის)

აქ მოდი, ძმაო, პართიაში ტყვედ შეგიპყარ შენ
და დაგაფიცე, რომ უარი არ გაგებედნა,

რაც უნდა მეთქვა. შეასრულე აწ შენი ფიცი;

თავისუფლება მომიცია, მხოლოდ ეს ხმალი,

რომელს ეღირსა გატარება კეისრის გვამში,

ამ გულში დამეც. უარის თქმის ნება არა გაქვს.

მოჰკიდე ხელი ტარს და როცა პირისახეზედ

ხელები ისე ავიფარო, მტკიცედ გამგმირე...

ოჰ, კეისარო, შენი ჯავრი ამოიყარა

სწორედ შენმავე მკვლელმა ხმაღმა. (კვდება).

პინდაროს: განვთავისუფლდი?

თუმც არ მინდოდა მე ასეთი თავისუფლება,
ჩემს ნებაზე რომ ყოფილიყო. წავალ, კასიოს,
გადვიკარგები ამ ქვეყნიდან ისეთს მხარეში,
სიდან ვერც ერთი რომაელი ჩემზე ვერრას სცნობს.

(გადის. შემოდინ ტიცინიოს და მესალა).

მესალა: ბარდიბარად ვართ, ტიცინიოს; ოქტავიოსი
ბრუტოსის ჯარმა დაამარცხა და სამაგივროდ
გაუმარჯვნია კასიოსზე ანტონიოსსა.

ტიცინიოს: სანუგეშოა ეგ ამბავი კასიოსისთვის.

მესალა: საით დასტოვე?

ტიცინიოს: ის დავტოვე აქ, ამ მაღლობზედ,
შეწუხებული მეტის-მეტად. თან ჰყავდა მარტო
მის ყმა პინდაროს.

მესალა: იქ მიწაზე კასიოს არ წევს?

ტიცინიოს: ვაიმე ბედკრულს! მას სიცოცხლე აღარ ეტყობა.

მესალა: როგორ, ის არის?

ტიცინიოს: ოჰ, მესალა! იყო კი, მაგრამ
აწ ის კასიოს აღარ არის. მზევ, ჩამავალო,
როგორც შენ ჰქრები, გარს ალისფრად სხივშემოსილი,
ისე მოსვრილი წითელ სისხლით განჰქრა კასიოს.
ჩადგა რომის მზე, დღე მოგვესპო, გარდასწყდა ბედი,
აწ გარს ხიფათი შემოგვრტყმია და ბნელი ნისლი,

ჰგონებია, რომ რაც მომანდო, ცუდად დასრულდა,
და ამ შეცდომას მოუღია იმისთვის ბოლო.

მესალა: ჰო, სწორედ ეგრე ჰგონებია და მას მოუკლავს.

ოჰ, ცდომილებაგ! საზიზღარო სევდის ნაყოფო,
რისთვის უხატავ, რაც არ არის, ადამიანის
მიმნდობს გონებას?! შენ საჩქაროდ იცი ჩასახვა,
მაგრამ კი შობა ბედნიერი არ გელირსება
და ჰკლავ შენს დედას, თვით შენსავე ჩამსახველ-მშობელს.

ტიცინიოს: ეი, პინდაროს, შენ სადღა ხარ? აქ მო, პინდაროს.

მესალა: მოსძებნე იგი, ტიცინიოს; მე კი ბრუტოსთან
წავალ და სმენას განვუგმირავ მწარე მოთხრობით;
განგმირავ-მეთქი, რადგან ვიცი, რომ ამ ამბავსა
მიიღებს ისე, ვით მქრელ ფოლადს, დაშხამულს ისარს.

ტიცინიოს: კარგი, წადი და მე პინდაროსს მოვსძებნი სადმე. -
(მესალა გადის)

რისთვის გამგზავნე, ოჰ, კასიოს, მამაცთ მამაცო!

მე ხომ მეგობართ შენდა შევხვდი, რომელთ გვირგვინი
გამარჯვებისა მოსართმევად შენდა თავს დამდეს.

ვერ გაიგონე მათი კიჟინა? ოჰ, მე უბედურს!

თურმე სხვაფრივად აგიხსნია ყოველიფერი.

მაინც აიღე, თავს დაიდგი შენ ეს გვირგვინი,
შენმა ბრუტოსმა მიბრძანა, რომ ასე მოვიქცე,
და მეც ვასრულებ მის ბრძანებას. - მოდი აქ, ბრუტოს,
მოდი და ნახე, ვით მიყვარდა მე კასიოსი.
ღმერთნო, ნუ მიწყენთ... ეს ხვედრია რომაელისა...
იმისი ხმალი, აჰა ჩემს გულს მიესალამოს...
(კვდება. - ომის ხმაურობაა. შემოდინ მესალა, ბრუტოს, ახალგაზრდა კატო, სტრატო,
ვოლუმნიოს და ლუცილიოს).

ბრუტოს: აბა, სად არის იმის გვამი, სადა, მესალა?

მესალა: აგერ იქა, ტიცინიოს თავზე დასტირის.

ბრუტოს: ტიცინიოსი გულაღმა წევს.

კატო: ისიც მკვდარია!

ბრუტოს: ოჰ, იულიოს კეისარო, კვლავ ძლიერი ხარ.

თავს დაგვტრიალებს შენი სული და ჩვენიც ხმლებით
ჩვენსავ გულ-მუცელს გვაწელვინებს.

(კიდევ ომის ხმაურობაა).

კატო: ოჰ, ტიცინიოს!

ჰხედავთ, გვირგვინი თავს დაუდგამს მკვდარ კასიოსთვის.

ბრუტოს: არის-ღა ორი ამათ მზგავსი ჩვენის ქვეყნის ძე
უკანასკნელო რომაელო, მშვიდობით იყავ!

კვლავ რომი ვედარ ეღირსება შენებრივ შვილსა. -

მე მეტი მმართებს, მეგობრებო, ცრემლების დაღვრა

მიცვალებულის გვამზე და თქვენ ცოტასა ჰხედავთ. -

გლოვისთვის კიდევ ვიპოვი დროს, ჩემო კასიოს! -

თასოს გაგზავნეთ ამის გვამი, აქ ვერ დავმარხავთ,
რომ ჯარებს სიმხნე არ მოვუსპოთ. მოდი აქ, კატო,
შენც, ლუცილიოს, ნუღარ ვდგავართ, ბრძოლად გავიდეთ.

აბა, ლაბეო და ფლავიოს, ჯარს წაუძეღით!

სამი საათი არის კიდევ დაღამებამდე.

რომაელებო, ერთხელ უნდა კვლავ ბედი ვცადოთ.

(გადიან).

სურათი IV

იგივე ადგილი. საომარ მინდვრის მეორე მხარე

(ომის ხმაურობაა. შემოდინ ორივე ლაშქრის მეომარნი და იბრძვიან. მასუკან ბრუტოს,
ახალგაზრდა კატო, ლუცილიოს და სხვანი)

ბრუტოს: ნუ შეშინდებით, ძმებო, მალლა გეჭიროთ თავი!

კატო: ბუში ვუწოდოთ, ვინც შეშინდეს, ვინ მოხვალთ ჩემთან!

ჩემი სახელი არის კატო, იცოდეთ ყველამ,

და მარკოს კატოს შვილი ვარ მე, მტარვალთა მტერი,

ჩემის სამშობლოს მეგობარი. შვილი ვარ-მეთქი,

მარკოს კატოსი, გეყურებათ! - (ჩაერევა მტრის რაზმში).
 ბრუტოს: მე ვარ ბრუტოსი,
 მარკოს ბრუტოსი, ჩემი ქვეყნის ერთგული შვილი.
 გაიგეთ ყველამ, ბრუტოს მქვიან, მარკოს ბრუტოსი!
 (ჩაერევა აგრეთვე მტრის რაზმში და თან გაჰყვება. კატოს დაამარცხებენ და ჰკლავენ).
 ლუცილიოს: ჭაბუკო კატო, შენც მკვდარი ხარ, კეთილშობილთ შტოვ!
 მამაცად მოკვდი ისე, როგორც ტიცინიოსი,
 და ვით კატოს შვილს, შენ პატივი ღირსი შეგფერის.
 პირველი ჯარისკაცი: დამნებდი, თორემ გაგათავე!
 ლუცილიოს: მე დაგნებდები
 იმ პირობით, რომ ეხლავ მომკლა. აჰა, ეს ფულიც
 მაგივრად გქონდეს. მოჰკალ ბრუტოს და ისახელე.
 პირველი ჯარისკაცი: ამას ნუ მოვკლავთ, ნუ, დიდებულ ტყვედ წავიყვანოთ.
 მეორე ჯარისკაცი: გზა, გზა მოგვეცი, ანტონიოსს შეატყობინეთ,
 რომ შევიპყარით ჩვენ ბრუტოსი!
 პირველი ჯარისკაცი: წავალ, ვაცნობებ.
 მაგრამ სარდალი თითონ მოდის. - (შემოდის ანტონიოს).
 ბატონო ჩემო,
 ბრუტოს ტყვედა გვყავს, თვით ბრუტოსი!
 ანტონიოს: აბა, სად არის?
 ლუცილიოს: იგი უვნებლად იმყოფება, ოჰ, დამერწმუნე,
 რომ ვერა მტერი ბრუტოსს ცოცხალს ხელთ ვერ
 ჩაიგდებს!
 აშორონ ღმერთთა ეგ სირცხვილი მის დიდებულ სულს.
 ცოცხალსა ნახავთ, თუ მკვდარს, ის თავს არ უღალატებს
 და ბრუტოსადვე ყოველ დრო-ჟამს დარჩება ისევ.
 ანტონიოს: ბრუტოს არ არის, ეს, ძმობილო, მაგრამ მერწმუნე,
 მასზე ნაკლები ფასი არ სძევს. უფროხილდი ამას,

კარგად მოეპყარ; მე ასეთნი მეგობრად მყავდეს
 ის მირჩევნია მტრად ყოლასა. წადით ეხლა კი,
 შეიტყეთ, ბრუტოს ცოცხალია თუ მკვდარია, და

ოქტავიოსის კარავში ეგ ყველა გვაცნობეთ. (გადიან).

სურათი V

იგივე ალაგი. საომარი მინდვრის მეორე მხარე
 (შემოდინ ბრუტოს, დარდანიოს, კლიტოს, სტრატო და ვოლუმნიოს).

ბრუტოს: მოდით, საბრალო მეგობრების ნაშთნო, აქ დავსხდეთ,
 აი ამ კლდეზე დავისვენოთ.

კლიტოს: სტაცილიოსმა

მაშხალა შორით დაგვანახვა, მაგრამ თითონ კი

აღარ დაბრუნდა; ან მოჰკლავდნენ, არ შეიპყრობდნენ.

ბრუტოს: აქ დაჯექ, კლიტოს. სიკვდილზედ-და ლაპარაკობენ
ეხლა ყოველგან. ყველას იგი ადგას ენაზედ.

მინდა რამ გითხრა. (უჩურჩულებს).

კლიტოს: მე მიბრძანებ მაგას, ბატონო?

არა, არასდროს, თუნდ რომ მომცენ მთელი ქვეყანა.

ბრუტოს: მაშ ჩუმიად იყავ.

კლიტოს: თავის მოკვლავ ვამჯობინებდი
ეგეთსა საქმეს!

ბრუტოს: დარდანიოს, დამიგდე ყური. (უჩურჩულებს).

დარდანიოს: ეგ მე უნდა ვქნა?

კლიტოს: დარდანიოს!

დარდანიოს: ოჰ, კლიტოს, კლიტოს,

კლიტოს: რაღაცა გთხოვა შენ ბრუტოსმა, ძნელად საქმნელი.

დარდანიოს: მთხოვა, რომ მოვკლა! ჰხედავ, როგორ ფიქრმა წაიღო.

კლიტოს: სევდით აევსო საწყაული ძვირფას ქმნილებას
და გადმოხეთქოს ლამის თვალთა.

ბრუტოს: აქეთკენ მოდი, სათქმელი რამ მაქვს, ვოლუმნიოს.

ვოლუმნიოს: ბრძანე და გისმენ!

ბრუტოს: აი რა გითხრა, ვოლუმნიოს, კეისრის სული
ორჯერ ზედიზე ბნელი ღამით გამომეცხადა:

ერთხელ სარდისში, წუხელის კი აქ, ფილიპისთან,
და ვატყობ ჩემის აღსასრულის საათმა დაჰკრა.

ვოლუმნიოს: მაგას რად ბრძანებ?

ბრუტოს: დამიჯერე, აგრეა-მეთქი.

ხომ ჰხედავ, ჩემო მეგობარო, ამ ქვეყნის ტრიალს:

უფსკრულის პირას მიგვიყვანა აგერა მტერმა,
(ომის ხმაურობა).

და სჯობს თვით ჩავხტეთ ამ უფსკრულში, ვიდრემდე მათგან
ჩაყრას ველოდოთ. ვოლუმნიოს, ხომ გახსოვს, როგორ
მე და შენ ერთად დავდიოდით სასწავლებელში;
იმ ჩვენის ძველის მეგობრობის სახელითა გთხოვ,
მოჰკიდდე ხელი ამ ხმლის ტარს, რომ ზედ ავეგო.

ვოლუმნიოს: ეგ რა მეგობრის შესაფერი საქმე იქნება!
(კიდევ ხმაურობა ისმის).

კლიტოს: გაქცევის დროა, ნუ ვაყოვნებთ, ბატონო ჩემო.

ბრუტოს: მშვიდობით! ყველას გესალმებით, შენც, ვოლუმნიოს,

ოჰ, შენცა სტრატო, ამ ბოლო დროს ძილად ქცეულო.

ეს მანუგეშებს, მეგობრებო, ჩემს სიცოცხლეში

ჩემთვის არავის არასდროს არ უღალატნია.

დავმარცხდი, მაგრამ ამითი მეტს სახელს შევიძენ,

ვიდრემდე მათის სამარცხვინო გამარჯვებითა

ოქტავიოს და ანტონიოს. მაშ გესალმებით

ყველას საერთოდ. დაასრულა ბრუტოსის ენამ

ამბავი თავის ცხოვრებისა. თვალთ მეფარება

დამის წყვდიადი, ჩემს ძვლებსა სურთ აწ მოსვენება,
 ისიც ბევრია, რაიც დღემდე წვალეა ნახეს.
 (ხმაურობა და ყვირილი: წადით, გაიქცით!)
 კლიტოს: წადი, ბატონო, თავს უშველე!
 ბრუტოს: წადით და მოგდევთ.
 (გადიან კლიტოს, დარდანიოს და ვოლუმნიოს)
 აქ დარჩი, სტრატო, შენს ბატონთან. შენ ხომ ყოველთვის
 მორჩილი იყავ, რიგიანი, პატიოსანი.
 მაშ დაიჭირე ეს ხმალი და იქით მიბრუნდი,
 მსურს ზედ ავეგო, ხომ თანახმა ხარ?
 სტრატო: ბატონო ჩემო,
 ჯერეთ მომეცი შენი ხელი. ოჰ, ოჰ, მშვიდობით!
 ბრუტოს: მშვიდობით, სტრატო! - კეისარო, ეხლა დამშვიდდი!
 მე შენი მოკვლა ბევრად უფრო მეძნელებოდა!
 (აეგება თავის ხმალზე და კვდება. ომის გაყრის ხმა ისმის. შემოდიან ოქტავიოს, ანტონიოს,
 მესალა, ლუცილიოს და ჯარი).
 ოქტავიოს: ვინ არის ესა?
 მესალა: ეგ ბრუტოსის მსახური არის. -
 სადა ბრძანდება, სტრატო, ეხლა შენი ბატონი?
 სტრატო: თავისუფალი არის იგი; არა შენებრ ყმა;
 გამარჯვებულნი თუ დასწვენ მას, სხვას ვერას უზომენ,
 რადგან ბრუტოსმა თავის თავი თვით დაამარცხა
 და არ დაუთმო მტერს სახელი მისი მოკვლისა.
 ლუცილიოს: მოსალოდნელი იყო ეგე. - გმადლობ შენ, ბრუტოს,
 რომ ლუცილიოსს გაუმართლე იმის ნათქვამი.
 ოქტავიოს: ვინც მსახურობდა ბრუტოსს, ყველას ჩემთან ავიყვან.
 მითხარ, გსურს ჩემი სამსახური?
 სტრატო: მსურს, თუ მესალა
 ნებას მიბოძებს.
 ოქტავიოს: გთხოვ, მესალა, არ დაუშალო.
 მესალა: ეს მითხარ, სტრატო, როგორ მოკვდა შენი ბატონი?
 სტრატო: მე ხელში ხმალი მეჭირა და ის ზედ აეგო.
 მესალა: ოქტავიოს, ეს შენთან გყავდეს, მას ბრუტოსისთვის
 უკანასკნელი სამსახური გაუწევია.
 ანტონიოს: ის სულდიდობით ყველა შეთქმულთ აღემატოდა,
 სხვებმა რაცა ჰქმნეს, ჰქმნეს ძლიერის კეისრის შურით
 და მხოლოდ იმას ქვეყნის საქმე ასულდგმულეზდა:
 სურდა კეთილის დათესა და მისთვის შეითქვა.

ცხოვრება მისი იყო წმინდა, სუფთა, ანკარა,
 შეხამებული საუცხოოდ, ისე რომ თვითონ

ბუნებას უნდა გამოეხატა ენა და ეთქვა
 ყველას სასმენად: ჰემმარიტი კაცი ეს იყო.
 ოქტავიოს: ჩვენც მოწიწებით მოვეპყრათ მას ღირსებისამებრ,
 დავკრძალოთ იგი ჯეროვანის წესის აგებით:

ღამე მის გვამი ჩემს კარავში უნდა ესვენოს,
როგორც შეჰფერის პატივცემულ, დიდებულ მხედარს,
უბრძანეთ ბრძოლა გაათავონ და ჩვენც წავიდეთ,
ამ ბედნიერის დღის ნაყოფი გავინაწილოთ.
(გადიან).